

EVANGÉLIKUS Élet

Ahol a harangok
születnek

Három
bibliai idézet
nyaraláshoz

Szívek Krisztus
keresztjénél

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 31-32. szám | 2017. augusztus 13. | Evangélikus.hu

LUTHER MÁRTON

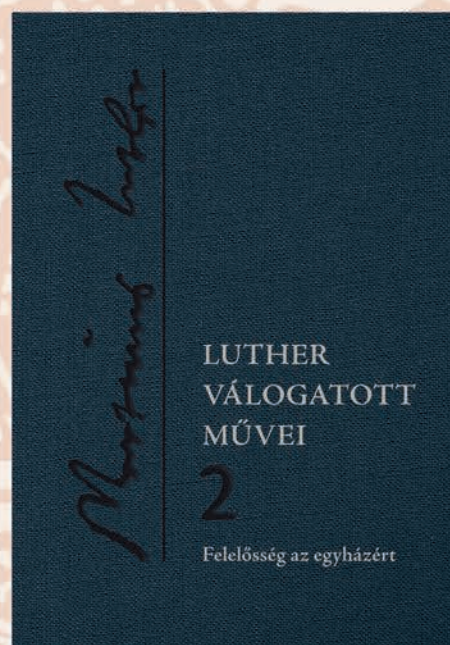
LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 2. – FELELŐSSÉG AZ EGYHÁZÉRT

SZERK. CSEPREGI ZOLTÁN

A Luther válogatott művei sorozat *Felelősség az egyházért* című második kötetében a hitvitázó Luther szólal meg. A kor disputáinak és publicisztikájának megfelelően kíméletlenül rámutat ellenfele érvelésének gyenge pontjaira, s adott esetben nem fukarkodik a csúfondáros fordulatokkal, vaskos kifejezésekkel sem. Kétségtelen tény, hogy a kötetben sok konfrontatív írás található. Reméljük, hogy a reformátor mai örököseiben megvan ugyanez a tűz, ám az ő korára jellemző éles megfogalmazások nélkül. Így mutathatjuk és őrizhetjük meg hitelesen ezeknek a szövegeknek a mai érvényességét. Ugyanakkor a mai olvasó számára is igazodási pontot jelent az *Értekezés a keresztény ember szabadságáról* alaptézise: „A keresztény ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztény ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” Az 500 éves reformáció kettős üzenete így hangzik: kompromisszumok nélkül megmaradunk a hitben, ugyanakkor önmagunkat a másikért odaadjuk a szeretetben.

A tartalomjegyzékből:

- A jócselekedetekről (1520)
- A római pápaságról (1520)
- A német nemzet keresztény nemességéhez (1520)
- Az egyház babiloni fogsága (1520)
- A keresztény ember szabadsága (1520)
- Az oltáriszentség két színe (1522)
- Az emberi tanítások kerülése (1522)
- Felelet Henrik angol királynak (1522)
- A német lovagrend lovagjaihoz (1523)
- Az új meissenai bálvány ellen (1524)
- A tisztítótűz visszavonása (1530)
- A kulcsokról (1530)
- A zsinatokról és az egyházzal (1539)
- Hurka Gyurka ellen (1541)
- Rajnai újság (1542)

4990 Ft / 800 oldal / 170×240 mm / keménytetőltás vászonkötés

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Eseménydús nyár

Az elmúlt hetek sokak számára a vizes világbajnokság eseményeiről, talán még többeknek a hőségről szóltak – az egyházunk központjában dolgozóknak ez az időszak a költözés szezonja. Miként e lapszámunkban hírül adjuk, régi-új helyére, az Üllői út 24. felújított épületébe költözött-költözik a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája, a Luther Kiadó, illetve az Evangélikus Információs Szolgálat, benne az *Evangélikus Élet* szerkesztősége.

Fabiny Tamás püspök a budapesti vizes vébé versenyszámai és hitéletünk között von párhuzamot írásában. A közelmúlt nagy egyházi rendezvényeiről – református testvéreink Csillagpont ifjúsági találkozójáról és az erdélyi evangélikusság Köz-Ép-Pontjáról – személyes beszámolókat adunk, hiszen mindkét esemény igen fontos anyaországi és határon túli híveink életében.

Ugyanakkor e számunkban is találunk a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára hangoló írásokat: bemutatjuk a reformáció egyik legismertebb arcának munkásságát, és a jelen egyházára, kihívásaira, feladataira is fókuszálunk. Egy-egy cikkel bel- és külföldi kirándulásokra is biztatjuk olvasóinkat, a Balaton környékének szakrális értékeire és a németországi Luther-útra hívjuk fel a figyelmet. Az utóbbiról mostantól egészen az év végéig sorozat formájában szólunk; sorra kerül minden olyan város, amely Luther életének fontos állomása volt.

Örömhírekből, hála Istennek, jutott mostanra is: mint a dabas-gyóni evangélikus gyülekezet lelkészétől, Balog Esztertől megtudjuk, közösségükben örömdetesen nő a keresztelek száma – riportunkban olvasóink megismerkedhetnek a hitükben megerősödött szülők közül néhányval, illetve az őket a gyülekezetbe

„terelő” lelkésszel. Még tombol a nyár, így a nyaraláshoz, pihenéshez köthető lelki tartalmakkal szeretnénk a szabadságolások ideje alatt is erősíteni azokat, akik kézbe veszik a lapot. De nem feledkeztünk meg a mozi- és színházajánlóról sem, Füller Tímea tollából pedig novellát olvashatnak.

Augusztus 20-ra készülve ismét ökumenikus hálaadó istentisztelet lesz a budapesti Szilágyi Dezső téri református templomban; a részvételre ezúton is biztatom a kedves testvéreket. „Evangélikus szemmel, a lutheri kétféle kormányzásról szóló, gyakran félreértett tanítás fényében különösen is izgalmas István király missziója, a kard és az evangélium használatának kérdése...” – hangzott tavaly Gáncs Péter elnök-püspöknek az ünnephez kapcsolódó egyik gondolata, amely ma is megfontolásra késztet.

■ KÉZDI BEÁTA

Evangelikus Tarisznya a völgyben

Napról napra megtelt hívó és nem hívó érdeklődőkkel a taliándörögdi evangélikus templom és udvara az idei Művészetek Völgye egyik helyszínéül. Jó hangulat, koncertek, beszélgetések, családi-

as légkör, lelki feltöltődés – mindezt kínálta a fesztiválózóknak a különleges színfoltját vált Tarisznya evangélikus udvar, ahonnan senki sem távozott üres szívvel.

5. oldal

Rejtőzködő szakrális értékek

A Balaton nem csupán hatszáz négyzetkilométernyi vízfelület, ez leginkább akkor válik nyilvánvalóvá, ha az ember biciklire pattan, és körbetekeri a tavat, felfedezve a környék látnivalóit. László Jenő

Csaba így tett. Kétszáz-harminc kilométeres túráján számos rejtőzködő szakrális értéket érintett – összeállításával a megismerésükre biztatja olvasóinkat is.

36. oldal

Ahol a harangok születnek

Órbottyánban él és dolgozik Magyarország egyetlen aktív harangöntője, Gombos Miklós és fia, Ferenc. Hozzájuk látogattunk el, hogy megtudjuk, miként készül a harang, hány darab születik egy évben, és mit lehet tenni, ha megrepedt a palástja, de arra is választ kaptunk, hogy miért Gombosék az egyetlenek, akik ma ezt a hivatást űzik. Mindemellett hallhattunk tőlük hitről, mesterekről, elvállalt és visszautasított felkérésekről, a legkedvesebb munkákról is. Legutóbb a váci evangélikus templom kapott új harangot, jelenleg Izsák, Szerencs, Nemesvámos, Makó, Mezőkövesd, Szentendre várja a magáét.

28. oldal

Láthatóan evangélikus

Abkarovits Anna diák – Miskolc. Nagyon sok bibliai történetet ismerek. Fontosak számomra ezek a történetek, mert úgy érzem, hogy mindegyiknek van egy külön üzenete, ami nekem szól. Énekeink közül evangélikus himnuszunk, az *Erős vár a mi Istenünk* az egyik kedvencem. Luther Márton itt védelmezésről beszél, arról, hogy Isten mellett biztonságban vagyunk. Kifejezi, hogy van Isten, akihez mindig oda lehet fordulni, aki vigyáz az emberre, és szeret engem is. Az imádság biztos kapcsolat Istenel, ami számomra a kettőnk közti beszélgetést jelenti.

Kilencedik osztályos vagyok. Látom, hogy az én korosztályomban sokan azt gondolják, hogy Istenben hinni hülyeség. Osztályomban sokan éppen ezért az etikát választották. Én hittanra jelentkeztem, mert hiszek Istenben. Számomra fontos, hogy minél többet tanuljak és beszélgessek az Úrról, hogy még jobban megértsem őt.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

Lutheránuskedvelők a Facebookon

Elérte a nyolcezer kedvelést a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos Facebook-oldala. Ez azt jelenti, hogy augusztus 2-áig ennyi Facebook-felhasználó jelölte be egyházunk oldalát, hogy nyomon kövesse, onnan híreket kapjon, tájékozódjon. Horváth-Bolla Zsuzsanna, az *Evangélikus.hu* honlap főszerkesztője 2009-ben hozta létre az oldalt a közösségi portálon, ám igazából 2015-ben kezdett el igazán aktívan működni, akkor még csak háromezer-ötszáz követővel – így szép siker, hogy mindenféle külső anyagi ráfordítás nélkül növekedett a követők száma két év alatt több mint a duplájára. Mindennek azért is örülhetünk, mert Magyarországon közel ötmillió aktív Facebook-felhasználó van, akiket ezen a csatornán is elérhetünk. Érdekes megjegyezni azt is, hogy református testvéregyházunk Facebook-oldalát tizenkétezeren követik, a magyar katolikus egyháznak pedig nincs hivatalos Facebook-oldala. Egyházunk Facebook-oldalát folyamatosan frissítjük, híreket, lelki témájú írásokat, képes összeállításokat is közlünk – mindezeket a tartalmainkat ajánljuk az internet- és Facebook-használó testvéreink szíves figyelmébe.

■ EÉ

ORATIO OECUMENICA

Istenünk! Itt vagyunk előtted: gyermekeidként könyörgünk most hozzád. Köszönjük, hogy figyelsz imádságunkra, és még mielőtt bármit is kimondanánk, te már pontosan tudod, hogy mi lakik szívünkben. Köszönjük neked a nyáridő alatt is a veled való találkozás örömet és azt a békességet, amelyet csak te tudsz adni. Köszönjük, hogy elcsendesedhet bennünk az aggodalom egymásért, a jövőnkért, boldogulásunkért. Áldó jelenlétet érezzük ezen a vasárnapon is. Szeretnénk erődből erőt méríteni az előttünk álló hétköznapokra.

Imádkozunk hozzád szeretetünkért, barátainkért és ismerőseinkért. Segíts, hogy szeretetedet sugározzuk azok között, ahol a helyünket kijelölted. Taníts elfogadnunk és megbecsülnünk azokat is, akiket nehéz szeretnünk. Vigyázz a körülöttünk megforduló sok-sok idegenre! Kérünk, vedd oltalmazd az egész világot – minden népet, közösséget, minden teremtményt. Segíts a jóakarató embereknek, akik a teremtett világ jövőjéért munkálkodnak szerte a Földön.

Imádkozunk hozzád hazánkért, a magyarságért határon innen és túl. Adj bölcsességet azoknak, akik jövőnket alakítják, és engedd felismerünk, hogy kezeden van életünk, boldogulásunk, minden napunk. Így áldd meg nemzetünket és azt a földet, amelyet otthonunkul adtál.

Könyörgünk hozzád a szenvedőkért, a betegekért, azokért, akiknek üldöztetésben, nyomorúságban van részük, akik kilátástalannak látják életüket. Indíts minket, hogy kezünket kinyújtsuk szükségben élő embertársaink felé.

Könyörgünk hozzád egyházadért, minden keresztényért. Imádkozunk gyülekezeteinkért, a szolgálattevőkért, vezetőinkért. Légy közel Szentlelkeddel, adj újulást, tégy egyggyé minket, hogy szeretetedet hirdessük, a hitben megállhassunk, és a tőled kapott reménységben örven-dezzünk most és mindenkor. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap

Lk 16,1–12

Jó döntés

Korrupcióra buzdítás? A hamis sáfár példázatában Jézus egy korrupst tisztviselőt példaként állít tanítványai elé. Nem meglepő első reakciónk, a tiltakozás: köszönjük szépen, ismerünk mi ilyeneket a mindennapi életből, akár a legfelsőbb politikai szinterről is, nem kell ehhez a Szentírást kinyitni. Valóban ilyen példa lenne előttünk?!

Kérdezzük ezt Jézus gyakran használt megdöbbenő példái közepette is, amelyekben provokálja és sokkolja a hallgatóit: egyszer egy hamis bíróhoz (Lk 18) hasonlítja Istent, máskor önmagát hasonlítja a besurranó éjszakai tolvajhoz (Mt 24,43), esetenként pedig a megvetett pogányokat és bűnösöket állítja példaképül (Lk 4,24–28) a választott nép elé.

A hamis sáfárt, aki ura vagyonát megbízhatatlanul kezelte, mikor pedig bajba került, még adósleveleket is hamisított, Jézus nem elsősorban a személye, emberi tulajdonságai miatt állítja példaként elé. Hanem életének egyetlen kiemelt pillanata, helyzete és az ott meghozott döntése, azonnali tettekéssége, előrelátó bölcsessége miatt.

Krizishelyzet: a továbbjutás eszköze. A keresztyén ember tudhatja, ha válsággal, krízissel találja magát szemben, hogy az eszköz is lehet Isten kezében. Isten megengedhet kríziseket az életünkben. Nemcsak világméretű, kontinenseken átívelő válságokat, hanem a személyes élettörténetünkben is olyan töréseket, megtorpanásokat, ahonnan már nem lehet ugyanúgy menni tovább. Annak, ami és ahogy addig volt, vége, de ez lehet egyúttal valami újnak a kezdete, lehetősége is.

A Szentírásban is találunk ilyen élettörténeteket: a tékozló fiúnak is remekül megy egy darabig, mikor megpróbálja megvalósítani önmagát. Bizony el kell érkeznie a disznók vályújáig, kemény és mély válságba jutnia ahhoz, hogy rádöbbenjen: nem jó irányba megy az élete. Meg kell fordulnia, más célok felé indulni, más értékeket fontosnak tartania. Haza kell térnie, míg lehet...

Példa az *Ószövetségben* Jákób is, akinek neve „csaló”-t jelent. Becsapja vak édesapját, átveri testvérét, mert emberi eszközökkel akar győzni. Az évtizedeken át tartó menekülés után egy éjszaka a Jabbók-gázlónál mély válságba kerül. Istennel kell küzdenie, saját magával szembenéznie, hogy másnap reggel már Izráelként indulhasson haza.

Az Isten által megengedett kríziseknek az életünkben szerepük van, ezek alkalmak és lehetőségek lehetnek a felismerésre, a döntésre. Ebben példa nekünk a hamis sáfár is, ahogyan el tud jutni a felismerésre: nincs tovább! Úgy, ahogyan eddig gondoltam, amerre eddig tartottam, nincs tovább. Életmódot, életszemléletet kell váltani. Meglátni, mi az igazán maradandó, és mi a valójában bizonytalan. Mi az értékes, és mi az értékét veszítő. És dönt. Egyszer csak elkezd másképpen befektetni, mint addig: emberi kapcsolatokba. Az, aki eddig csak önmagára

nézve próbálta önmagát biztosítani, most másokat segítve teszi ezt. Az, aki eddig csak önmagával foglalkozott, most felteszi a kérdést: Ki fogad be? Hol a közösség, ahová tartozhatom, az otthon, ahová majd hazatérhetek?

Isten országa. A példázat végső soron Isten országáról szól. A „ki fogad be?” kérdésre így kapunk igazi választ. Az, aki a helyünkre állított, aki sáfárokká tett minket, aki ügyeket és embereket, családot, gyülekezetet, közösségeket bízott ránk, ő fogad be. Ő a mi otthonunk. A biztonságunk. A jövőnk.

Ő kérdezi meg majd a végén: Felismerted-e, mi a fontos? Felismerted-e, mit és kit bízam rád? Befogadtad-e, segítetted-e azokat, akiket otthonul adtam neked? Gyűjtöttél-e igazi kincseket?

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Az erre igennel válaszoló ember számol a múlttal, felméri valós helyzetét; gondol a jövőre, hiszen elveszti az „egész világot”, azaz jelenlegi körülményeit; és cselekszik a jelenben, kihasználja az időt, él az adott lehetőségekkel; és hisz az ő Megváltójában.

■ MESTERHÁZY BALÁZS

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk, köszönjük, hogy te döntési helyzetbe hozol bennünket. Köszönjük, hogy a kríziseket is azért adod életünkbe, hogy azokból megerősödve hozhass ki bennünket. Kérünk, add, hogy úgy tudjuk meghozni döntéseinket, úgy tudjunk barátokat is választani az úton, hogy a te országodba való közös bejutásunk legyen mindig szemünk előtt! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 13.) Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és a sebzett lelkeket megsegíti. Zsolt 34,19 (ApCsel 9,17; Mt 25,14–30; Fil 3,7–11[12–14]; Zsolt 14) Sokan azt gondolják, hogy Isten nagyon távol van tőlünk. Nem segít, ha bajban vagyunk. Pedig Isten Jézus Krisztusban egészen közel jött hozzánk. Isten megkönyörült a bűnös világon, amikor elküldte Fiát a világba. Jézus emberré lett, ezért minden fájdalmunkat hordozza. Segít akkor, ha csalódtok vagyunk. Micsoda kép a megtört szív, megsebzett lélek! Ha sérül a szívünk, és sebet kap az életünk, Isten közel van hozzánk. Nem vagyunk egyedül a világban. Isten megmutatta közelségét Jézus Krisztusban. Ő velünk van ma is!

Hétfő (augusztus 14.) Szeressétek az Urat, a ti Isteneteket, és mindenben az ő útjain járjatok. Józsa 22,5 (Fil 1,9–10; 1Kir 3,16–28; ApCsel 23,12–35) Józsué összegyűjti maga köré a népeket. Emlékezteti őket az Úr csodáira. Emlékezteti őket arra, milyen irgalmas volt hozzájuk az Úr. Hogyan szabadította meg népét a fogságból. Inti őket arra, hogy arról az útról ne térjenek le, melyet Mózes által kijelölt nekik az Isten. Ezután elbocsátja a Jordánon túli törzseket. Isten nem tűr meg maga mellett más istent. Istent félnünk és szeretnünk kell, és benne bízunk. Így tanít Luther Márton is. Isten tőlünk a mai napon teljes odaadást vár.

Kedd (augusztus 15.) Hozzám kiáltottál a nyomorúságban, és megmentettelek. Zsolt 81,8a. (Mk 1,40–42; Ef 5,15–20; ApCsel 24,1–21) Az emberek túlnyomó többsége azt tartja, hogy a testi élet, a földi lét, a világban való boldogulás az életünk legfőbb célja. Ezekre nem sajnál időt, energiát, fáradságot fordítani, ezekért nem rest áldozatot hozni, ám közben sajnos nem gondol a lelkére. Hogyha azután valami megpróbáltatás éri az ilyen embert, összeroskad. De nem kell, hogy így legyen, mert van kihez kiáltani! A zsoltár írója Istenhez kiáltott, és Isten kiszabadította nehéz helyzetéből. Isten megmentette a bajból. Legyen bátorságunk Istenhez kiáltani!

Szerda (augusztus 16.) Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak! Ám 5,24 (2Kor 9,10; 1Kor 10,23–31; ApCsel 24,22–27) Ámós próféta Isten szavát hirdeti. Isten nem nézi jó szemmel a lélektelen istentiszteletet. Gyűlöli, megveti azokat az ünnepeket, amelyeket az emberek hitetlenül végeznek. Törvényre és igazságra van szükség. A jog és igazság érvényesítését nem lehet semmiféle „istentisztelet”-tel helyettesíteni. Amilyen gúnyos, megbotrátkoztatóan profán hangon szól a próféta az istentiszteletről, olyan szépen, a keleti ember szá-

mára nagyon is kedves képpel beszél a törvényről és igazságról: áradó, üdítő és életet adó vízhez, bővizű patakhhoz hasonlítja. Ahol megszűnik a képmutatás, ott virágzik az élet.

Csütörtök (augusztus 17.) Sok baj éri az igazat, de valamennyiből kimenti az Úr. Zsolt 34,20 (1Thessz 2,2; 1Kor 9,16–23; ApCsel 25,1–12) Nincsen garancia arra, hogy az igaz embert nem éri semmi baj. Az sem igaz, hogy aki hívó, az mindig sikeres lesz. Mégis milyen jó dolog tudni, hogy egy szabadító Istent szolgálunk! Egy erős Istent, aki valamennyi bajból megment. Úgy is mondhatjuk, a baj egy állandó megoldatlan kérdés, amely szomorúságot okoz. Tudjuk, hogy a „baj” sokféle formát ölthet: lehet betegség, teher, kísértés vagy valami más. Sok minden jöhet bajként reánk, de Isten azt ígéri nekünk az ő igéjében, hogy kiment bennünket. Ezek a nehézségek csak átmenetiek lesznek. Álljunk meg abban a hitben, hogy Isten a mi oldalunkon áll! Isten szeret minket.

Péntek (augusztus 18.) Örvendezve fogok vizet meríteni a szabadulás forrásából. Ézs 12,3 (Jn 7,37–38; Jer1,11–19; ApCsel 25,13–27) A forrás, amelyről itt a próféta ír, Isten igéje. Ahogyan vannak források, amelyeknek a vizétől meggyógyulnak az emberek, így van Isten igéjének is csodálatos gyógyító ereje. Akit szomorúság és bánat gyötör, aki vigasztalásra és biztatásra vágyik, az merítsen Isten igéjének forrásából bátran. Ebből erőt, gyógyulást és életet nyerünk. Aki elkezd olvasni Isten igéjét, az nem szűnik meg belőle folyamatosan meríteni. Az örömmel merít belőle naponta. Isten igéjének a forrása kiapadhatatlan. Azonban azt is tudnunk kell, hogy mindezt hittel kell tenni, mert a Szentírás kulcsa a hit. Így teszel te is, merítesz mindennap a szabadulás forrásából?

Szombat (augusztus 19.) Nem megy le többé a napod, és a holdad sem fogy el, mert az Úr lesz örök világosságod. Ézs 60,20 (1Pt 1,3; Lk 12,42–48; ApCsel 26,1–23) Istennek csodálatos ajándéka a világosság. Nélküle semmit nem tudunk tenni. Nélküle nincs élet, nincs munka, nincs fejlődés. A nap fényében erő van, vírámság, békesség, nyugalom, gyógyulás. Lesz mégis egy hely, ahol nem lesz szükség napvilágra. Eljön majd az a boldog idő, amikor az Úr lesz a mi világosságunk. Krisztus lesz a nap és a világosság. Erről a csodáról nemcsak a prófétától hallunk, hanem a Jelenések könyvének 21. részében is olvasunk. Ez a világosság többé nem bukik alá, mint a nap. Itt már nem lesz gyász és fájdalom. Itt már nem lesz könnyhullatás, nem lesz hazugság és bűn. Isten lesz minden mindenkiben.

■ KECSKEMÉTI PÁL

HIRDETÉS

EVANGÉLIKUS Élet | **FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!**
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Sok jó a Tarisznyából

Evangelikus udvar a Művészetek Völgyében

Önmagában nem lenne hír, hogy a taliándörögdi evangélikus templom és udvara az idén július 21–30. között megrendezett Művészetek Völgye egyik helyszínéül napról napra megtelt érdeklődőkkel, ha nem tennénk hozzá, hogy olyan fiatalok is rendszeresen visszatértek, akik nem vagy csak kevésbé kötődnek az evangélikussághoz, illetve az egyházhoz. Jó hangulat, családias légkör, lelki feltöltődés és az emberre figyelés – mindezt kínálta a fesztiválózóknak a különleges színfoltta vált Tarisznya evangélikus udvar.

Az ifjúságkutatások eredményeiből tudjuk: a tizenhét–huszonkilenc év közötti fiatalok, bár keresik a transzcendenssel való találkozás lehetőségét, mégsem elsősorban a tradicionális egyházakban vélik megtalálni, sőt az egyházzal szemben inkább – amint a megkérdezettek több mint fele mondta – bizalmatlanok. Ezért is fontos, hogy az egyházunk országos irodájának gyűlekezeti és missziói osztálya által kialakított Tarisznya evangélikus udvar által közvetített szellemiség, légkör megszólította a fiatalokat.

A templomudvar a fesztivál idején a találkozás öröme, a megpihenés és a lelki

töltekezés lehetőségét kínálta a fesztiválózóknak, olyan színteret, ahol az érdeklődők minőségi időt tölthettek egymással, mindemellett megismerhették a reformáció korát, beszélgethettek hitről, egyházzal, feltehettek személyes kérdéseiket, és koncerteken, előadásokon, áhítatokon is részt vehettek.

5 perc 500 – a beszélgető egyház

Az elcsendesedést kínáló reggeli áhítatokra napról napra egyre több taliándörögdi és fesztiválózó érkezett az evangéli-

kus helyszínre. Beszélgetésre több formában is lehetőség nyílt: a *Kérdezd a papot!* lehetőséget teremtett arra, hogy kötetlen formában tegyék fel kérdéseiket az érdeklődők egy evangélikus lelkésznek, míg az *5 perc evangélikus* vagy az *5 perc Luther* arra adott alkalmat, hogy egyházunkról, a reformációról és Luther Mártonról informálódjanak. Jó volt megélni, hogy ezek tényleg kiindulási lehetőségek voltak, hiszen mind az egyházhoz tartozók, mind az érdeklődők azt jelezték vissza, szükségük van arra, hogy kötetlen formában, baráti légkörben beszélgessenek. A *Meske* program nemcsak a mesélés örömeit adta, hanem az egymással való személyes találkozás alkalmát is; a betérők nemegyszer babzsákokra ülve olvastak mesét egymásnak, vagy társasjátékoztak.

Az országos iroda pályázati és fejlesztési osztálya által létrehozott, százhuszonhét állomásból álló *Evangelikus reformációi emléktúrral* is megismerkedhettek az udvart felkeresők. ►

Felpróbálhatták a reformáció korát megidéző öltözeteket, és Luther-kabátot is magukra ölthettek – az egyes öltözékekhez fűzött történetek révén hitről, egyházról és a reformációról egyaránt elinulhatott a beszélgetés. Kedvelt program volt a Luther-idézetek és zsoltárok merített papírra nyomtatása is, amely szintén a reformáció kezdeti időszakát idézte fel.

Megidézni a reformáció korát

A népszerű „szabadulós játék” reformációi változatát a külügyi osztály jóvoltából próbálhatták ki a fesztiválzóók; erre a programra már az első napokban betelt a létszám, ezért a munkatársak meg-

hosszabbított nyitvatartással fogadták a résztvevőket, hogy a reformáció korának megismerésével fejthessék meg a kódokat, gyűjtsenek Luther-tallérokat, és oldják meg a rejtélyt. A szintén nagy siker aratott Láthatatlan Színházat felkeresők mentálhigiénés szakemberek és lelkigondozók segítségével mehetek végig az önismeret útján, majd személyes beszélgetésen vehettek részt.

A reformáció kulturális és szellemi hatásainak bemutatására a református és az evangélikus egyház közös programsorozatot is rendezett az evangélikus templomban. Az érdeklődők meghallgathatták többek között Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezetőjét a re-

formáció és a házasság kérdéséről, vagy *Reformáció és individualizáció* címmel Csepeli György szociálpszichológus izgalmas előadásán vehettek részt. Bölcsföldi András református lelkipásztor, a református udvargazda moderálásával a reformáció teológiai kérdéseit Bartha István evangélikus lelkész és Perintfalvi Rita katolikus teológus, publicista beszélgetésén ismerhették meg.

Az evangélikus-református előadás-sorozatot kiváló zenészek koncertjei színesítették, a templomban fellépett többek között Demeniv Mihály harmonikaművész, a Cantores Ecclesiae rézfúvóegyüttes, Bábel Klára hárfaművész és a Szilágyi harangegyüttes is.

A reformáció máig tartó élő hatása ugyanakkor kiállítás formájában is megjelent. Az evangélikus templomban a *Láthatóan evangélikus – Mai evangélikus arcképcsarnok* padokra kihelyezett fotóival és vallomásaival a Tarisznya evangélikus udvar bemutatta, hogy fiatalok és idősebbek miként vallják meg ma evangélikus identitásukat.

Több formában is megjelent a Luther-rajzfilm a Művészetek Völgyében. A Lackfi János szövegkönyve alapján készült, Luther Márton életét feldolgozó animációs alkotást a rendezője, Richly Zsolt mutatta be. Esténként a Tarisznyába betérők vagy az utcán sétálók a templom falán némafilm formájában élvezhették a képkockákat.

Sakkipalota és bibliai kirakó

A gyülekezeti és missziói osztály által szervezett programok sokszínű kínálatában mindenki megtalálhatta a számára érdekeset, a töltökezésre, információszerezésre alkalmasat. A Tarisznya udvar vendége volt Polgár Judit; a nemzetközi sakknagymesterrel az általa kifejlesztett *Sakkipalota* komplex képességfejlesztő programról beszélgetett Mandák Csaba, az Evangélikus Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettese, pedagógiai szakértő (a program egyházunk támogatásával nyerte el végleges formáját, és szeptembertől evangélikus óvodákban is bevezetik).

A gyermekeket számos játékos program várta: az óriás puzzle-tól a kis logikai bibliai kirakóig több mint ötvenféle interaktív játékot próbálhattak ki szüleikkel együtt. A családi táncház és az interaktív népihangszer-bemutató szintén

különleges színfoltja volt a fesztiválnak. A Végh Szabolcs által vezetett programok a népi hangszerek világába vezették be az érdeklődőket.

Közösség, öröme, irodalom

Tallián Mariann és Lázár Balázs színművészek kiváló előadása Károlyi Amy és Weöres Sándor életét, házasságát idézte meg verseik és prózai műveik felhasználásával. Jóval a kezdés előtt érkeztek már az érdeklődők Fabiny Tamás evangélikus püspöknek és Gryllus Dániel Kossuth-díjas zenésznek, a Kaláka együttes alapítójának a közös Weöres Sándor-estjére.

Az irodalom számos további formában is megjelent a Tarisznya udvarban. A Kávészünet együttes az eső miatt a templomban szólaltatta meg – nagy sikerrel, telt ház előtt – Vörösmarty Mihály, Ady Endre, József Attila líráját. Dinnyés József és Nagy Sándor Tamás zenés előadásán Huszár Gál evangélikus szuperintendens, énekszerző, nyomdász regénybe illő életével ismerkedhettek a fesztiválozók. Napközben a templom előtti téren örömenélésre volt lehetőség, amelybe a zenélni tudó látogatók is beszállhattak.

Este a templom Novotny Dániel evangélikus lelkész vezetésével filmklubnak adott helyet, míg az udvar szurkolói zó-

nává alakult, ahol a fesztiválozók együtt szurkolhattak, a Luther-sörsátor kézműves sőreit kóstolgatva, a vizes világbajnokság sportolójának.

Sokszínűségben az egység

Vajon mi tartotta össze ezt a sok különböző – és a számos egyéb, nem említett – programot? Külön öröm volt megélni, hogy egyházunk színessége a Tarisznya evangélikus udvarban nemcsak megmutatkozott, hanem azt is kifejezte, hogy valóban megélhető a sokszínűség egysége.

A taliándörögdi gyülekezethez tartozó, nap mint nap segítő néniktől a több mint harmincfős stábon át az előadókig ugyanis mindenki hozzáadta a maga Krisztust követő színességét. Így vált a munkatársi közösség egy gyülekezetté, örömteli, mindenkit kedvesen megszólítani akaró, de nem tolatkodó, hanem a szeretetet szelíden közvetítő Krisztus-arccá. Talán ezért is volt az egyik legfelelősebb visszajelzés, amikor a kérdéseikkel és kételyeikkel az udvarba betérő gimnazisták így búcsúztak: „De jó, hogy ilyenek vagytok! Jó evangélikusnak lenni!”

■ GALAMBOS ÁDÁM

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szívek Krisztus keresztjénél

Jubileumi nyitott templom éjszakája Pusztaföldváron

Új szív, új lélek – a 2017. év ígéje nyomán és a reformáció emlékév apropóján ez volt július 21-én a pusztaföldvári nyitott templom éjszakájának vezérgondolata. A sorrendben éppen tizedik, különleges templomi esten ezúttal is minden korosztálynak kínáltak programot a Békés megyei gyülekezetben.

„Mi leszek, ha nagy leszek, vagy ha kicsi leszek?” – zengett a hangos ének a templom előtt, és a vidám gyereksereg a Palinta Társulat tagjaitól hamarosan meg is tudta, hogyan lett Lutherból szerzetes, majd szerzetesből egyházának legfőbb kritikus. A gyermekműsor, a közös éneklés és imádság után a helyi Búzavirág népdalkör, majd Horváth Andrea énekelt. Már-már hazajárnak

Pusztaföldvára a Zenebarát Felebarátok. Az egyik békéscsabai plébániához tartozó, többségében katolikusokból

álló közösség ezúttal is az este témájához hangolta zenés bizonyágtételét. Ők voltak a zenei szolgálattevői a program

fókuszába helyezett interaktív istentiszteletnek is, amelyen Kondor Péter, a szomszéd egyházmegye esperese prédikált.

FOTÓ: GAIDA ISTVÁN PÉTER

A nyitott templom éjszakáján minden évben három-három eldöntendő kérdést tesznek fel a jelenlévőknek, akik egy-egy babszavazással válaszolhatnak. Az idei kérdések és a leadott szavazatok megoszlása:

1. Ha most élne közöttünk Jézus, fent lenne-e a Facebookon? (39% igen, 61% nem)
2. Haragudtál már Istenre? (45% igen, 55% nem)
3. Tudod fejből a Biblia utolsó mondatát? (67% igen, 33% nem)

Az igehirdető csillagászati távcsőhöz hasonlította a programot, amely közelebb hozza Istent az emberhez. „Nem elég azonban végre meglátnunk az Istent. Tovább kell lépnünk” – hangsúlyozta. Arról is beszélt, hogy meg kell látsania az emberen annak a szeretetnek, amellyel Isten a világba elküldte az ő Fiát. Az istentisztelet egy pontján minden résztvevő felírhatta saját keresztnévét egy kis papírszívre, és azt elhelyezhette az oltár keresztjénél, jelezve, hogy Krisztustól várja a megújulást. Az egyik legfelemelőbb pillanat idén is az volt, amikor a nyitott templom gyülekezetének tagjai – többek között olyanok, akik nem tartoznak egyetlen felekezethez sem – személyes áldásért járulhattak a lelkészekhez.

Az istentisztelet után Sallay Gergely gitárestje kezdődött. A katolikus művész gitárszámai között az evangélikus Németh Gabriella előadómű-

Szeleiné Gregus Edit (Pusztaföldvár): A kezdetek óta részt veszek a nyitott templom rendezvényen. Az évek során több olyan emberrel találkoztam, akik egyébként nem járnak közénk. Ilyenkor több a gyermek is. Úgy gondolom, hogy ha már kicsi korban megismerik a környezetet, akkor később is szívesen jönnek, és bátrabban csatlakoznak hozzánk. Az idén velem volt a másfél éves unokám is, aki nagyon élvezte a gyermekműsort. Még másnap is azt mutatta, hogy miként tapsolt, dobolt a koncert alatt. Öröm volt látni az ő felszabadultságát, és nagyszerű volt ezen keresztül is megtapasztalni Isten szeretetét. Háls vagyok, hogy ezt átélhettem!

Laduver Márta (Pusztaföldvár): Bár nem vagyok evangélikus, mindig hat rám a templom, az ott tartott rendezvények, különösen a nyitott templom éjszakája. Az idei – igen gazdag – programkínálatból számomra az interaktív keresztút-kiállítás emelkedett ki. Nagy hatással voltak rám az egyes stációk feladatai. Tetszik a

rendezvény nyitottsága és az, hogy a nyitottság mellett is megmarad valamiféle tisztaság és közös öröm.

Sallay Gergely, a Zenebarát Felebarátok közösség tagja (Békéscsaba): Évek óta részt veszek a pusztaföldvári nyitott templom alkalmakon előadóként. A legintenzívebb élményem általában annak a megélése, hogy különböző felekezetek tagjai vagyunk ugyan, de tudunk határozottan egyfelé nézni, egyet akarni és egyetérteni. Jó megtapasztalni rendszeresen, hogy a Szentlélek által testvérek vagyunk!

Németh Gabriella előadóművész (Békéscsaba): Minden évben boldogan teszek eleget a felkérésnek. Rohanó világunkban nekem mint előadónak is jólesik elcsendesedni, magamba szállni a kijelölt anyagon keresztül. Sallay Gergely gitárjátékával kiegészülve szerves egységet alkotott idén is zene és szöveg, és hozott meghitt élmélylős perceket, nemcsak nekünk, de remélhetőleg lelkes kis közönségünk számára is.

vész Luther Márton prédikációiból és asztali beszélgetéseiből idézett az isteni gondviselésről, imádkozásról, zenéről

lejegyzett szemelvényeket. Mindeközben a templom előtt népzenei táncház mozgatta meg a legkitartóbbakat.

A nyitott templom éjszakája persze alkalmat adott az elcsendesedésre is. A gyülekezeti teremben egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának a böjti időszakra összeállított, ám mindenkor aktuális interaktív keresztútját járhatták végig az érdeklődők. A visszajelzések alapján ez volt az este egyik legemlékezetesebb programja. A harangokhoz vezető, hangulatosan megvilágított csigalépcsőn pedig gondolatösvényt alakítottak ki *Egy úton Istennel* címmel.

A késő este, valamikor 11 óra körül tartott gyertyafényes záróhítaton Lászlóné Házi Magdolna helyi lelkész visszautalt a kis papírszívekre. „Itt nem állhatunk meg. Mondhatjuk azt is, hogy vissza kell vennünk a szívüket, hogy ezzel a megújult szívvel éljünk a világban, majd újból és újból el kell hoznunk azt megújítani Krisztus keresztyéhez” – fogalmazott a házigaazda.

Az *Evangélikus Élet* kérdésére a gyülekezet lelkésze elmondta, hogy a program célja kezdetektől fogva egyrészt az, hogy befogadó közösséget kínáljanak az egyházhoz nem tartozóknak, másrészt újszerű formában közvetítsék az örömhírt a gyülekezet tagjai számára is. „Szívet melengető látni, hogy vannak olyanok, akik bár nem gyülekezeti tagok, talán meg sincsenek keresztelve, de évről évre visszatérnek, és valószínűleg ünnepként élik meg ezt az estét. És még nagyobb öröm, amikor teljesen újak lépik át a templomküszöböt, akik lehet, hogy életükben nem vettek részt eddig istentiszteleten, most viszont láthatóan megérinti őket valami, beállnak az oltárhoz áldásért, és megfogják a mellettük helyet foglaló ember kezét, amikor úgy mondjuk a *Miatyánkot*. Lehet, hogy soha nem lesz belőlük gyülekezeti tag, de talán nagyobb bizalommal fordulnak az egyház és azon keresztül Jézus Krisztus felé, ha úgy hozza az életük” – foglalta össze tapasztalatát a lelkész.

■ – Ó – Ó – A

Történelmi emlékhely lett Vizsoly

Minden emlékmű, emlékhely halott kő marad, ha nem szólít meg bennünket – mondta az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsolyban az első magyar nyelvű teljes Bibliát őrző református templom történelmi emlékhellyé avatásán. A július 21-i ünnepségen Czibere Károly (*képünkön*) hoztátette: az emlékhely megjelölésére szolgáló sztélé egy megszólító kő, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy Vizsoly magyar történelmünk és nemzeti identitásunk kialakításának, folyamatos megerősítésének fontos helyszíne. A bibliafordító Károli Gáspár ugyanis az őt körülvevő társadalom nyelvén, vagyis magyarul szólaltatta meg a Bibliát.

FOTÓ: BALÁZS ATTILA

Az avatóünnepséget éppen egy nappal a Károli-Biblia elkészültének (1590. július 20.) évfordulója után rendezték.

Kovács Ákos, a Nemzeti Örökség Intézetének társadalmi kapcsolatokért felelős igazgatója beszédében elmondta: azon dolgoznak, hogy a nemzeti és történelmi emléke-

lyeket látogatottabbá tegyék. A Vizsolyban felavatott sztélé, Zsigmond Attila formatervező művész két méter magas alkotása „felkiáltójelként” nem csupán könnyen felismerhetővé teszi az emlékhelyet, de – tömören – annak jelentőségéről is tájékoztatja az érdeklődőket. Az igazgató emlékeztetett rá,

hogy Magyarországon negyvenkilenc történelmi emlékhely található, amelyek jelentőségét a Nemzeti Emlékhely- és Kegyeleti Bizottság javaslata alapján kormányrendelet ismerte el. Ezek egységes megjelöléséről a Nemzeti Örökség Intézete gondoskodott.

■ MTI

Megújul a besztercei templom

Európai uniós forrásokból újítták fel Beszterce hétszáz éves evangélikus templomát – jelentette be Ovidiu Crețu polgármester. A romániai megyeszékhely a kiemelt fontosságú műemlék rehabilitációs munkálataira tízenötmillió euró értékű uniós projektet nyert, amelynek nyolcvanhét százaléka vissza nem térítendő támogatás.

A Beszterce belvárosának arculatát meghatározó épület felújítására tavaly augusztusban nyújtották be a pályázatot az északnyugati fejlesztési régióhoz. Nemcsak az épületet, hanem a templomi bútort és az orgonát is felújítják. Ebből az alkalomból digitális felvételt is készítenek, hogy lehetőség legyen a

templom virtuális „bejárására”. Az Agerpres hírügynökség tájékoztatása szerint a besztercei polgármesteri hivatal arra számít, hogy a felújítást követő tíz évben legalább félmillió látogatója lesz az evangélikus templomnak. A munkálatok jövő tavasszal kezdődnek el, és 2020-ig tartanak.

2008. június 11-én a besztercei evangélikus templomban tűz pusztított, a torony és a hajó tetőzetének egy része megsemmisült. A lángokban az 1430-ban öntött harangok is megsérültek, és a több száz éves toronyóra szintén elégett. A három harangot 2009-ben pótolták a kivándorolt szászok adományából, és kicserélték a toronyórát is.

Kronika.ro

FOTÓ: WIKIPÉDIA

A vizes világbajnokság margójára

Két hétig a vizes világbajnokság igézetében éltünk. A szurkolók piros-fehér-zöld csíkokkal festették az arcukat, a tévénézők ámulva gyönyörködtek a sportágak szépségeiben, a szakemberek elemeztek – hadd szóljon most hozzá a teológus is.

Azzal a talán meglepő közléssel kezdem, hogy már az *Ószövetségben* is szó van úzásról. *Ézsaiás* könyvének 25. része azt a mozdulatot jeleníti meg, ahogy az úszó széttárja a karját (25,11). Az *Újtestamentumban* pedig a magam részéről Péter apostolt tekintem úszóbajnoknak. Mielőtt azonban ide eljutnék, hadd szóljak arról, hogy a vizes vb különböző

sításokat. Látja, hogy sokszor szabálytalankodunk, vagy éppen a nagy birkózásban minket nyomnak le a víz alá. Sokszor bizony mellélövünk. Vagy potyagólt kapunk. Ilyenkor az Edző azt mondja: nem szabad feladni, hanem küzdenünk kell tovább. A csapatért, a nagy ügyért, a győzelemért. Ez utóbbinak – Pál apostol szavával – nem hervadó, hanem hervadhatatlan koszorú a jutalma.

Nagyon megszerettem a szinkronúszást. Itt sem egyedül vagyunk a medencében, hanem a társainkkal. Ha egyvalaki ront, az egész csapat veszít. A szinkronúszók által bemutatott csodálatos összhang példa kell, hogy legyen az

Meglepve láttam, hogy itt is – akár csak az életben – van páros gyakorlat. Ebben aztán teljesnek kell lenni az összhangnak, a két ember egymásra van utalva. Láttam egy mexikói páros gyakorlatát. Együtt futottak neki. Elrugaszkodása után a hölgy nagyszerűen végezte csavarokat, ám a férfi valamitől megijedt, és kinyában egy talpast ugrott. Szerencsére újra próbálkozhattak. Kapcsolataink kudarcai után mi is kaphatunk még esélyt.

Végül az úzásról hadd szóljak. Ezúttal nem Hosszú Katinkáról vagy Cseh Laciról, hanem Jézus tanítványáról, Péterről. Ismereteim szerint ő az egyetlen, akinek úzásáról olvashatunk az *Újszövetségben*. János

FOTÓ: MTI / SZEGEDI ZSOLT

Török Béla a budapesti vizes világbajnokság magyar–horvát vízilabdadöntőjében

versenyszámainak szerintem milyen lelki vonatkozásai vannak.

Kezdjük a vízilabdával. Mint minden csapatjáték, igazi tanulsággal szolgál. Valamennyi játékosnak megvan a maga posztja. Itt mindenki igyekszik a legtöbbet kiadni magából, ám közben tudnia kell, hogy a másik nélkül nem boldogul. Ha a csapattárs van jobb helyzetben, passzolni kell. Önzetlenül engedni kell, hogy ő lője a gólt. Legfőképpen pedig követni kell az edző – a Mester! – utasításait. Ha ő lecserél valakit, annak oka van. Időkérségnél mindenkinek különösen figyelnie kell rá.

Jézus csapatjátéka hívta el tanítványait. Ahogy egykor a tizenkettő esetében, úgy ma is megkeresi kinek-kinek a maga posztját. Folyamatosan adja az uta-

egyház népének. Számomra ez a sportág is a hit küzdelmét és szépségét jelképezi. Az úszók alatt nincs talaj, ahonnan el tudnák magukat lökni, mégis csodálatos magasságba képesek emelkedni. A legszébb, amikor a versenyzők a társaikat emelik föl. Közben fogy a levegő, szinte már görcsbe rándulnak az izmok, ám ez is hozzátartozik ehhez a sporthoz. A hitélet szenvedéssel és próbatétellel jár együtt.

A műugrás pedig a hit bátorságát jeleníti meg. Nem időzhetünk sokat a deszkán: eljön a pillanat, amikor el kell rugaszkodnunk. Gyakran előfordul, hogy hibázik az ember. Volt egy versenyző – talán Chiléből –, aki bizonytalansága miatt mindhárom próbálkozását elrontotta, s szerencsétlenül csobbant a vízbe.

evangéliumnak 21. fejezete szerint a tő partján a feltámadott Jézus jelenik meg a hajóban ülő tanítványoknak. Ők egész éjjel nem fogtak semmit, de amikor a Mester – mondjuk, hogy az edzőjük – utasítását követték, akkor már szakadozott a hálójuk. Örömmel mielőbb partra akartak érni, hogy Jézussal találkozzanak. Megragadták az evezőket, és a hajó orrát a part felé fordították. Péter azonban nem tudta kivárni ezt a manővert: belevetette magát a tengerbe, hogy úszva minél hamarabb célhoz érjen. Mert a hit küzdelmei között az jelent a célt, hogy Jézushoz érünk. Az az igazi győzelem, ha vele találkozunk.

■ FABINY TAMÁS

A szöveg elhangzott július 30-án a Kossuth rádióban

Magyar segítség az iraki keresztényeknek

Eddigi legnagyobb humanitárius akcióját hajtotta végre az Ökumenikus Segélyszervezet az iraki Basika-Bahzaniban, Bartellában és Irak legnagyobb keresztény városában, Karakosban. A Moszultól északkeletre található városokba folyamatosan térnek vissza a lakosok. A magyar segélyszervezet a most visszatelepülő 546 keresztény és jezidi családnak tartósélelmiszer-csomagot osztott ki. A segélyprogram összértéke meghaladja a tízmillió forintot.

Basikában 103, Bartellában 25, Karakosban pedig 418 családnak osztott ki élelmiszert a segélyszervezet. Bartellában az Ökumenikus Segélyszervezet (MÖS) elsőként kezdte meg a visszatelepültek támogatását. Az általában ötfős családok számára összeállított csomagok rizst, ételajat, cukrot és további tartós élelmiszereket tartalmaztak. Az adományt a segélyszervezet a helyi partnerszervezete, a CAPNI közreműködésével osztotta ki.

A településeket az Iszlám Állam (ISIS) három évvel ezelőtt foglalta el. A lakosság akkor a kurdisztáni régióba menekült. Az ISIS az uralma alatt teljesen tönkretette az infrastruktúrát, hatalmas pusztítást – romba dönt házakat, üzleteket és üzemekeket – hagyva maga után a mára felszabadított városokban. Ma már a legtöbb helyen megtörtént az aknamentesítés, és megjavították az elektromos hálózatot, de a vízellátás még nem állt teljesen helyre. A Basika-Bahzaniban romba dönt tizenegy iskolaépületből tizenkettő nemzet-

közi együttműködés keretében újulhatott meg. A családok hazatérése szempontjából azért is kifejezetten fontos a következő időszak, hogy az idei tanévet már lakóhelyükön tudják megkezdeni a gyerekek.

FOTÓK: BELÉNYI DÁNIEL / MÖS

A segélyszervezet húsz lakóingatlant felújítását tervezi a településen. Bartella és Karakos is jelentős károkat szenvedett, a két településen összesen nyolcezer házat kellene újjáépíteni.

A MÖS 2003-ban indította első iraki segélyprogramját, majd 2014–2015 folyamán, az ISIS tényérése után, belső, illetve szír menekülteket és helyi közösségeket segélyezett. A támogatott célcsoportok közül kiemelkedtek a különböző keresztény közösségek, amelyek néhány nap leforgása alatt kényszerültek elhagyni korábbi lakhelyüket.

A segélyszervezet 2016 júniusában Erbilben megnyitotta a Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával létrehozott képviseletét. A helyi iroda egyrészt a menekültek támogatásának, másrészt a humanitárius és fejlesztési programok végrehajtásának a központja. A MÖS iraki munkáját az ACT Alliance nemzetközi szövetség tagjaként végzi, jelenleg a helyszíntre delegált két magyar munkatárssal és három helyi partnerrel együttműködésben.

Az Ökumenikus Segélyszervezet Irakban végzett munkájához honlapján keresztül (segelyszervezet.hu/irak) várja az adományokat.

Forrás: MÖS

Konzerválunk vagy építünk?

Kerekasztal a reformációról Tusnádfürdön

A tavalyihoz hasonlóan az idei, a 28. bálványosi nyári szabadegyetemen és diáktáborban is szó esett a keresztény Európa jövőjéről, a napjainkban zajló keresztény-üldözésről, de idén a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából kerekasztal-beszélgetést is szerveztek a legnagyobb előadásátorban.

Reformáció 500: Europa semper reformanda? – A reformáció eszméje és Európa jövője címmel hirdették meg a beszélgetést, amelyen Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, Hafenscher Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság munkájának segítéséért felelős miniszteri biztos, evangélikus lelkész, Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, valamint David Campanale, a BBC tudósítója és Bonchidai Csaba, Szilágyperecsen polgármestere vett részt. A kerekasztalt Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója moderálta.

A vallásosság ma konzerváció vagy renováció, azaz tartósítunk vagy újjáépítünk? – tette fel a kérdést Balog Zoltán a reformáció és a vallásosság mai helyzetéről. A legjobb esetben e kettő együtt jellemzi az egyházat – mondta –, hiszen a keresztyén hitben az a csodálatos, hogy mindkettő jelen van. A reformáció érdekeit méltatva Balog Zoltán kijelentette: szomorú, hogy különválás követte a reformációt, és nem sikerült úgy megújulni, hogy egyben maradhasson az egyház.

Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke úgy vélekedett – Illyés Gyulának *A reformáció genfi emlékműve előtt* című versére utalva –, meglehet, ha fél évezrede nem lett volna reformáció, ma Magyarország és Európa sem lenne. A reformá-

ció megváltoztatta az emberek gondolkodását, munkához való viszonyulását, és az anyanyelvhasználat egyházi bevezetésével felértékelte az identitás kérdéseit. A püspök kiemelte: miután világossá vált, hogy a munka is lehet Istentől való, a munkával megszerzett javak esetében tudnunk kell, hogy van egy határ, és azon kell lennie a hangsúlynak, hogy a megszerzett javakat az ember mire használja.

Kató Béla úgy fogalmazott: a jelen feladata visszamenni a Szentírásban rögzített forráshoz, abból merítve kell újrászervezni az életet. Mint mondta, a reformáció is azért tudott annak idején olyan hatásos lenni, mert az élet minden területén jelentkező kérdésekre válaszokat próbált adni. Úgy vélte, az egyháznak ma is ez a feladata. „Ha nem tudunk választ adni az emberek mindennapi kérdéseire, kérdéses a fennmaradásunk” – jelentette ki a református püspök.

Hafenscher Károly Luther öt soláját (*sola Scriptura* – egyedül a Szentírás; *sola fide* – egyedül hit által; *sola gratia* – egyedül kegyelemből; *solus Christus* – egyedül Krisztus; *solus Deo gloria* – egyedül Istené a dicsőség) hozta fel példaként a reformáció máig ható erejéről szólva; ezekre ma is ugyanolyan erősen kellene odafigyelnünk. Az evangélikus lelkész, miniszteri biztos, a Magyarországi Evangélikus Egyház zsinatának lelkészi elnö-

ke ugyanakkor azt is elmondta, hogy a reformáció egyben médiaforradalom is volt, illetve hogy a Balog miniszter által említett tragikus szakadás az egyházban valóban fájdalommal jár, de a megújulás öröméről sem szabad megfeledkeznünk, hiszen ugyanúgy jelen van az öröm is a változásban. Kató Béla szavaira reagálva a

igénye nem azt jelenti, hogy intézményesen az egyháznak kell mindent irányítania, hanem azt, hogy mindenben a Szentírás tanításai jelentik a mércét. Szerinte a keresztyén hit és annak református formája azt mondja, hogy „a főnök feljebb van, feljebb a püspöknél, feljebb a miniszterelnöknél, a keresztyén hit felette áll a pártfegyelemnek”. A miniszter, református lelkész azt is hangsúlyozta, hogy törvényhozási következményei vannak annak, hogy a magyar al-

FOTÓ: KISS GÁBOR

Hafenscher Károly és Kató Béla

munka és a család fogalmát emelte még ki, és kijelentette, hogy az egyháznak és a társadalomnak ma is a családot kellene előtérbe helyeznie. Igazi érték valóban a munkával teremődik, és ezt kell képviselni ma az egyházban és a társadalomban is.

A 21. században sem lehet a vallást, a hitet valamiféle „lelki homokozónak” tekinteni, amelyben „eljátszadoznak azok, akiknek ez fontos” – mondta Balog Zoltán. Az emberi erőforrások miniszterére úgy vélte: a hitnek a Kálvin által megfogalmazott totális

kormány az Istenre való hivatkozással kezdődik, és ebben a tekintetben sok még a tennivaló Magyarországon.

A pódiumbeszélgetésen David Campanale brit újságíró érdekes előadást tartott a reformációról, illetve a Kelet-Európában ma is tapasztalható hatásairól, egyúttal kifejtette: Európa egésze számára ad reménységet a hithez Magyarország, Erdély és Lengyelország példája. Campanale hangsúlyozta, hogy új reformációra is szüksége lenne Európának.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓ-ÖSSZEÁLLÍTÁS: ADÁMI MÁRIA

Mint titkos bánya mélyiben, formálja terveit

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Isten munkája gyakran rejtetten zajlik. Nem is vagyunk tudatában, mennyi apró lépés, milyen hosszú folyamat vezet ahhoz a pillanathoz, amikor nyilvánvalóvá, kézzelfoghatóvá, láthatóvá válik számunkra is, amit ő kezdetől tervezett. Magát a munkafolyamatot nem érzékeljük, csak az eredményével találkozunk, és ez csodálattal és hálával tölt el.

Emlékszem egy látogatásra a Postojnai-cseppkőbarlangban, Szlovéniában. Ez a gyönyörű természeti képződmény a világ egyik legnagyobb egybefüggő barlangrendszere, több mint húsz kilométer hosszan húzódik a hegy gyomrában. A formák és a színek elképesztő gazdagsága tárul itt a látogató elé. Ám mindezen túl az igazán döbbenetes az, hogy mennyi időre, a víznek a mészkövekre kifejtett milyen hatalmas munkájára volt szükség ahhoz, hogy mindez létrejöhessen. Évszázadok, sőt évezredek hosszú sorára. A cseppkövek növekedése az emberi szem elől rejtetten zajlik: oly módon, hogy szabad szemmel nem is lehet észrevenni.

Maradandó élmény volt számomra a Postojnai-barlangrendszerben tett látogatás. Nemcsak azért, mert egyedülálló természeti látnivaló, amely Isten teremtett világának csodái közé tartozik, és az ő hatalmának nagyságára világít rá. Hanem azért is, mert arra emlékeztetett, hogy Isten munkája gyakran apró, pici lépésekben, szemünk elől rejtetten megy végbe, és mi csak az eredményét látva szembesülünk azzal, hogy ő a háttérben mindvégig munkálkodott, jelen volt, szeretetével vezetett és kísért. Az pedig nem is mindig tudatosul bennünk, hogy mennyi külső körülmény vagy emberi közbeavatkozás adódhatott volna közben, amely hátráltathatta vagy akár teljesen meg is hiúsíthatta volna Isten tervének teljesülését: hogy a végén valami igazán különleges és csodálatos dolgot hozzon létre. „Az Úr csodásan működik, / De útja rejtve van...” (ÉÉ 328,1)

Ugyanezt az érzést váltotta ki belőlem nemrégiben egy kettős lelkészavatás, amelyre Kaposváron került sor. Régióta vallom, és gyakran meg is szoktam említeni ilyen alkalmakkor, hogy minden ordináció olyan esemény, amikor különösképpen nyilvánvalóvá és meg tapasztalhatóvá válik Isten közöttünk, rejtetten elvégzett munkája. Amikor bepillantást nyerünk Isten műhelyébe. Most mégis fokozot-

tan és sokkal erősebben éltem meg, hogy ez valóban így van. Talán azért, mert az oltár előtt álló két fiatalt, Katát és Gábort, akik a lelkési eskü szavait mondták, néhány évvel ezelőtt én magam konfirmáltam ugyanezen a helyen.

Amikor kezemet a fejükre téve áldást mondtam rájuk, szinte beleborzongtam abba a hosszú folyamatba, amely eddig a pillanatig vezetett. Benne volt ebben a két ifjú lelkész családjainak története, őseik hosszú sora, akik evangélikus hitüket a történelem viharaiiban is megőrizték. Benne volt ebben lelkész elődeim munkálkodása, akik a városban közösséget építettek. Benne volt a kaposvári gyülekezet, az ifjúsági közösség szeretete és megtartó ereje. És ami a leginkább meglepett: én magam is része lehettem ennek a hosszú láncnak, egy-egy, a hittanórák, az istentiszteletek, a nyári táborok vagy a konfirmációi előkészítő során elejtett szóval, mondattal, mozdulattal, amelyet – bár én nem is voltam tudatában – Isten fel tudott használni Kata és Gábor megszólításában, szolgálatra való elhívásában.

Ijesztő belegondolni abba, hogy ez mekkora felelősséget ró minden lelkési szolgálatban álló, Isten ígését hirdető emberre. Ugyanakkor csodálatos is időnként viszszejelzést kapni arról, hogy Isten engem is, az én töredékes, tökéletlen emberi szavaimat és tetteimet is bele tudja építeni a tervébe. Hogy – a kezdeti képpel élve – én is a cseppkövet alakító víz egy-egy kicsiny cseppje lehetek.

„Mint titkos bánya mélyiben, formálja terveit...” Elképesztő dolog, hogy a víz és a mészkő találkozásából évezredek során egész barlangrendszer keletkezik, tele gyönyörű cseppkőoszlopokkal. Ám még sokkal döbbenetesebb az, hogy egy, a szemünk előtt felnövő fiatalt az Isten megszólít, elhív és szolgáljává formál. Hálás vagyok, hogy az idén is tanúja lehettem ennek, hogy bepillantást nyerhettem Isten műhelyébe és rejtetten zajló munkálkodásába.

Kívánom a kedves olvasónak, hogy a nyári pihenés heteiben sok hasonló pillanatban legyen része. Legyen benne öröme, hogy rácsodálkozunk a teremtő és gondviselő Isten tervére és műveire. Fedezzük fel, hogy ő dolgozik a természetben, a mi életünkben, sőt néha még rajtunk keresztül is. Ha néha rejtetten cselekszik is, „de biztos kézzel hozza föl, / Mi most még rejtve itt”. ■

Csillagfényes nappalok

Részletek egy önkéntes naplójából

Milyen változást hozott Jézus? Mi változott a reformációval? Mi változhat velünk? – többek között e kérdésekre kereste a választ az idén, a reformáció kezdetének ötszázadik, a magyar reformátusság születésének négy-százötvenedik évfordulóján a Csillagpont református ifjúsági találkozó. A több ezer, tizennégy-harmincöt év közötti résztvevőt július 25-től 29-ig a Debreceni Egyetem campusa várta. A részletekbe naplőbejegyzésekkel avatjuk be olvasóinkat – tudósítónk önkéntesként dolgozott a rendezvényen, amely fesztivál és a lelki töltekezés alkalmá is.

FOTÓ: BARCZA JÁNOS

Július 23., vasárnap – előkészületek.

A délelőtti istentiszteletről hazaérve már a hátizsákomat venném, amikor egy rossz lépés miatt kénytelen vagyok a vasútállomás helyett a kórház felé indulni. A sürgősségin három óra várakozás után közli az orvos: nem törés, csak rándulás. Jegelni és pihentetni kell. Megkönnyebbülve hívom a csoportvezetőmet: mégis megyek a Csillagpontra!

Este nyolc körül érkezem Debrecenbe. Özönvízszerű eső fogad, villámlással és mennydörgéssel dúsitva. Nincs értelme felverni a sátrat, ma este a sportcsarnokban alszunk.

Július 24., hétfő. A délelőtti képzéssel telik. Tűz- és balesetvédelmi oktatáson veszünk részt, megtudjuk, milyen gyorsan képesek terjedni a lángok, és hogyan kell használni a poroltót. Aztán megismerem a csapatomat, és megkapom a beosztásomat is.

A nap hátralevő részében a feladattal ismerkedem. Próbálom megjegyezni a neveket és memorizálni, hogy kit kell hívni a különböző kérdésekkel és problémákkal. A sátramnak is találok helyet a Dévai központhoz (eredeti nevén Magházhoz) közel, a Váltak irányt! elnevezésű tisztságon.

Este úgynevezett kibocsátó istentiszteletre gyűlünk össze, ahol egy vicces játék keretében tojásokból előbb csibéké, majd tyúkokká, végül pedig önkéntesekké válunk mindannyian: fiatalok és idősebbek Magyarországról, Erdélyből, Felvidékről, Kárpátaljáról és Délvidékről. „Nem rólad szól a történet, hanem Istentől. Ne azt kérdezd, képes vagy-e, hanem azt, hogy kész vagy-e – köti a lelkünkre áhitatában Mike Pál református lelkész. – Tőle kapod majd az erőt.”

Számomra még nem minden tennivaló világos, de azt hiszem, készen állok.

Július 25., kedd – az első nap. Ma is korán kezdjük a napot, hiszen sok munka vár még ránk, hogy minden készen álljon a résztvevők fogadására. Fel kell állítani például a külső irodát. Székeket, asztalokat pakolunk, feliratokat gyártunk, plakátokat ragasztunk. Közben jobban megismerem önkéntes társaimat is. Rólam hamar kiderül, hogy evangélikusként kakukktojásnak számítok – ami aztán állandó ugratások témája lesz a következő napokban.

Ezalatt folyamatosan érkeznek az emberek, lassan megtelik sátrakkal a Lendület tisztás, aztán a Tágas Tér és az Élesztő, majd a Rengeteg is. Hosszú és fárasztó ez a nap – hála Istennek, az önkénteseket támogató Support csapat tagjai folyamatosan ellátnak minket péksüttivel és kávéval.

Este aztán eljön a várva várt nyitó istentisztelet. Bella Violetta lelkész nő és egy elhivatott fazekas segítségével megértjük: mindannyian ott vagyunk a korongon, Isten formáló kezei alatt. Ő finoman és szeretettel érint meg, és ha valami félremegy, nem mond le róla, hanem újat tervez, újraformálja (*re-formálja*) az agyagot, az életünket.

A nap számomra Petruska koncertjével zárul, ahol nem nagyon sikerül kímélni a sérült lábamat, hiába próbálom.

Július 26., szerda. Ma sok időt töltök a benti irodában, ezért a nap legemlékezetesebb eseménye számomra Mike Pál lelképásztor délelőtti előadása. Arról beszél, hogy Isten eredetileg nézhetőnek, szépnek, tökéletesnek és nagyon jónak teremtette a világot és benne az embert. Aztán minden elromlott – de abban a pillanatban el is kezdődött a reformáció: Isten terve arra, hogy az eltorzult teremtettséget helyreállítsa.

Este Kelemen Kabátban-koncert. Az előadó közben elmondja: nagyon más, nagyon pozitív érzés olyan közönségnek énekelni, amely érti a dalok szövegét – mert nem részeg... A Csillagpont ugyanis szigorúan drog- és alkoholmentes találkozó.

Július 27., csütörtök. A supportosok továbbra is ellátnak minket minden földi jóval, így az sem jelent gondot, hogy nem jutok el reggelizni. Kezd összerázódni az önkéntescsapat, lassan kialakul, kinek mi a feladata. A hangulat közvetlen és vidám.

Mike Pali délelőtti előadását az irodából, live stream segítségével követem. Hasznos dolog, hogy az egész fesztivál területén működik a CsP-wifi. Este Kiss Miklós felvidéki református lelkipásztor prédikál a nagyszínpadon; az ő nem harsány, hanem csendes és elmélyülő stílusa közel áll a lelkemhez.

A nap fénypontját a Bartha Mátyás-trió és Vid Jamnik szlovén vibrafonos koncertje hozza el. Egy padon fekvé az „Ím, jászlad mellett térdelék” kezdetű Bach-korál dzsesszverzióját hallgatom, míg az égre lassan feljönnek a csillagok. Tökéletes, testileg-lelkileg pihentető pil-

lanat. Aztán lefekvés előtt még a Hollandiából érkezett Hanne de Vriesszel dicsőítünk. Lelkesen énekeltük vele együtt magyarul: „Jézus, gyűjtsd meg tüzed a szívemben...”

Július 28., péntek. Ez a Csillagpont leg-hosszabb napja, az utolsó teljes nap, amelyet itt tölthetünk. Délelőtt megint Mike Pali bátorít: Isten nem ijed meg a lehetetlentől, a korlátainktól. Ha ő bennünk van, a lehetetlen is lehetővé válik.

Furcsa, hogy ma sikerül a legtöbb ismerőssel találkoznom. Befut például a Szélrózsa szervezői csapata is, erősítve egy kicsit a fesztiválon az evangélikus jelenlétet. De még késő este is összeakadok olyan, régen látott baráttal, akivel nagyon jólesik egyet beszélgetni.

Kilencről tizenegyig ügyeletes vagyok, ám a virrasztás a vártnál hosszabbra nyúlik. Adódik ugyanis egy vál-

sághelyzet: úgy tűnik sajnos, hogy néhány sátrat ismeretlenek felvágta, bár szerencsére csak némi készpénzt vittek el. Érkezik a rendőrség, próbálunk segíteni nekik a károsultak adatainak felvételében. Jó, hogy a Meghallgat-lak sátor lelkigondozói is itt vannak, segítenek megnyugtani az ijedt, zaklatott embereket. Közben éjjel egykor az egyik dicsőítő csapat ma érkezett tagjait kell még elkísérni a szállásukra. Aztán éjjel fél háromkor az elsősegélyeseket is riasztanom kell: az egyik önkéntes lány asztmarohamot kapott... Végül úgy három körül tudok nyugovóra térni a sátramban.

Július 29., szombat – az utolsó nap.

A kevés alvás ellenére valahogy mégis végig bírom csinálni a napot. Hatalmas biztatást jelent a záró istentisztelet üzenete: „Keep calm... Isten munkában van.” Nagy örömmre Bella Violetta az öt reformátori „sola” értelmét is aktualizálja igehirdetésében. „Isten arra választott ki titeket, hogy rajtatok mindenki láthassa, milyen az Isten keze alatt formálódni” – bocsát utunkra a lelkész. A közös úrvacsora után az áldások utcájában személyes áldást is kérhetünk életünk azon területeire, amelyek most a legjobban foglalkoztatnak.

Aztán megfogyatkoznak a sátrak, és elkezdődik a pakolás. Délután már a dobozolással, a papírok szortírozásával, a plakátok eltávolításával és a szemétszedéssel vagyunk elfoglalva. Este közös áhítatra és dicsőítésre gyűlünk össze a sportsarnokban a maradék önkéntesekkel, hogy búcsút vegyünk egymástól. Ekkor tudom meg a számokat: a több mint négyezer résztvevő mellett mintegy nyolcszázötven önkéntes segédkezett a Csillagponton. A szervezők ajándék jégkrémekkel mondanak köszönetet. Ezután még arra is jut idő és energia, hogy a kivetítőn nyomon kövessük a Magyarország–Horvátország-vízilabdadöntőt, és szurkoljunk a hazai csapatnak.

Július 30., vasárnap – az utolsó simítások.

Mára már tényleg csak a „kemény mag” maradt. Helyükre tesszük a székeket és az asztalokat, kitakarítunk, előkerül az utolsó laptoptöltő és hosszabbítókábel is. Ebéd után fáradtan, de feltöltődve köszönök el csoportvezetőmtől és önkéntes társaimtól, akik az elmúlt hét során barátaimmá lettek. Élmény volt! Köszönet és viszlát, Csillagpont!

■ ADÁMI MÁRIA

FOTÓK: PATAKI BOTOND, ASSZONYI ESZTER / CSILLAGREFORMATUS.HU

A reformáció titkára

**Philipp Melanchthon a wittenbergi reformáció második legfontosabb alakja. Lutheren kívül nincs más, aki nagyobb szerepet játszott volna az evangélikus hagyomány alakításában, mint ő. Három hitvallási irat szerzője, köztük az evangélikus identitást évszázadokra meghatározó Ágostai hitvallásé is. Ő írta az első lutheránus dogmatikát, és ő dolgozta ki a wittenbergi egyetem úttörő tanulmányi rendjét. Ezzel döntő mértékben járult hozzá a lelkészképzés szakmai-tudományos színvonalának megala-
pozásához. Korának szinte valamennyi fontos vallási megbeszélésén részt vett, és rendszerint ő szövegezte meg a wittenbergi teológusoktól kért szakvéleményeket. Ezért is nevezték a reformáció titkárának.**

Melanchthon egy fél generációval fiatalabb volt Luthernél, mégis a kezdetektől részese lehetett a megújulási mozgalomnak, mert gyorsan felívelő karrierje már a reformáció hajnalán Wittenbergbe vitte. A birodalom délnyugati részén, Brettenben született 1497-ben. A bölcsészeti alapdiploma megszerzése után azért ment át Tübingenbe, mert a heidelbergi egyetem szabályzata nem tette lehetővé, hogy tizen-négy évesen magiszteri hallgató legyen. A pfalzi választófejedelem szolgálatában álló édesapjának korai halála után Johannes Reuchlin, a kor egyik legnagyobb tudósa egyengette útját. Ő lett a „kereszt-apja” is, amikor a fiú görög nyelv iránti lelkesedését bátorítva egy új nyelv-tan-könyvet ajándékozott neki. Humanista szokás szerint nevét az ajánlásban lefordította görögre, így lett Schwartzertből Melanchthon („fekete föld”). Ugyancsak Reuchlin volt az, aki 1518-ban az alig huszonegy éves Melanchthont ajánlotta az ország túlsó felén létrehozott görögprofesszori állás betöltésére.

Az ifjú tudós alacsony és vézna megjelenésével nem tett nagy benyomást a wittenbergiekre, ám székfoglaló beszédével lenyűgözte őket. Luther maga is fellelkesülve fogadta az új kollégát. A hatás kölcsönös volt. Szinte néhány hónap leforgása alatt Melanchthon az új szemlélet elkötelezett híve és a reformátor fáradhatatlan segítőtársa lett. Ettől kezdve nemcsak a reformáció ügyéhez, hanem Wittenberghez is hűséges maradt. Bár többször hívták máshova, haláláig kitartott az Elba-parti város egyeteme mellett. Akkor is maradt, amikor a történelem viharai következtében a város gazdát cserélt, és a „régiek” jelentős része Jénában új egyetemet alapított. Ez a hűség közrejátszott abban, hogy

élete utolsó szakaszában Melanchthont sok támadás is érte, ami megítélését máig hatóan beárnyékolta.

Humanista tudós és teológus

A wittenbergi reformátorok között Melanchthon elsősorban humanista tudós. Soha nem avatták lelkésszé. Teológiai doktorátust sem szerzett, hogy megmaradjon az alapképzést nyújtó bölcsészkar oktatójának. Több mint négy évtizedes egyetemi pályafutása alatt mindvégig tanított görög irodalmat és számos más világi tudományt. Ő nem a késő középkori szerzetesi kegyesség felől jutott el annak felismeréséig, hogy az egyháznak és a teológiának alapvető megújulásra van szüksége, hanem éppen a megszülető egyházi reformmozgalom keltette fel érdeklődését a teológia iránt. Szellemi felkészültségét, eredeti intellektuális elköteleződését azonban soha nem tagadta meg. Éppen ellenkezőleg: humanista műveltségét, filológiai szaktu-

dását és széles körű ismereteit állította a reformáció szolgálatába. Alkotópályáját végigkísérik a klasszikus művek kiadásai, illetve saját szaktudományos könyvek írása nem csak a bölcsészet területén. Munkássága a legmodernebb anatómiai ismeretek feldolgozásától a csillagászatig korának szinte teljes tudásspektrumát lefedte.

Alapvető hiba volna azonban elvitatni a teológus címet Melanchthontól, a humanista tudóstól. Már említettem, hogy a száz tárgyalódelegáció tagjaként, szakvélemények megfogalmazójaként vagy éppen hitvallási iratok elkészítőjeként milyen jelentős teológiai tevékenységet fejtett ki. Az egyházi vizitációk megszervezésében és lebonyolításában is aktívan részt vett. Teológusi szerepvállalása

azonban nem korlátozódott ezekre a „titkári” teendőkre. Görögprofesszorként az elejétől kezdve oktatott újszövetségi exegézist is, és számos bibliai könyvhöz írt kommentárt. Luther biztatására hamar megszerezte a képesítést ahhoz, hogy a teológiai karon is taníthasson. Latin nyelven rendszeres igemagyarázatokat tartott vasárnaponként a külföldi diákoknak, akik nem értették az idősebb reformátor német nyelvű prédikációit. Mindezen túl Melanchthon részt vett a bibliafordítás munkálataiban, és kreatívan hozzájárult a reformatori teológia kimunkálásához.

Rendszeres teológiája évszázadokon keresztül befolyásolta a teológiai gondolkodást, az evangélikus dogmatikában ma is érzékelhető a hatása. A kezdetektől aktív részese volt a törvény és az evangéli-

rint amíg Luthert négyszázan hallgatták, Melanchthon óráin hatszázan tolongtak. A wittenbergi egyetem reformja az ő rektorsága alatt kapott olyan lendületet, amellyel a főiskola emberöltőkre Németország vezető felsőoktatási intézményévé vált. Oktatási programját más egyetemek is átvették. Melanchthon sok főiskola életére volt hatással azzal, hogy részt vállalt tanulmányi szabályozásuk kialakításában, vagy személyi javaslatokat tett oktatói kinevezésekre.

A felsőoktatás mellett a közép- és alapszintű iskolák – elsősorban a világhírűvé váló német gimnáziumi rendszer – kiépítésében is oroszlánrésze volt. Ezek az iskolák készítettek fel az egyetemi tanulmányokra, és alapozták meg a későbbi lelkes kar széles körű műveltségét, klasszikus nyelvekben való jártasságát

Melanchthon fáradhatatlan és a végéig megegyezésre törekvő tárgyaló volt. (Kompromisszumkészsége is szerzett neki ellenségeket a kevésbé rugalmas kortársak körében.) Családja udvari kapcsolatainak köszönhetően gyerekkora óta ismerte ezt a világot. Magabiztosan és gyakorlottan mozgott az ilyen helyzetekben, de elveit vagy a reformáció ügye mellett mély elköteleződését mindvégig megtartotta. Diplomáciai érzékenysége nek köszönhetően befolyása sokkal szélesebb körre terjedt ki, mint amekkorát görögprofesszori állása indokolt volna. Ezt a jelentősen megnövekedett mozgásteret pedig arra használta, hogy hatékonyabban munkálja az egyház megújulását.

Melanchthon tehát teljes erejével az evangélium ügyét szolgálta. Hatalmas

um közti különbségtétel kidolgozásának, ami a lutheránus teológia „védjegye” lett. Az úrvacsorátannal kapcsolatos munkásságának történeti megítélése jóval ellentmondásosabb, de a később vitatottá vált megoldásait eredeti kontextusukban jobbra Luther is elfogadhatónak tartotta.

Németország tanítómestere

Melanchthon az oktatói és oktatásszervezői képességeit is a reformáció szolgálatába állította. Az 1530-as évektől kezdve az évszázad végéig nemigen volt olyan reformátor német földön, aki ne lett volna Melanchthonnak vagy egy tanítványának a diákja. Korabeli híradások sze-

is. Melanchthon oktatásszervezői tevékenysége olyan jelentős volt, hogy már életében kivívta magának a *praeceptor Germaniae* (Németország tanítómestere) címet.

A reformáció követe

Végül, de nem utolsósorban Melanchthon a reformáció elkötelezett diplomataja is volt. Kiterjedt kapcsolatrendszerre miatt sokfelé hívták, és szabadabban mozoghatott, mint idősebb kollégája. Az 1521 után birodalmi átok alatt álló Luther számára életveszélyes lett volna elhagyni Szászország területét, ezért nem vehetett részt például az augsburgi birodalmi gyűlésen sem 1530-ban.

tudását, testalkatát messze meghazudtoló munkabírást, kreatív alkotóerejét és szervezőkészségét mind ennek szentelte. Humanista tudósként, rendszeres teológusként és egyházzervezőként, nagy hatású tanárként és „oktatáspolitikusként” vagy éppen fejedelmek tanácsadójaként és diplomatájaként egyaránt a reformáció sikeréért küzdött. Történelmietlen kérdés, hogy sikeres lehetett volna-e a wittenbergi reformáció Melanchthon közreműködése nélkül. Az azonban biztos, hogy ha az evangélikus hagyományból kivonnánk mindazt, amit neki köszönhetünk, rá sem ismernénk erre az örökségre.

■ ITTÉZS GÁBOR *egyetemi docens*

Forrás: *Híd magazin*, 2017/2. szám

Ahol az Úr lelke, ott a szabadság

Beszélgetés Németh Kittivel

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Németh Kitti teológushallgató az elmúlt tanévben végezte az ötödévet. Színház és egyház kapcsolatáról, a kemesaljai evangélikusságról és az egyház lehetőségeiről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

mekkorától ott van, nagyban meg tudja határozni, hogy milyen lesz az egyházhoz való viszonya. Rostáné Piri Magda szolgálata engem hozzásegített ahhoz, hogy a lelkeszi, teológusi pályát válasszam. Egy ideig nagyon céltudatosan ál-latorvosnak készültem, így a gimnáziumban fakultációnak a biológiát és a kémiát választottam, egy színházi, egy média-s egy rádiókör azonban elvitt magával. Egy idő után át kellett gondolnom, hogy mit szeretnék kezdeni az életemmel. Volt, hogy a pszichológia mellett érveltem. Végül odamentem édesapámhoz, és mondtam neki, hogy a teológiára adnám be a jelentkezésemet. Az egész család mögém állt, velem együtt örült. Több helyre is jelentkeztem, máshova is felvettek, de eldöntöttem, hogy ha a teológiára felvesznek, akkor ide vezet az utam.

– Melyik az a terület, amely a teológiai tanulmányaid alatt kiemelten fontossá vált a számodra?

– Közel hétéves színházi múlttal rendelkezem, ami nagyon meghatározza a gondolkodásomat. Egy rendszeres teológiai kérdéskör izgat, amellyel a diplomamunkámban is foglalkozni szeretnék: egy színházi módszer kérdését szeretném a teológián belül megvizsgálni. Ez az azonosulás a szereppel. Érdekel, hogy az egyházon belül mennyire azonosulunk személy szerint a szerepeinkkel, valamint hogy mit jelent az azonosulás a Szentháromság vonatkozásában.

– Hogyan képzeled el a 21. század egyházát?

– Azt gondolom, minél előbb foglalkoznunk kell azzal a kérdéssel, hogy ki

mire alkalmas. Ha ezt megtaláljuk, és mindenkire azt a feladatot, szolgálati ágat bízunk, amelyben nagyon jó, az előreviheti a szolgálat útját. Mindenki azt csinálhassa és csinálja, amit szeret, és amihez megvannak a képességei, azaz a talentumai. Ez azt feltételezi, hogy ismerjük egymást, valamint hogy tudunk együtt dolgozni. Ha ez megvan, akkor ez az egész önmagát gerjeszti, fejleszti tovább. Így nem egy zárt rendszerben leszünk benne, hanem könnyebben tudunk nyitni mások felé is.

– „A föld sója” találkozón a külügyi ifjúsági kapcsolatokon dolgoztál. Miért érdekelnek a külkapcsolatok?

– Másodéves voltam, amikor a külügyi titkár megkeresett, hogy nem szeretnék-e ösztöndíjjal Lipcsébe menni. Először háritottam, majd belevágtam. A Lipcsében egy éven át végzett tanulmányok nagyon sok többletet adtak. A teológiai órák mellett ott is jártam médiakurzusra. Nagyon jó közösség alakult ki ott, mindmáig tartjuk a kapcsolatot. Miután hazajöttem, külügyi titkára lettem az akkori hallgatói önkormányzatnak az egyetemen. 2015-ben egyházunk országos irodájának külügyi osztálya azzal keresett meg, hogy foglalkozzam, „A föld sója” ifjúsági találkozó külügyi munkájával. Örömmel vágtam bele, és „beleragadtam” ebbe a feladatkörbe. Számomra nagyon testhezálló a kapcsolattartás, a szervezés, a programrendezés. Élvezem ezt a szolgálatot.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai ige?

– „...nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” (Róm 9,16) Amikor még unokatestvéremmel, Rosta Izabella teológushallgatóval voltam szobatárs, akkor a tükrünkre is ez az ige volt felírva. Ez a páli bölcsesség végigkísérte az első két évemet, és mind a mai napig segít engem.

■ GALAMBOS ÁDÁM

– Miért a lelkeszi hivatást választottad?

– Kemesaljáról származom. Ezen a környéken viszonylag erős az evangélikusság. Otthon is egyértelmű volt, hogy keresztyén neveltetésben részesülök. Gyermekkoromtól jártam hittanra, az se volt kérdés, hogy konfirmáljak-e. A legnagyobb élményem a *Miatyánk* volt, az első vers, amelyet megtanultam. Az a lelkeskép, amely az ember előtt akár gyer-

Konfirmációi emlékűnnep

Második alkalommal rendeztek emlékűnnepet július 2-án a nyáregyházi, dászentmiklósi és újlengyeli rég konfirmált testvérek részére Nyáregyházán. Az elműlt évben is megtartották ezt az ünnepi alkalmat, amelyen azok a testvérek erősítették meg konfirmációjukat, akik a háború után 1956-ig konfirmáltak. Hárman a háború előtt, alatt tettek Isten előtt fogadalmat, 1937-ben, 1943-ban és 1944-ben. 1956-ig 125 gyermek, 1956-tól 1966-ig 112 gyermek konfirmált a nyáregyházi evangélikus gyűlekezetben Lupták Gyula lelkész felkészítésével és áldásával. A július 2-i gyűnyörű ünnepély reggeli szeretetvendégséggel kezdűdött. A megerősítésre

váró testvérek Selmeczi Lajos Péter lelkész mögűtt sorakoztak fel. A szűszéki ige így szűlt: „Mert kegyelemből tartattatok meg hit által, és ez nem tőletek van, Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8) Az ige hirdetés után az ünnepű testvérek az oltár köré álltak, a lelkész mindenkit nevéen szűlített, mindenkiel kezefogott, majd a fogadalomtétel elmondására szűlített fel. Ezután kezét a fejekre téve igével áldotta meg a tisztes kort megért visszatérteket, akik Isten és mindenki előtt az egyház élű tagjaivá lettek újra, Isten új szűvetséget kötűtt velűk.

Forrás: A Nyáregyházi Evangélikus Egyház-
község Facebook-oldala – részletek
Veszteg Istváné írásából

KÖNYVAJÁNLÓ

A reformáció örűksége a tírűpákok körében

A fenti címmel tanulmánykűtet jelent meg a tírűpákság múltjáról, jelenéről, jűvűjéről a reformáció kezdetének őtszázadik évfordulűja alkalmából. A kűtetben közreadott írások a nyíregyházi Nagytemplom 1786. október 22-ei felszentelésének emlékére tartott gyűlekezeti csendesnapok előadásain hangzottak el az utűbbi öt évben. A tanulmányok szerzői, a Jűsa András Műzeum, a megyei levéltár vezetűi és munkatársai kutatásaikkal a hajdani városalapítű tírűpák őszűk mai leszármazottai számára lehetűvű tették megismerni elődeik idetelepedésének történetét, szokásait, korabeli dokumentumok alapján is.

Rendkívűl izgalmas olvasmány ez a kűnyv, és nem csak a „tírűpák gyűkerekkel” rendelkezűk számára. Az írásokból megtudhatjuk, hogyan vált az egykor elnéptelenedett falu kiváltkűsűs mezűvűvárossá, majd megyeszékhellyé, kűszűnhetűen az idetelepeített dolgos, szorgalmas Békés megyei és felvidéki, tűt ajkű evangélikus családoknak. A kűtet ismerteti az iskolák megalakulásának történetét, valamint a szlovák–magyar lakosságcsererészletes elemzésére is kűtér. A kiadványt a Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplomért Alapítvány jelentette meg a Nemzeti Civil Alap támogatásával. Megvásárolható a Nagytemplomban a sekrestyében, a kűrzetekben és a lelkészi hivatalban.

Forrás: Hírmondű – a nyíregyházi evangélikus gyűlekezet hírei, 2017. jűnius

A Luther Mártont ábrázolű játűkfűgura lett a történelem legsikeresebb Playmobil bábűja. Az egymilliomodik játűk is gazdára talált már. Vigye Isten híret és a reformáció üzenetét!

Forrás: www.thelocal.de

Nem horgász! Halász!

Tóparti történet. Jól ismerjük mindannyian. Jézus tanít, és közben megszólítja Pétert. Megtörténik a nagy csoda, hogy a profi halászok minden kudarcuk után találkoznak a nagy sikerrel, a kimagasló eredménnyel, az érthetetlen kegyelemmel.

Két gondolat foglalkoztatott engem, miközben ezt az ígét újra és újra átolvastam, és a jól ismert szavak által meglelevenedett előttem a kép: Galileai-tenger, tóparti történet. Ami történt, az nem csupán egy hallatlan zsákmányt eredményező halászat, hanem egy ember útjának megváltozása. Ott, a tóparton változik meg Simon Péter útja. Eddig a szakmájának élt. Lehet, hogy foglalkoztatták korábban is olyan gondolatok, hogy küzdelmes életében hol van jelen az Isten. A szakadt hálók foltoztatása közben, amikor az orrában érezte a megszokott halszagot, de nem látott zsákmányt, biztos, hogy kereste az Istent. A feszülő vitorlák láttán talán megkérdezte, hogy miért kell neki is megfeszülni. De a szakmájának élve s a szakmájából élve elég jól ellehetett.

S most egyszer csak jön valaki, aki nem a szakmai fogások ismerője, és valami olyat parancsol neki, ami egészen logikátlan: fényes nappal evezzen újra a mélyre, és a vesse ki újra a már száradásra kített hálót! De hát ez az, amiben magunkra ismerhetünk: megfeszülünk mindennapi feladatainkban, ha még gyakoroljuk a hivatásunkat, és aktívak vagyunk, vagy éppen a mindennapi teendőinkben, a családért és a holnapért való aggodásban, és a sikerek-kudarok feszültsége köti le figyelmüket. Vagy éppen nap mint nap átéljük a kicsinységünket, hogy nincsen semmi a hálónkban, és kudarcot vallunk mindenben... S közben odalép hozzánk Jézus, és rádöbrent, hogy az eredmény nem a mi szakképzettségünk, felkészültségünk vagy éppen rutinunk gyümölcse,

hanem kegyelem. Az eredménytelenség is átértékelődik az ő jelenlétében.

Tehát elsősorban az életútváltozás gondolata foglalkoztatott: vajon érezted-e, testvérem, hogy Jézus közelségében minden megváltozik? Lehet, hogy nagyszerű a szakmád és a végzettséged, lehet, hogy kitűnő állást mondhat szagadénak, lehet, hogy már bebiztosítottad magadat a jó nyugdíjjal, lehet, hogy a tapasztalato-

dat elégnek tartod ahhoz, hogy az életedet a sikerek és sikertelenségek hullámai között el kormányozd. De az is lehet, hogy újra és újra lesújt a sikertelenség. S közben Jézus szava valami egészen újra, az engedelmesség új útjára, a feltétlen hit új útjára akar vezetni. Hogy végre egyszer ne azt tedd, amit elgondoltál, vagy amit rutinból tennél, hanem azt tedd, amit ő vár, hogy végre ilyen feltétlen bizalomból fakadó engedelmesség jellemezze a lépésedet: a te szavadra mégiscsak megteszem azt, amit totál logikátlanak érzek, de hatalmad és szereteted a bizonyítéka annak, hogy rád hagyatkozhatom.

Péter még nem ismerhette igazán ezt a hatalmat és ezt a szeretetet. De mi az evangélium által már igen! S ha Péter vak-

tában rá mert hagyatkozni erre a hatalomra és a szeretetre, akkor mi miért kételkednénk? Jézus ma tőled várja ezt a feltétlen bizalomból fakadó engedelmisséget.

A tóparti történet egy elhívás története. A tóparti történet egy elküldés története. Emberhalász leszel! Mert aki megtapasztalta a hálókban megmutatkozó csodát, az nem élhet csak úgy, a maga szakmáját, a maga egzisztenciáját építgetve. [...]

Ha nem roskadozott is a hálónk, mi is megláthattuk számtalanszor Isten hatalmát és szeretetét, amellyel minden em-

beri gőgünket, kivagyiságunkat és macacsságunkat meg tudja törni, amely által kimondhatjuk: „Méltatlan vagyok a kapott szeretetre!” S akkor Jézus új pályára indít, küld: emberhalász leszel. Ez mindannyiunknak szól, akik a méltatlannul megtapasztalt szeretet birtokosai vagyunk. Emberhalász, akinek a szeretethálójába emberek akadnak bele, hogy részesüljenek Isten országának megérintő szeretetéből. S mi – valljuk be – olyan ím-mel-ámmal éljük meg ezt a feladatot.

Emberhalász – aki Jézus missziójában él! Halász és nem horgász! Hallottam egy horgászokat bemutató interjúban, hogy ma a sporthorgászatban a kifogott halat rendszeresen visszadobják a vízbe. Nemcsak akkor, ha méreten aluli, vagy ha ép-

Halacska. A hal a kereszténység ősi jelképe. A kereszt az ókorban gyalázatos kivégzőeszköz volt, nem ezzel jelölték közösségeket Jézus tanítványai. A görög nyelvben a „hal” jelentésű szó az ikthüs. Ez egy betűszó, a Iézusz Khrisztosz Theu Hüiosz Szótér, azaz Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó rövid hitvallás kezdőbetűiből rakható össze. Az első keresztények üldözött vallási csoportosulásként még inkább szerették volna összetartozásukat kifejezni, de ez akkor életveszélyes volt. A mi autónkon

is látható a halacska – nem csak a történelmi ok vezet minket. Keresztet azok is használnak, akiknek semmit sem mond az a Jézus, aki azon értünk szenvedett. Nem azonosíthatók tehát Jézus tanítványai ezen jelkép segítségével. Aki viszont a halacsát használja, az tudatosan teszi, vállalva annak különlegességét és igazi hitvallását.

■ LÁZÁRNÉ SKORKA KATALIN LEKÉSZ
Forrás: skata.blog.hu

pen méreten felüli, hanem mindig. Vajon nem ez jellemző az egyház s benne a gyülekezet tagjainak missziójára? A mi misszióinkra? Emberhalászok helyett mi jó kis sporthorgászok vagyunk, akik odáig még eljutunk, hogy egy-egy alkalomra hívogatjuk a környezetünkben élőket, de „visszadobjuk őket”. Vajon nem ezt teszi-e a nagymama, aki valami jelentős ígéretet tesz az unokájának, hogy mit kap, ha konfirmál? Vajon nem ezt teszi az a szülő, aki elküldi hittantáborba, vagy beírta hittanra a gyermekét – mondván, ott rosszat nem tanul! –, de önmaga nem mutat példát arra, hogy mit jelent Jézus követőjének lenni? Vajon nem ezt teszi az, aki egy látványos egyházi rendezvényre, egy nagy nevű vendég előadására meghív valakit, de csak a nagy név vagy a látványosság érdekli?

A miénk nem hobbi! Hanem hivatás! De mi sokszor ezzel a hobbiszintű hozzáállással éljük meg a keresztyénségünket, a Krisztus-követésünket: ha van rá időnk, ha a családi vagy a munkahelyi kötelezettségek engedik, ha éppen nem vagyok szabadságon... akkor, igen, csak akkor minden felelősség nélkül, hobbiszinten szívesen foglalkozom a gyülekezettel, elolvasok néhány bibliai idézetet, és így letudom az Isten dolgaival való foglalatosságot. A hobbi-keresztyének korát éljük. Pedig amikor Jézus Pétert elhívta és elküldte, új útra állította a lábát, akkor nem azt mondta, hogy ha majd kedved lesz, vagy ha majd jó idő lesz hozzá, ha éppen nem lesz más dolgod, vagy ha annyi szabadidőd lesz, hogy nem tudsz magaddal mit kezdeni, vagy éppen menekülnél otthonról, akkor... Hanem azt, hogy emberhalász leszel, nem hobbi-ként, hanem élethivatásként kapod ezt a küldetést! Csak azért, mert az Úr kegyelme rád áradt!

A tóparti történet nem csupán a múltat akarja megidézni, Péter indulását, hanem azt, hogy ha Jézus már belépett az életedbe, akkor nem maradhatsz kívülálló, nem lehetsz horgász, amikor halásznak hívt, nem állhatsz úgy hozzá, mint egy laza szabadidős tevékenységhez, amikor elhívást kaptál.

Mást tehát nem tehetek, hanem csak arra mutatok, aki a te életed csónakjába is belépett, és megmutatta, hogy minden méltatlanságod ellenére szeret. Hát ezért bízzál benne, és légy általa emberhalász! Nem horgász! Halász! Nem kedvtelésből! Hanem hivatástudattal! Ámen.

■ BENCE IMRE budavári esperes

Forrás: budavar.lutheran.hu

VICCEK NYÁRRA

A hittanórán a becsületeiről tanulnak a gyerekek. A pap feltesz nekik egy kérdést:

– Gyerekek, ha én eladom a házamat, autóm, mindenemet, és a pénzt a templomnak adományozom, akkor a mennybe jutok?

– Neeem! – felelik kórusban a gyerekek.

– És ha mindennap kitakarítom a templomot, akkor a mennybe jutok?

– Neeem! – válaszolják ismét.

– És ha szeretem az állatokat, és minden gyereknek adok édességet, és gondoskodom a családomról, akkor a mennybe jutok?

– Neeem! – hangzik a válasz.

A pap büszkén néz a gyerekekre:

– Tehát mondjátok meg nekem: mikor jutok a mennybe?

Egy kisfiú rávágja:

– Ha már meghaltál!

– Miért karikás az ördög szeme?

– Mert az ördög sohasem alszik!

Az utazó prédikátor megszáll egy motelben, amikor hirtelen hurrikán csap le a környékre, hatalmas eső kíséretében. A víz hamarosan elönti a motelt, a vendégek felmenekülnek a tetőre. Hamarosan jön egy csónak, az emberek beszállnak. Hívják a prédikátort is, de ő elhárítja:

– Hiszek az Istenben, biztosan nem hagyja, hogy bajom essen.

A víz tovább emelkedik. A prédikátor felmászik a kéményre. Ismét jön egy csónak, de ismét elküldi őket: – Bizom Istenben, nem eshet bajom.

Újabb óra elteltével a prédikátor már a villámhárítón kapaszkodik. Jön a harmadik csónak:

– Inkább maradok, bölcs az én Istenem, biztos nem hagy megfulladni.

Ekkor villám csap a villámhárítóba, a prédikátor meghal, felkerül a menyországba. Méltatlankodva kiált fel:

– Azt hittem, Isten segíteni fog nekem!

Mire egy mennydörgő hang:

– De hiszen három csónakot is küldtem!

Szeretettel várjuk a gyülekezeti, intézményi híreket, hírleveleket! Kérjük, az elektronikus dokumentumokat – pdf formátumú anyagokat – e-mailben az evtallozo@gmail.com címre, a nyomtatott kiadványok egy-egy példányát a szerkesztőség postacímére szíveskedjenek küldeni: 1085 Budapest, Üllői út 24. Köszönjük!

Három bibliai idézet nyaraláshoz

Adalékok a hetedik nap teológiájához

Ezt várod, ezért hajtasz egész évben, aztán mégsem történik semmi eget rengető, és minden folytatódik ugyanúgy. A nyári szünidő, a nagy nyári „szabi” teológiai szempontból is igen fontos kérdéseket vet föl, például az emberi szabadságról, ember és természet viszonyról.

A gondtalanság alapja a gondolatatlanság. Van egy olyan szervünk ugyanis, amelyik folyamatosan lelki jóllétünk el- lenében pörög: ez pedig az agyunk. „Amerikai tudósok kimutatták”, és persze saját bőrünkön is tapasztalhatjuk, hogy a virtuális tér csak tovább növeli a fordulatszámot és a sötét fellegeket a fejünk felett (lásd *Halak a hálózatban, Kötőszó blog*, 2016. 06. 28.). A gép előtt végzett munka pillanatok alatt a krónikus stressz állapotába juttatja az embert, ha pedig egész nap ilyen tevékenységet folytat, konzerválódik ez az állapot. Tudatos szervezéssel, időbeosztással ezen a negatív tendencián javíthatunk, a legjobb mégis inkább az, ha néha teljes mértékben „eldobjuk az agyunkat”. Elég olykor csak egy kis időre lefutni a térképről, kiszaladni a világból...

A komfortzónából való kilépés mindig valami hétköznapi rutintól eloldódott cselekvéssel kezdődik, amelyben először „hülyén érezzük magunkat”, de érdemes elhinni és teret engedni annak, hogy a többedik próbálkozásra már elindulhat valami pozitív folyamat. Talán elég magunkat trenírozni, kérve a felsőbb támogatást, és nem szükséges mindenféle tessék-lássék tréningekre pénzt kidobni.

Pihenni tanulni

„Aki a Felséges rejtekében lakik, a Mindenható árnyékában pihen...” (Zsolt 91,1)

Törvénybe vésett isteni parancsolat, szívbe írt igény a munka után a pihenés. A pihenés a teremtő folyamat része, a hetedik napon a Teremtő maga is megpihent. Az Ószövetségben a szombatnap, a *sabbat* el-

rendelése tanúskodik a megpihenés fontosságáról, eltérő hangsúlyokkal: míg az *Exodusban* (Mózes második könyve) a Teremtő nyugalmára emlékezve a szombat megtartása, megszentelése a lényeges, addig a törvény megismétlésekor, a *Deuteronomiumban* (Mózes ötödik könyve) a hangsúly a szabadulásra való emlékezésre helyeződik.

Az időt illetően kétféle vonatkozása van ennek a megszentelt napnak. Az egyik a jelenbe hoz, annak átélésére, értékelésére sarkall, a másik örök jövőt ígér. Egyrészt az idő, a munka és a teremtménység szentségére utal a szombat (vasárnap), másrészt hálaadásra és örömmre hív, amelyek az ünnep legfontosabb kellékei. Az ünnep a megállás ideje és egyben a (Messiásra való) várakozás is. Az ünnepi megálló időben, pihenőidőben egész

létezésünk értelmének keresése és ajándék jellegének megélése kerül a középpontba. Ha pedig várakozás és készülődés, akkor a pihenés nem is passzív fogalom. Csak épp a történetek nem láthatók (posztolhatók) a külvilág számára, hanem a benső szobánkban zajlanak.

Bizonyosfajta élmények kifejezésére, átadására a nyelv elégtelennek bizonyul. Ilyenkor hebegünk-habogunk, hümmögünk, vagy torkunkon akad a szó. „...vannak vidékek legbelül...” (Kányádi Sándor: *Előhang*), és ezekről a tájakról tudósítani még a legrátermettebb tollforgatóknak is kihívás. A benső tájak bejárásához és artikulálásához jó alapot szolgáltatnak a külső tájak, gondolkunk csak a nagy rituális zárándoklatokra (ez a protestánsoknál sajnos nem divat). Egészen eredeti módon hangolja össze egy ilyen út az ember testi és lelki-szellemi valóját, vallják a zárándokok. Kimenni a pusztába, átkelni a tengeren, fölmenni a hegyre. Ezek mind szimbolikus cselekedetek, túlmutatnak önmagukon, illetve mélyebbre fúrnak vagy épp magasabbra törnek. Önreflexióra vagy épp totális önelvezejtésre kényszerítenek.

Ha egy lélekvesztő hídon kelsz át egy fenyegetően mély szakadék fölött, figyelmed meglepő módon tökéletesen fókuszált, csak és kizárólag az aktuális feladatra koncentrálsz, erre az időre minden egyéb limlomot kilakoltat az elméd. Végre jelen vagy – ez az egyetlen módja ugyanis a túlélésednek.

Máskor meg a jóléti társadalom gyermekeként jó dolgokban nem is tudod, merre menj, mit csinálj. Lehetőségek egész tárháza világlik fel lelki szemeid előtt, de a választás nehézkesnek bizonyul, ugyanis a tudomány jelenlegi állása szerint nem tartózkodhatsz egyszerre több helyen. A benső iránytű keveseknek

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

van meg, az ilyen csip-csup választásokat ugyanis meg kell, hogy előzze egy nagyobb léptékű választás.

A lélek hegye

„Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem.” (Zsolt 121,1; Károli-fordítás)

Sok legendás megtérésélmény implikálója valamilyen természetközeli tapasztalás. A természetbe-természethez való visszatérés egyfajta lelki áthangolódással, megfordulással is együtt jár. Gondoljunk csak (Szent) Ágoston misztikus kerti jelenetére vagy Petrarca – épp *Szent Ágoston vallomásaihoz* kötődő – egész addigi életét és gondolkodásmódját átformáló hegyi élményére. Vagy a szent bolondként emlegetett, addigi jóléti életét nomádra, sőt koldusbotra cserélő, napfívrrel kelő, holdnővérrel fekvő, az állatok nyelvén is értő Assisi Ferencre. Az állatok világnapját az ő emléknapiján, október 4-én ünneplik 1931 óta világszerte. A madaraknak prédikáló, galambszelíd Ferencet II. János Pál pápa 1979-ben az ökológusok védőszentjének nyilvánította. Ferenc felismerte a teremtett világ csodáját, a teremtmények közötti testvériséget és azt, hogy ezek a javak kegyelem-

ből adattak az embernek. Önként és dalolva élt nincstele nélkül – gazdagon.

Jézus felviszi a Tábor-hegyre három legkedvesebb tanítványát, Pétert, Jakabot és Jánost, majd a szemük láttára átváltozik. Szimbolikus a kinyilatkoztatás magaslati helyszíne. Jézus arca és ruhája fénylik, mint a nap. Aztán megjelenik Mózes és Illés is, és a felhőkből egy hang szól hozzájuk. A tanítványok a csodás események hatására eufóriát éreznek, maradnának még, Jézus mégis levezeti őket a hegyről, hisz ott van dolguk a földi világban. Az elvágódás, elvonulás, kivonulás (a világból) motívuma, illetve igénye végigkíséri életünket, de végigkísérheti a hegy látványa is mint inspiráló kép. A hegy mindig ott magasodik előttünk, szemeinket rá emelhetjük, és erős kősziklánkká válhat a hétköznapi életben.

Valahogy úgy lehet a benső – vagyis belülről fakadó – elhatározással is, mint azzal az egyszerű döntéssel, hogy akkor én most megpróbálok eljutni innen oda, számolva az esetleges, most még nem bekalkulálható akadályokkal, emelkedőkkel, szakadékokkal és viselve saját botladozásaimnak az időnként a cél elérését veszélyeztetni látszó következményeit. Mindezt azzal a tudattal, hogy lehetséges: út-

jaim egyengetésének megbízottja számomra kifürkészhetetlen utakon kíván majd telergetni.

Tiszta forrás

„Füves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkeket felüldíti...” (Zsolt 23,2–3)

Mint a szarvas, úgy kíváncsozunk, áhítozunk a „szép híves patakra” (Zsolt 42,1; Szent István Molnár fordítása), de erről a vágyakozásról a hétköznapi életben igyekeznünk nem tudomást venni és mindenféle mesterséges üdítővel csillapítani szomjúságunk.

Vannak azonban olyan határ-tapasztalatok, amelyek szükségyszerűen, elemi erővel a felszínre hozzák ezt az igényt, és hatásukra többé nem elégedhetünk meg mindenféle pótlékokkal. Természetben lenni csak „meztelenül” – hétköznapi maszkjainkat és álruháinkat levetve – lehet. (Assisi Ferenc ezt radikalizálta, ruháitól is lelkesen megszabadult.) Az egysegélmény csak így élhető meg. Egyébként nem vagyunk mások, mint illetéktelen behatolók, csendháborítók. A gyerekektől sokat lehet tanulni e tekintetben, hisz ők még az édent élék, közvetlenül kapcsolódnak minden őket körülvevőhöz a teljesség teljes, mindenféle akarattól mentes, öntudatlan-ösztönös igényével.

A felnőttek kevésbé értik a szabadon engedett fantázia nyelvét, hisz megtanultak határt szabni képzeletüknek, beléjük nevelték, mit szabad, mit illik, és mi a „normális”. Végülük mesterségesen varázstalanított. El lettek vágva attól a kiapadhatatlan örömforrástól, amely mindig képes megújítani, megleveníteni a lelket. Jó hír, hogy bármikor visszatérhetnek.

■ KINYIK ANITA

FOTÓK: BALLA MÁRIA

A fehér rózsza nyomában

Két hét, kétezer-ötszáz kilométer, tizenöt város és egy könyv. Számokban így vonható meg annak az útnak a mérlege, amelynek során végigjártam a nagy reformátor életének állomásait összekötő Luther-út jó néhány helyszínét, hogy az élményeim alapján megszülessen *A papagájos ablak* című személyes útinaplóm.

AZ ERFURTI ÁGOSTON-RENDI KOLOSTOR

Az ötletet a vándortól kaptam, akit egy német magazinban láttam meg. A fotón magas, vékony fiatalember mosolygott a lencsébe, széles karimájú kalapot viselt, térd alá érő, bő zsákruhát, a kezében vándorbotot tartott. Mint kiderült, informatikus, de minden évben kivesz két hónap szabadságot, és akkor középkori minta nyomán készült, echte zarándokszerelésben gyalogol végig Németország számtalan tradicionális útvonalának valamelyikén. Középkori elődeitől pedig annyiban

különbözik, hogy az izsákjában magával cipeli a laptopját, és mihelyt hotspothoz ér, azon nyomban feltölti az élményeit internetes blogjára.

Ebből a cikkből tudtam meg, hogy Európában távolról sem a felkapott El Camino az egyetlen zarándokút. A kontinenst, de főleg Németországot jó néhány spirituális ösvény szeli át, a Szent Márton-úttól a Via Regián és a Via Nován át a bajor Benediktwegig. Amikor életemnek egy különösen stresszes pillanatában elhatároztam, hogy követni szeretném a vándorbotos modern zarándok példáját, két dolgot azonnal tudtam: hogy úti célnak a számomra gyerekkorom óta kedves Közép-Németországon áthaladó Luther-utat választom, és hogy egyedül megyek.

A magányos utazás életem egyik legjobb döntésének bizonyult. Miközben Luther útmutatását követve eljutottam életének közismert állomásai, Eisleben, Lipcse, Erfurt vagy Wittenberg mellett olyan kevésbé ismert helyekre is, mint Torgau választófejedelmi kastélya vagy Grimma kolostortemploma, sorra idéződtek fel és nyertek értelmet az emlékeim. És rájöttem: egy történelmi alakhoz akkor kerülhetünk igazán közel érzelmileg, ha felismerjük a párhuzamosságokat az ő

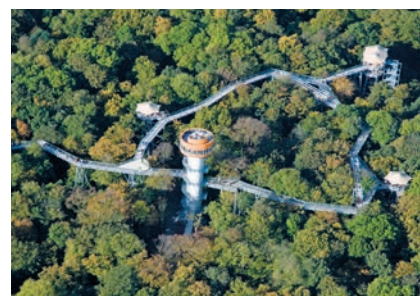
EISLEBEN, LUTHER SZÜLŐHÁZA

A SZOBA, AHOOL LUTHER MEGHALT

sorsa és a sajátunk között. Egyébként az illető csak távoli nagy ember marad, aki három méter magas bronzszobor formájában áll a főtéren, és szigorú arccal szorítja magához a Bibliáját.

Amióta megjelent *A papagájos ablak*, sokan kérdezték, melyik helyszín jelentette számomra a legmeghatározóbb élményt. Egyértelműen az erfurti Ágoston-rendi kolostor, ennek a templomában láttam egyébként a könyv címét adó gyönyörű gótikus üvegablakot is, amelynek fehér rózsamintái a Luther-rózsát is ihlették. Az Augustinerkloster egy része

A HAINICH NEMZETI PARK

EISENACH, LUTHER-HÁZ / A SZERZŐ FELVÉTELE

ma négycsillagos hotelként szolgál, így ha nem is ugyanabban a szobában laktam, mint Luther, de ugyanabban a szárnyban, ahol őt helyezték el szerzetes korában.

A szobám a kolostor kertjére nézett, és szívesen képzeltem azt, hogy ha kikönyökölt az ablakon, ő is ugyanazt látta, amit én. A nyírott bukszusokat, középen az orgonabokrokat és a gyógynövény-ágyást, tele levendulával, kakukkfűvel, rozmaringgal, máriatövissel, mögötte a fűben ugráló fekete rigókat, jobbról a magas falat, tövében mohos kőpadokkal, pink színű mályvákkal és fehér hortenziákkal, baloldalt a káptalanterem boltíveit, szemben a templom kőcsipkés, gótikus ablakait. Úgy éreztem, ha nap mint nap ez a látvány tárulna a szemem elé, egészen biztosan elrendeződne a stresszoldással kapcsolatos problémáim. Tavasszal virágba borulna az ablakom alatt álló vadalmafa, majd apró, piros gyümölcsöket hozna, aztán elsárgulnának és lehullanának a levelei, én pedig csak innen tudnám, hogy megint véget ért egy év, mert különben az időnkivüliség fel szabadító állapotában élnék.

Az útnak a könyvben is megörökített élményeken túl egy váratlan felfedezést is köszönhetek. Éppen a Luther-útnak a hainichi őserdőn átvezető szakaszán sém-

LIPCE MADÁRTÁVLATBÓL

FOTÓK: A NÉMET TURISZTIKAI HIVATAL OLDALA – GERMANY TRAVEL

táltam, amikor megpillantottam egy útjelző táblát: Volkenroda kolostor jobbra. Az 1990 után egy ökumenikus evangélikus alapítvány jóvoltából új életre kelt egykori ciszterci kolostor most menedéket kínál bárkinek, aki nyugalomra vágyik; azóta már engem is befogadtak egy időre. Volkenroda egyébként a kiindulópontja a Via Portának, amelynek másik végpontja a bajor Waldsassen kolostora. Újabb úti cél, újabb végigjárható záradokút.

■ MÖRK LEONÓRA

A VOLKENRODAI EGYKORI CISZTERCI KOLOSTOR

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Németország
Egyszerűen barátságos

www.germany.travel

Éljen át 500 év reformációt! Nem itt szólt Luther Márton a szószékről? Nem itt visszhangzottak a kalapácsütések, amikor 95 tézisét kiszögezte a Wittenbergi Vártemplom kapujára? A Luther-helyszíneken szinte érezheti a nagy reformátor szellemét. **Kövesse Luther Márton nyomát**
Németország-szerte: www.germany.travel/luther

_a látnok

Ahol a harangok születnek

Gombos Miklós a szent időről és udvarának díszeiről

Órbottyánban születnek a harangjaink. A legtöbbje. Itt él és dolgozik az ország egyetlen harangöntője, Gombos Miklós, és most már a fia, Ferenc is, merthogy ez a szakma apáról fiúra száll. Ezt mutatják az elmúlt évszázadok. Szép és nehéz szakma a harangöntés, lélekerősítő mestermunka. Nemrégiben a váci evangélikus templom kapott új harangokat. Ez vitt el bennünket Órbottyánba.

Már messziről látszik a nagy udvar közepén a haranglábon pihenő harang s a tetején a piros-fehér-zöld zászló. Hogy tudja a látogató, hová érkezett. Az aranykoszorús mester lassan csoszog a kapuhoz, mint kiderül, a csípőjével bajlódik. A harang százötven-kétszáz évet is megél, de az ember törékeny. Kevés idő adatik neki. Biztatásul azonban önmagának is, Gombos Miklós mindjárt a fiát említi, aki átveszi a családi örökséget. Makovecz Imre építész mondását idézi: „Aki nem »teremt meg« az utódját, az más aljasságokra is képes.”

Megyünk egyenesen a harangöntődébe ámulni: hat-nyolc harang formájú üreges bábu, agyag- és téglakupola al-

szik, szárad az időben, az igaziak külső köpönyegei. Jelenleg Izsák, Szerencs, Nemesvámos, Makó, Mezőkövesd, Szentendre várja a harangját, amelyek fél év alatt születnek meg.

– A harang az idő múlásával kopik, majd reped, és ilyenkor már sok mindent nem lehet kezdeni vele – mondja Gombos Miklós. – Meghegeszthető, de a hangja már nem lesz az igazi. S ha új harang készül, az anyagát fel lehet használni.

Megszólal a mester mobiltelefonja, s ő magyarázza az érdeklődő lelkésznek:

– Ha megüti a felfüggesztett harangot, húsz-huszonöt másodpercig zengenie kell a hangjának. Ha tovább zeng, az nem baj, de kevesebb nem lehet. Ha ezen túl vagyunk, vegyen mély lélegzetet, és nyugodjon meg: nem kell újat készíttetnie...

Derű és magabiztosság árad a mestertől.

– Hány harangot „szülnek meg” egy évben? – kérdezem aztán Gombos Miklóst.

– Harmincat-negyvenet – mondja.
 – Az sok.
 – Magának. Nekem nem. Akkor lennénk rentábilisak, ha hatvan-nyolcvan kerülne ki tőlünk. De hát van, aki külföldről vásárol harangot. Magyar betegség – teszi hozzá később. – Meg az üzleti kapcsolatok.

– Járt külföldi harangöntő műhelyben?

– Jártam. Például Passauban vagy a svájci Aarauban. De óriási a különbség, amikor egy műhelynek négyszáz-ötszáz éves múltja van és a legkorszerűbb berendezései. A miénk jobb esetben húsz-éves. Magyarországon nem volt lehetőség arra, hogy megöregedjen egy műhely.

Szóba kerül, hogy a soproni Seltenhofer-cég 1924-ben háromszázkilencven harangot öntött. De Szlezák László teljesítménye még ezt is felülmúlta: volt év, amikor a négyszázat is meghaladta.

– Az első világháborút, majd a forradalmat követő konszolidáció révén 1920-ban lehetőség nyílt az egyházak számára, hogy az elveszett harangokat bronzharangokkal pótolják. Ez az öntődéknek óriási konjunktúrát jelentett. És valóban: termelésük soha addig nem látott méreteket öltött – meséli a mester.

– De ma egyedül csak Gombos Miklós családi vállalkozása készít harangokat az országban. Vajon miért?

– Valamikor annyi harangöntő volt, mint a nyű. Seltenhofer Frigyes és fiai, idősebb Walser Ferenc, Thury János és Ferenc, valamint a nagyapám, Szlezák László – hogy csak néhányukat említsem. A híres Seltenhofer-dinasztia négy generáción át működött Sopronban, és öregbítette a hazai harangöntés hírnevét. Kis híján hatezer harangot öntöttek! A gyárat azonban 1945-ben lebombázták, s ez az üzem halálát jelentette. Ha nem szűnt volna meg, akkor nekünk ma nehéz dolgunk lenne. Az ötvenes években az egyházüldözés és az államosítás is a harangkészítés átmeneti végét jelentette.

Gombos Miklós egy 1911-ben kelt levélmásolatot tesz le elé, amely Budapesten, a XIII. kerületi Pozdech–Thuryharangöntödében íródott – a Lehel utca 6. szám alatti ház homlokzatán ma is látható az egykori díszítés, tábla is megőröki Pozdech és a gyár emlékét. Szlezák László, a Sziléziából származó család sarja, a legismertebb magyar harangöntő 1910-ben vette át Thury János gyárat, amelyet aztán 1951-ben államosítottak,

majd bezártak. A párizsi világkiállításon díjakat nyert Szlezák a vészterhes időkben „kotyogós” kávéfőzőket gyártott. 1953-ban halt meg. Mesterségét később nevelt fia, Gombos Lajos – Miklós édesapja – folytatta, Ducsák István néven. Amíg azonban nem önthetett harangokat, egy szövetkezetben dolgozott.

– A hosszú amortizáció is oka annak, hogy nincs sok harangöntő az országban – tér vissza a kérdésemre Gombos Miklós. – Három generáció is felnő, amíg a harang tönkremegy. Ezenkívül ebben a szakmában nagy a rezszi, és hosszú a gyártási idő. A végeredmény pedig: vagy sikerül, vagy nem. A legtöbb esetben

azonban sikerül. Az, hogy még élünk, ez jó nekünk. Senki sem bánt minket, igaz, senki nem is támogat.

Gombos Lajos az 1956-os forradalom után, 1958-tól legálisan is a harangöntés tudora lett, de az üzem felállítását a fővárosban nem engedélyezték. Így kerültek Órbottyánba. Fiának, Miklósnak az útja sem volt könnyű. Gyenge fizikumú gyerek – állították –, ezért nem vették fel öntőnek. Azt a fiút, akin ma is meglátszik, hogy valamikor a kerületi birkózószpartakiádon bronzérmert nyert. Keserű szájjal emlékszik, hogy azért nem vették fel öntőnek, nehogy a szakma tovább éljen. De esztergályosnak és lakatosnak sem volt utolsó, amikor később aztán a Kossuth Lajos Szakközépiskolában kitanulhatta az öntő- és kohászszakmát. Sokoldalú emberként lépett tehát apjának örökébe.

– A harangöntő vallásos ember? – szegzem neki a kérdést.

– Idealista vagyok! – feleli határozottan.

– Mit ért ezen?

– Hogy Isten van, az természetes. Hívó emberek vagyunk, de nem bigott vallásosak. Szolgálunk, és nekünk mindegy, hogy melyik felekezetet kér fel bennünket munkára. Kiszolgáljuk mindegyiket.

– Akadt olyan felkérés, amelyet visszautasított?

– Igen – bólogat nevetve. – Ideállt egy nagy teherautó, és volt rajta egy Lenin-szobor. Jött vele a pap is. Azt mondta, hogy szeretne Leninből harangot öntetni. Én azonban megtagadtam a kérését azzal, hogy egy másik alkotó produktumát – függetlenül a politikai véleményemtől – nem teszem tönkre. Ha széttörve idehozza, az más, de én nem töröm össze! Leninét vissz-

szavították, a munka elúszott, de nem haltam bele.

A harangok születésének hat hónapjából öt perc az öntés. A szent időszak. Közben persze több szakma randevúzik egymással. Mindent előkészítenek a siker eredményében.

– Két dolog van ilyenkor jelen: a felolvasztott fém, amely folyik, és a Jóisten – mondja a mester. – Az a feladatunk, hogy a fémet eljuttassuk a lehető legprecízebben A-tól B-ig. Ami közben történhet, abba már nem tudunk beleszólni. A másik izgalmas időszak: a harang három napig van a gödörben. A fene megeszi az embert, hogy mi van már vele. De még nem áthatjuk ki, mert ki kell hűlnie a földben. Aztán lebontjuk a külsejét, kitisztítjuk a belsőt, lepucoljuk, felakasztjuk és megpróbáltatjuk. Ekkor kel életre.

Az udvar egyik oldalán muzeális harangok vonzzák a szemet. Köztük Novotny Antal (1840–1915) temesvári harangöntő speciális alkotása, aki violinkulcszerű résekkel törte át a harangok falát, és azt állította, hogy ezzel az eljárással ugyanazt a hangmagasságot könnyebb súlyú, tehát olcsóbb harangokkal érheti el.

Az udvar ékessége az 1802-ben Budán készült harang, amely ott született, ahol valamikor ágyúkat is öntöttek. Az egyik település papja ebből akart egy új harangot maguknak. De Gombos Miklós megbeszélte vele, hogy nem olvastja be a harangot, viszont kapnak egy vadonatújat. Azóta áll őrt a harang a piros-fehér-zöld zászlóval az órbottyáni udvaron.

Meghallgatom a hangját: giling-galang, giling-galang. Kiért szól a harang? A hangja gyönyörű. Hiszen ha beszélni is tudna, nem csak zengen!

Gombos Miklós harminchárom éves fia, Ferenc tűnik fel az udvaron. Azt mondja, beleszületett ebbe a mesterségbe, és már gyerekkorában a műhelyben játszadozott. Nem lett tűzoltó és katona, mert beleszeretett a harangöntésbe. Közgazdászdiplomája van, ennél fogva az üzleti életben is boldogul. A tizenhárom éves fia is harangöntő lesz, ha így gondolják az égiek is.

Órbottyán több helyén ottlétünkör még látható volt a harangok napjára szóló felhívás, amelyet a németekhez és az osztrákokhoz hasonlóan tíz év óta minden évben itthon is megünnepelnek. Ilyenkor – a külföldi példákkal ellentétben, ahol senki sem áll szóba az érdeklődőkkel – négy alkalommal, 9, 12, 15 és 18 órakor hatvan-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

hetven látogató összejön az öntődében, és Gombos Miklós mesél nekik. Egyebek mellett arról, hogy a foglalkozás bölcsője a Krisztus előtti első évezredben Kínában volt. Ami Európát illeti, megtaláljuk a harangokat az etruszkoknál, majd a görögök-nél és a rómaiaknál. A magyarság Kárpát-medencei honfoglalásakor a keresztény Nyugat-Európában a harangok már régóta az egyházak felszerelési tárgyai voltak. A harangöntés pedig mindenkor titokzatos mesterségnek számított. Maga a harang ősidők óta jelzőeszköz. Gombos Miklós nem felejt el a harangok napján megemlíteni, hogy a magyarországi harangöntők előtt nagy lehetőségek nyíltak II. József trónra lépésekor. A császár az 1781. október 25-én aláírt úgynevezett türelmi rendeletében ugyanis engedélyezte a protestánsoknak vallásuk szabad gyakorlását, majd egy újabb, 1786. június 15-i rendeletével a harangok korlátlan használatát is biztosította a számukra. És így mesél tovább és tovább.

A műhely bejáratánál, de még az udvaron egy kisebb száradó koszorú emlékeztet arra, hogy a mellette lévő harang nem akárkinek a nevéhez fűződik. Gom-

bos Miklós elárulja, hogy nagyapja, Szlezák László alkotása.

– Jelentkezett egy pap – idézi fel a mester –, hogy olyan helyen van a harangjuk, ahol a hívek nem hallják a hangját. Kért, hogy olvasszam be. Amikor megtudtam, hogy nagyapám készítette, felajánlottam, hogy adok érte egy százhatvan kilós harangot, de ne kérje a beolvastását. Beleegyezett. Így lett a dísz e az udvarunknak.

Meghallgatom a hangját a Szlezák-harangnak is, amely már villannyal is működik.

– Sok helyütt úgy gondolják, hogy amióta villannyal harangoznak, a harang szava másképpen szól, tompábban – jövők a vitával.

– Kár ezen rágódni – mondja Gombos Miklós. – Az az igazság, hogy ma már a legtöbb helyen nincs megbízható ember erre a szerepkörre. Azok az emberek nagyon hiányoznak, akik odaadón, alázattal tudtak szolgálni.

– Melyik a legkedvesebb harangja?

– Mindegyik kedves. Izgalmas munka volt, amikor a sevillai világkiállításra tizen-négy harangot készítettem Makovecz Imrének. Nagy odafigyelést igényelt mind-

egyik. Másik kedves munkám az volt, amikor az első Fidesz-kormány idején, 2000-ben harangot ajándékoztunk a Vatikánnak. Az én munkám volt az ajándék, én vittem el és állítottam fel. II. János Pál pápa megszentelte, aztán megkondgatta, és megszorította a kezem. Ma is meglehetősen gondolok vissza ezekre a percekre.

Egy kisebb harang ragyog a napfényben. A bokodi evangélikus templomba kerül. A Luther-rózsa árulkodó rajta és a felirat: „Egyedül Istené a dicsőség”. De készül harang Őrbottyánban a csövári, a sitkei és a legéni evangélikus templomba is. Mindegyiken lesz majd magyar címer. Gombos Miklós ehhez ragaszkodik. Volt, aki azt kérte, hogy a magyar címer helyett az Európai Unió csillagos zászlója legyen a harangon. A mester azonban nemet mondott.

Elbúcsúzom. De legszívesebben megkondgatóm Szlezák László harangját, ahogy gyerekkoromban a balatoni faluban harangoztam, ahol felnőttem. Mit szólnának a környék lakói? Persze lehet, hogy már hozzászoktak a sok harangkonduláshoz.

Mindkét férfi kézfogása olyan erős, mint a szívük.

■ KÓ ANDRÁS

Isten magához ölelt

Dabas-Gyónon évről évre több a keresztlő

A keresztség nagy misztérium. Egyházunk két szentségének egyike, csodálatos ajándéka Istennek, amely egész életünkre hatással van. Minél többet gondolkozunk rajta, annál inkább tűnnek el a szavak, s marad a hála: Isten ennyire szeret! Ennyire, hogy gyermekévé fogadott! Akik részesei a keresztlőknek: a keresztszülők és a család, szintén olyan erőforrás birtokába kerülnek, amelybe mindig bele lehet fogódzkodni. Amikor Balog Eszter, a Gyóni Evangélikus Egyházközség lelkésze egy beszélgetésben említette, milyen öröndetesen emelkedik a gyülekezetben a keresztlések száma, nem is volt kérdés, hogy e hír nyomába eredünk.

Három éve vette át itt a szolgálatot, és mintegy négyszáz lelket gondoz Dabas-Gyón evangélikus lelkésze, Balog Eszter. Háromszázötven öten tartoznak az anyagyülekezethez, a többiek a szórványokban – Ócsán, Inárcson és Újlengyelen – élnek. Vasárnapként egy-három istentiszteletet tart a lelkész; egy hónapban egy vasárnap nem megy szórványba. Előjegyzési nap-tárban július közepén már az őszi vásár-

napokhoz kell lapoznia, hogy a várható keresztlőket összeszámolja.

Fiatal édesanyákkal és egy házaspárral ülök le a dabas-gyóni parókián. Odakint vidám gyerekzsivaj: épp a nyári napközi gyermektábor utolsó napjára érkezünk. Témánk a nagybetűs Kezdet: a keresztlés, amely az evangélikus egyház két szentsége közül az egyik (a másik az úrvacsora). Kíváncsi vagyok, milyen saját élményeik vannak a kedves, vidám,

nyitott, mesélő kedvű anyukáknak és a hőségben szundikáló kisfiát – az egyéves Zsombort – ölében tartó édesapának. Hallgatva őket újra és újra eszembe jut: valóban nincs más út „a teljesség felé”: „Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás: Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.” (Weöres Sándor) Együtt eredünk a nagy kérdés nyomába. Ki-ki saját élet-történetével magyarázza, miért fontos, hogy gyermekét az evangélikus szertartás szerint megkereszteltesse.

„Itt éreztem, hogy otthon vagyok”

„Evangélikus családba születtem. Gyermekkoromban hittanra jártam, és nagyon szerettem. Jó volt a közösség, nyári táborokba jártam. A Koczor házaspár szolgált itt akkor, Tamás és Ildikó. Később

konfirmáltam is. Ezeket az élményeket szeretném megadni a kislányomnak is” – mondja a legfiatalabb anyuka, Gattyán Anita.

Egy másik édesanya, Harminczné Sziráki Adrienn is hasonló gyerekkori emlékekről mesél: „Hívó családban nevelkedtem, sokat köszönhetek a keresztszüleimnek. Ők egyébként mélyen hívó katolikusok. A fiatalkoromat ez határozta meg. A mindennapi életünk része volt a közösséghez tartozás, az ebben a szemléletben való nevelkedés. Én is ezt szeretném a gyermekeimnek továbbadni. Hiszem, hogy ha nehézségek adódnak az életükben, akkor lesz hova fordulniuk: a keresztség által számukra megnyílt egyházi közösségben talán könnyebben meg tudják különböztetni a jót a rossztól. Az egyház jó alapokat tud adni.”

„Kárpátalján születtem. Abban az időben a pedagógusok – mert a szüleim azok – nem nagyon jártak templomba, mert figyelték őket – kezdi személyes történetét Berki Viktória. – A szüleim ezért titokban a háznál kereszteltettek meg. Néhai Gulácsi Lajos püspökünk keresztelt. A keresztszüleim a szomszédból jöttek át, szintén nagy titokban. Ők azonban nem voltak templomba járó emberek. A nyolcvanas évek végén nagy lelki ébredés kezdődött Kárpátalján, s akkor tizenéves lányként ennek a hatása alá kerültem. Akkor döntöttem el, hogy a teremtető Isten a legfontosabb számomra. Ekkor vált fontossá az is, hogy meg vagyok keresztelve. A két fiam és a lányom is megkapta a keresztséget itt az evangélikus gyülekezetben – bár én református vagyok. Én ugyanis itt találtam lelki ott-

honra. Miután ide jöttem férjhez, több gyülekezetben járva itt éreztem, hogy otthon vagyok. Szeretném, ha az ő életüket is az Istennel való kapcsolat járja át. Ez legyen a »minden« – mondja csillogó szemmel Viktória.

„2013-ban itt kötöttünk házasságot, 2016 augusztusában megszületett Zsombor, és kereken ötvennapos volt, amikor ebben a templomban megkeresztelték. A férjemet is itt keresztelték – kezdi történetét Balázs-Szabó Júlia. – Szeretjük ezt az egyházköziséget. Én nem vagyok protestáns, korábban katolikus templomba jártam. A nagymamám azonban evangélikus volt, én pedig a férjem hatására is úgy éreztem, ide szeretnék tartozni.”

Férje, Balázs Béla így folytatja: „Már gyerekkoromban nagyon jó közösség volt itt, s ez máig megmaradt. Baráti, családi, s ennek most már Zsombor is része.”

Milyen a jó keresztszülő?

A kereszteléshez találni kell jó keresztszülőket is, akik vállalják a gyermek evangélikus hitben való nevelését. Arra is kíváncsi voltam, hogy beszélgetőpartnereim milyen szempontok alapján döntöttek. És egyáltalán: számukra mit jelent az, hogy „jó keresztszülő”?

„Ma sokszor inkább baráti alapon választanak az emberek, csak másodlagos szempont, hogy jár-e templomba, gyakorló keresztény-e a keresztszülő. Nekünk viszont fontos volt, hogy visszatérjünk a hagyományokhoz. A családunk vallásos, így a testvérem és a felesége lettek Zsombor keresztszülei. Az én ke-

resztanyám pedig anyukám testvére volt” – meséli Balázs-Szabó Júlia.

Nincs ez másként Berki Viktória családjában sem. A hitben élés náluk is fő szempont volt. „A keresztszülőség több, mint a felnőttek barátsága: hitben nevelni, gondoskodni a gyermekről... Az öt és fél és négyéves fiainknak így a férjem húga és férje: Julcsi és Béci (*Balázs-Szabó Júlia és férje, Balázs Béla – S.-K. D.*) lettek a keresztszülei, a két és fél éves lányunknak pedig református lelkészek: a nővérem és a férje. Ez egy fogadalom, egy ígéret: hitben nevelni a gyermeket. S minden másban is számíthatunk egymásra, ez is része a keresztszülőségnek” – mosolyog Juliékra Viktória.

Harminczné Sziráki Adrienn szerint is fontos volt, hogy a jövődöbéli keresztszülő érzelmileg kötődjön a családhoz, és az életével példamutató legyen a keresztgyerekei számára. „Olyan szülőt választottunk, aki mélyen hívó, s a gyermek a hitérettel, de a hétköznapi problémákkal is fordulhat hozzá. Három fiam van egyébként: tizenhárom, tizenegy évesek, a legkisebb tizenhat hónapos” – teszi hozzá.

Gattyán Anitáék sem a baráti vonalat követték. „A húgomat választottuk keresztanyának. Szoros köteléket szerettem volna. Mi ráadásul együtt is lakunk, és ő rengeteget foglalkozik a kislányommal, aki augusztus elején lesz egyéves.”

Személyesen megszólít Isten

Balog Eszter lelkésznő maga is nagycsaládos, három fiú édesanyja. Ezért is gondosan készíti elő a keresztelés szentségi ünnepét a családokban. Nem „csupán” a hitkérdéseket beszéli meg a fiatalokkal, hanem mint a család barátja együtt készül velük a pillanatra, amikor Isten gyermekévé fogadja az új kis családtagot.

„Nekem nagyon jólesett, hogy Eszter meglátogatott minket az otthonunkban, és egy baráti beszélgetés keretében bepillantott a családi életünkbe. A három gyermekünket már ismerte hittanóráról, mégis, egyfajta közelség alakult ki azáltal, hogy nálunk volt, és hosszasan beszélgettünk. Azokat a picis momentumokat, amikről akkor szó esett, a keresztelési ígéhirdetésben »visszakaptuk« tőle. Ettől nagyon személyes lett a keresztelés” – idézi fel meghatottan Harminczné Sziráki Adrienn. ►

Gattyán Anita is fontos segítséget kapott a szüléskor és azután: „A kislányom koraszülöttként, két és fél hónappal korábban érkezett. Eszter mellettem állt, megnyugtató, hogy Isten átsegít a nehéz időszakon. Így is lett, s ma már minden rendben van. Nekünk is személyes élmény volt a keresztelezés, ugyanígy elbeszélgetett velünk” – mondja a szelíd, halk szavú fiatal anyuka.

„Ez a személyesség nemcsak nekünk, szülőknek volt fontos, hanem a templomban ülő családtagoknak is. A keresztlőn megszólít az Isten a lelkesen keresztül a maga személyességével – ezáltal a nagyszülők, nagynénik, nagybácsik is kaptak ebből az Isten-közelségből” – teszi hozzá az elhangzottakhoz Berki Viktória.

Van mire építkeznünk!

„Amikor Luther Márton nagy lelki megpróbáltatásokat élt át, kétségbeeső kisértésekkel viaskodott, és élete felől is bizonytalanságban volt, akkor egy krétával, mintegy önmaga számára emlékeztetőül, az asztal lapjára írta: »Meg vagyok keresztelve.« Ezzel arról tett tanúságot, hogy tudja: Isten szereti őt, és nem hagyja elveszni. Tőle még a szenvedés, sőt a halál sem választhatja el többé” – idézem a beszélgetés közben az evangélikus online hittan magyarázó sorait. De milyen erőforrást jelent a keresztelezés ténye, tudnak-e úgy kapaszkodni bele, mint Luther Márton? kérdezem a szülőktől.

Elsőként Harminczné Sziráki Adrienn szólal meg: „A keresztség által alapokat,

szemléletmódot, közösséghez tartozást kapunk, amit persze mindennap építeni kell. De van mire építkeznünk! Van, ahonnan energiát kapunk örömmel, bánattal, nehézségeinkkel együtt.”

Berki Viktória is hasonlóan fogalmaz: „Az, hogy nevemen szólít az Isten, az alap. Hogy az ő szeretetétől semmi nem választhat el ettől kezdve. Ha én magam elszakítanám ezt a köteléket, mert vannak élethelyzetek, amikor nehéz hinni, akkor is megtart az Isten! Magához ölelt a keresztségben. És remélem, hogy ez lesz a megtartóerő a gyermekeim számára is, érezni fogják és megélni, vagy ha épp ez nem megy, akkor tudni fogják, hogy ez az alap, ami megtart.”

Az összetartozás közös alkalmainak egyike a gyülekezetben működő babamama kör, amely tavaly óta új lendületet vett, majd szép lassan megerősödött. Kéthetente találkoznak a tagjai egy órára, de ha jól érzik magukat, tovább is maradnak. Hét-tíz baba is megfordul itt a legkisebbtől négyéves korig. Mint megtudjuk, a gyülekezetbe járó kismamák énekelnek, mondókáznak, játszanak a babákkal. „A kislányom már ilyen kicsi korában is nagyon élvezte, érzi a jó hangulatot” – mosolyog Gattyán Anita.

Minden egyes alkalommal személyesen meghív minden érintettet a lelkész. Harminczné Sziráki Adrienn a közösséget emeli ki: „Együtt nőnek fel ezek a gyerekek itt az evangélikus templom környezetében, a közösség a napjaink részévé válik, segíti az istenkapcsolat megélését.”

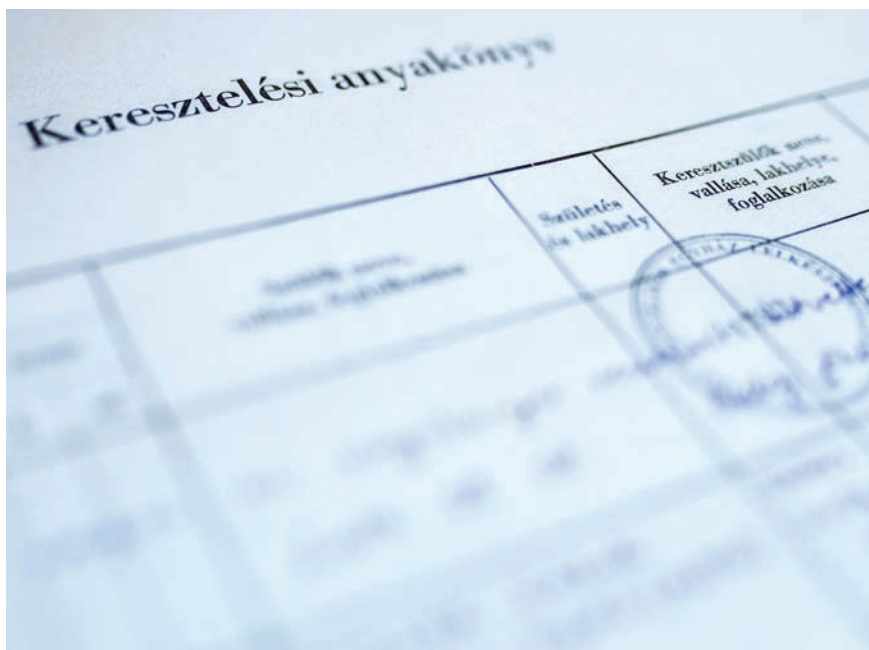
„Próbálunk Isten felé fordulni dalokkal, történetekkel. A végén kinyílik a varázsdoboz, amelyben nagyon sok játék van, s amíg a kicsik játszanak, az anyukák beszélgetnek egymással. Erre nagy szükségünk van. Várjuk ezeket az alkalmakat. Most még gyerekcipőben jár, de később szeretnénk kirándulásokat szervezni, hogy minél többet együtt legyünk” – avat be a tervekbe lelkesen Balázs-Szabó Júlia.

Kiderül, hogy az anyukák nem csak passzív résztvevői a közösségi programoknak: az óvodapedagógus Julcsi a baba-mama körben segíti a lelkészt, Viki pedig, aki vallásanárként végzett a Károli Gáspár Református Egyetemen, havonta egyszer evangélikus gyermek-istentiszteletet tart. Szívükön viselik a gyülekezeti gyermekmunkát, hitük része, hogy szolgálatot végezzenek, amely őket magukat is gazdagítja.

Szóba kerül persze a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója is. Beszélgetőpartnereim egyetértenek: bármely felekezetből érkeztek is, a protestáns közösségben otthonra találva sokat jelent nekik a jubileum, nyomon követik az évfordulós eseményeket. Hangsúlyozzák azt is, hogy személyesen megszólító ereje is van ennek az évnek. A lelkész minden követ megmozgat – mesélik –, a nagy Luther-könyv is látható volt az önkormányzat épülete előtt, Dabas főtéren. A gyülekezet asszonyai Luther-portrét mézeskalácsot sütöttek a megnyitórésztünnepségre a város polgárainak – a közösség így minden értelemben kilépett a templom falai közül, és jó nagy beszélgetések kerekedtek.

Többleterő a keresztség

A szülők után Balog Eszterhez fordulok, együtt lapozunk bele Dabas-Gyón evangélikus gyülekezetének anyakönyvébe. Mint a lelkész mondja, a keresztelezés az egyik legszebb lelkési feladat. „Istennek hála, évről évre nő a megkeresztelték száma: 2014-ben kilenc, 2015-ben tíz, 2016-ban már tizenhét volt. Idén július közepén már megvolt a tizenötödik keresztelezés, és már vannak beírt időpontok. Több gyermek is születik. Másrészt sok fiatal, aki Pestre költözött Gyónról, hazahozza a gyermekét keresztelezőre, együtt ünnepel a család. Egyre fontosabb a családi ünnep ebben a rohanó világban. Olyan békeséget ad, amelyre valóság-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

„A keresztség által tehát az ember Krisztus egyházának, a benne hívők közösségének tagjává lesz, és újjászületik örök életre. A keresztyének ezt így vallják: »Életem Jézusé. Nincs rajtam hatalma a rossznak. Isten kedves gyermeke vagyok.«”

(Evangélikus online hittan)

san vágnak. Hálát adunk a gyermekért, és az Úristen segítségét kérjük a hitben való felneveléséhez. Többféle családot összetartásához is, hiterősítő, a rokoni kapcsolatokat is szorosabbra fűzi a keresztlő. Az, hogy minden egyes családot meglátogatók, alap. A keresztlő belépés a gyülekezetbe. Ennek felejtethetetlennek kell lennie. »Valaminek« ott történnie kell. Nyilvánvalóvá kell válnia, hogy a családnak itt helye van! Tény, hogy a családok többsége tősgyökeres, az egymást követő nemzedékek kétszáz vagy még több éve élnek itt, tagjai e gyülekezetnek – de mindig vannak újak, és számukra különösen fontos, hogy egészen személyesen, együtt készüljünk az ünnepre. Van, hogy

visszatérnek harminc-harmincöt éves párok a gyülekezetbe, akiket valamikor itt kereszteltek, akik itt konfirmáltak. Erre szeretnék építkezni” – összegez, miközben ujjai végigfutnak a keresztlési bejegyzéseken.

Mint megtudjuk, a keresztlések meg-növekedett száma mögött az evangélikus hittanoktatás lehetősége is ott van. A kisgyermekes anyukák is tudják, hogy már a nagycsoportban, később pedig az iskolában is választhatják az evangélikus hittant. A keresztlőnél már előre látja a család, hogy mi lehet az út, követve a hagyományt. „Vannak olyan családok, amelyeknek nincs erős egyházi-vallási kötődésük, velük minden egyes gyakorlati kérdést alaposan végigbeszélünk. Minden kisgyermekes anyukát úgy fogadunk el, ahogy hozzánk érkezik – hiszem, hogy mindez a gyülekezet épülését szolgálja hosszú távon – mondja Balog Eszter. – Levente Pétertől, aki evangélikus hittestvérünk, tanultam egy nagyszerű mondatot: »Isten nem ellenőriz, hanem – őriz.« A személyes hitről való beszélgetéseinknél erre is kitérünk: hogy gyermek és felnőtt milyen bensőséges viszonyban

lehet Istennel egész életén át. Áldott beszélgetések ezek, amikor megnyílnak a szülők, és őszintén elmondják, hol tartanak a hit útján. Az alapvető hozzáállásom az, hogy onnan indulunk, ahol a család éppen tart, én pedig továbbsegítem őket, ahogy tudom, és az Úristen megtartóerejével felvértezve együtt megyünk tovább a közös úton. Természetesen a keresztszülők is jelen vannak ezeken a találkozásokon. Jó látni ilyenkor, hogy a kisgyermeknek milyen biztos háttéré van, öröm az a négy ember, aki hitével, szeretetével körülveszi őt, és segíti a hitben való felnevelésben. A gyermekeket imádkozó édesanyáknak, édesapáknak, keresztszülőknek kell felnevelniük. Én is rendszeresen imádkozom, hogy az Úristen a saját gyermekeim nevelésében megadja a hitet és bölcsességet a helytálláshoz.”

Mindezt pedig mi sem bizonyítja jobban, mint annak az anyukának a mondata, aki Balog Eszter lelkésznot épp a beszélgetésre sietve állította meg: „Eszter, mikor lehetne megkeresztelni a kisfiamat? Már nyolc hónapos!”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Drótszamárral a magyar tenger körül

Rejtőzködő szakrális emlékek a Balaton partján

A Balaton jóval több mint hatszáz négyzetkilométer vízfelület. Színek, fények, ízek, illatok, benyomások, hangulatok: mindezek hozzájárulnak ahhoz az élményhez, amely miatt sok ezer ember nyarából nem hiányozhat a magyar tenger. Mehetünk autóval, esetleg motorkerékpárral, de sokkal többet látunk, ha bringára ülve tekerjük körbe a mintegy kétszáz-harminc kilométeres partot. Hiszen így lehetőségünk van meglátni és megismerni azokat az emlékeket is, amelyek talán még a részletesebb útikönyvekből is kimaradtak. Bízunk benne, hogy összeállításunk hatására olvasóink közül is akadnak, akik augusztusban vagy a kellemes őszi hétvégék valamelyikén drótszamárra pattanva fedezik fel maguknak a Balaton látnivalóit. Írásunkban ezúttal a kevésbé ismert szakrális emlékekre fókuszálunk.

Túránkat Siófokon kezdjük, és keleti irányban közelítjük meg az északi partot. Így a táv első felében kerül sorra a nehezebbnek tűnő, dimbes-dombos északi part. Bár azonnal hozzáteszünk: a látnivaló feledteti a fáradságot.

A legszebb naplemente

Nem sokkal Siófok után vethetünk egy pillantást a tóra a balatonvilágosi magaspartról. A Balaton ismerői szerint innen

Vonyarcvashegy, Szent Mihály-hegy

A mámai templomrom Balatonfűzfőn

legszebb a naplemente, a víztükör pedig végtelen nagyságúnak tűnik.

A Balaton északkeleti csücskében található Fűzfő egyik látványossága a mámai templomrom. Mára falu a források szerint már a honfoglalás idején lakott volt, államalapító királyunk adta a veszprémi apácamonostor birtokába a települést, amely később a ciszterci rendé lett. A ma látható templomrom egy 13. századi, Szent László király tiszteletére emelt templom maradványa. A huszadik század elején már romos volt az istenháza, sőt a jelenleg is álló szomszédos katolikus templom 1932-es építésekor tovább bontották a romot, és műemléki feltárására csak a hatvanas években került sor.

A ma már Balatonalmádihoz tartozó Vörösberény két templománál is érdemes időzni. A jelenleg már református erődtemplom keletkezéséről annyit tudni, hogy a 13. században már biztosan létezett, és a 14–15. században jelentősen átépítették. A reformáció korában hamar kálvinista kézre került Isten háza, később ismét katolikus fennhatóság alatt állt a templom, azonban a Rákóczi-szabadságharc idején végleg lekerül a kereszt a templomtoronyról, és azóta is református lelkész hirdeti az ígét a falak között. A közelben található ka-

tolikus templomot 1779-ben a jezsuita rend alapítójának, Ignácnak a tiszteletére szentelték. Legfőbb ékessége a barokk freskósorozat.

A királynék városa

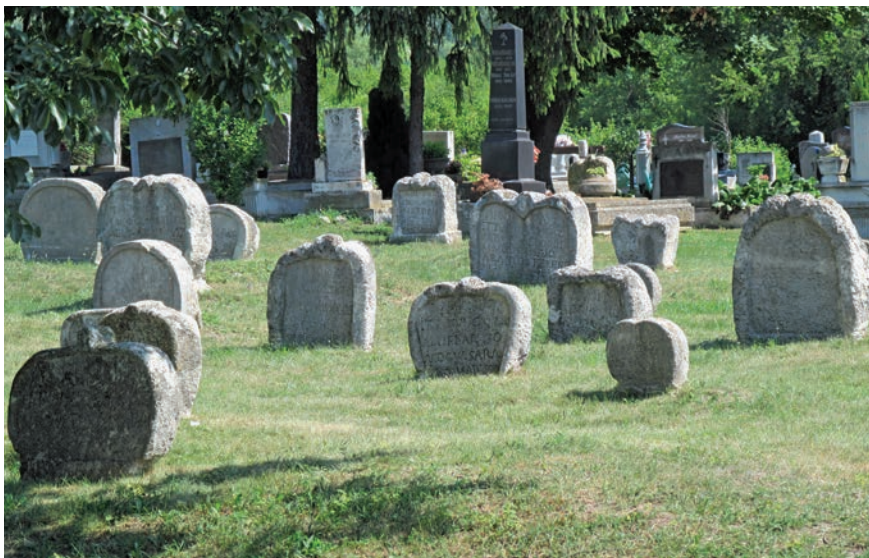
Ha a túrázó ideje engedi, tehet egy kitérőt Veszprém felé. Szentkirályszabadján keresztül jó minőségű kerékpárút vezet a megyeszékhelyre. A település már államalapító királyunktól kiváltságokat kapott,

ráadásul egyes források szerint a mai katolikus templom dombján négyeltette fel István király Koppány vezért. Nem csoda, ha a városban ma is lépten-nyomon találkozunk Szent István nevével, emlékére emelt alkotásokkal. A 13. századi román stílusú katolikus templom később gótikus és barokk elemekkel egészült ki. Ráadásul a templomkert árnyas fái alatt jó meghúzódni a kerékpárosnak a nyári melegben.

A királynék városának szakrális emlékei közül ezúttal a Szent Mihály-székesegyház altemplomát emeljük ki, ahová – hosszú idő után – most sikerült lejutnunk. A reformáció kezdetének emlékévében különösen is érdekes megcsodálni Padányi Bíró Márton itt elhelyezett barokk síremlékét. Padányi 1745 és 1762 között volt püspök és az altemplomban elhelyezett tábla szerint a katolikus restauráció harcos alakja, aki a „protestáns egyház elszánt ellenfeleként szervezte újjá egyházmegyéjét”. Lutheránus szemmel hasonló érdeklődéssel tekintjük meg a székesegyház szentélyében Boldog Gizella királyné ereklyéjét.

A Veszprém belvárosában felhúzott toronyház mellett valóságos oázisként hat az evangélikus egyház épületegyüttese. A 18. század végén emelt templom 1910-ben kapott tornyot, közel húsz éve pedig parókiát, lelkészi hivatalt és gyülekezeti termet is építettek hozzá. Különös kontextusba helyezi az evangélikus szigetet két műalkotás. A templomhoz vezető lépcső mellett találjuk Marton László *Nagy bánat* című szobrát, amely egy térdre helyezkedő, fejét kezébe temető nőalakot ábrázol. ►

Szív alakú sírkövek a balatonudvari temetőben

Ennek akár ellenpólusaként is felfogható tőle alig pár méterrel Velekei József Lajos *Corpus* című faplasztikája. Míg a súlyos márvány szinte eltörpül és a földre mutat, a *Corpus* légiesen könnyednek hat, és a magasba irányítja tekintetünket...

Ismét a Balaton felé indulva kitérőt teszünk Litér felé. A mai református templom itt is Árpád-kori eredetű. Ma is látható díszes déli kapuja a 13. században keletkezhetett. Egyik oldalán Jakab apostol szoboralakja látható, a másik oldalán feltehetően Péteré. A földön két oroszlán, mancsukban egy-egy koponyával. A tájékoztató tábla szerint a franciaországi Chartres-ban kialakult oszlop-soros kaputípus itt jelent meg először magyar területen.

Szív alakú sírkövek

Az északi part egyik gyöngyszeme Csopak. Nemcsak azért kedvelik sokan, mert nyaranta itt még napi rendszerességgel vetít filmet a kertmozi, ahol műanyag retrószékeken tömhetjük magunkba a pattogatott kukoricát a legújabb amerikai vígjátékokat nézve, hanem színvonalas borteraszaival és műemlékeivel is maradásra csábít. Egykor külön falu, ma már Csopak része Balatonkövesd, ahol 13. századi templomromot talál a látogató. A romokat 1966–67-ben tárták fel, és konser-válták. Szintén Csopakon tekinthetjük meg az úgynevezett Csonkatornyot. A hozzá tartozó Árpád-kori templomot 1860-ban elbontották, így azóta magányos felkiáltójelként magasodik a torony, amely a település jelképévé vált.

Tihany számos látnivalói közül ezúttal szándékosan nem az apátságot, hanem a 71-es út mentén található apáti templomot mutatjuk be. A 12. században épült román stílusban, a török hódoltság idején javarészt elpusztult. Azon kevés templomromok egyike volt, amelyek új életet kaptak: 1999-ben közadakozásból újjáépítették, így ismét alkalmas misézésre.

Balatonudvari keleti részén különleges temető mellett tekerünk el. Kézzel faragott, szív alakú sírköveinek eredetéről keveset tudni. Annyi bizonyos, hogy ezek az 1800-as években terjedtek el. Keletkezésükről több monda is szárnyra kelt. Az egyik szerint egy helybéli fiatal

lány a Balatonban lelte a halálát. Mátkája, egy kőfaragólegény az ő sírjára készítette az első szív alakú sírkövet – olvashatjuk Lipták Gábor *Aranyhíd* című kötetében.

Isten kegyelmének példái

Közvetlenül a balatoni kerékpárút mellett, Vonyarcvashegy keleti szélén magasodik a Szent Mihály-hegy. A domb lábánál tájékoztató tábla hívogat: „Odafenn elakad a szó...” És a csúcson álló kápolna története valóban elgondolkodtat. Az építés évét nem sikerült pontosan megállapítani. Annyi bizonyos, hogy vagy háromszáz évvel ezelőtt negyvenhat férfi ment ki a téli tóra halászni. Vihar támadt, és közülük hatan odavesztek, de negyven halász – csodával határos módon – megmenekült. Ennek emlékére, hálából építették a kápolnát. A dombon a megmenekülést felidéző képhez a halászok a mai napig rendszeresen visznek koszorút és gyertyákat. A kis fehér kápolnánál fából faragott golgotai jelenet is segíti az elcsendesedést, mindehhez pedig aján-dék a páratlan balatoni panoráma.

Isten kegyelmét azonban nem csak a katolikus halászok ismerhették meg a Balaton partján. Csodaként éltek meg Keszthely evangélikusai is a múlt század végén azt, hogy a rendkívül rossz statikai állapotú templomukat másfél évnyi kemény munkával sikerült megmenteni, így

A csopaki templomrom

Biciklinket vihetjük autóval, de válasszhatjuk a vonatot is. A vasúttársaság – különösen a nyári időszakban – mind az északi, mind a déli partra nagy befogadóképességű kerékpár-szállító kocsikat közlekedtet a fővárosból a magyar tengerhez. Ezeken könnyedén utaztathatjuk a kétkerekűt, nyaranta a nagyobb állomásokon még diákmunkások is segítenek a fel- és leszállásnál.

reménység szerint sokáig lesz még lutheránus istentisztelet a Balaton fővárosának nevezett település központjában. Vasárnap mi is itt hallgatjuk az igét, ezúttal az irgalomról.

A szeretet padja

A déli parton érdemes leszállni a bicikliről Fonyódon. A város katolikus temploma szintén fogadalmi építmény. Dr. Major Ferenc székesfehérvári orvos súlyos betegségéből gyógyult meg, és hálából emeltetett 1902-ben kis kápolnát. Közel húsz évvel később ezt az épületet bővítették plébániatemplommá. Új látványosság Fonyódon a Kripta villa, amelynek története egyesek szerint bizarr, mások szerint az örök szerelem szép példája. Abrudbányai-Rédinger Ödön gazdag gyógyszerész volt, aki a 20. század elején megkérte szerelmét, Magdus kezét. Azonban a lány az esküvő előtt pár héttel elhunyt. Évtizedekkel később az egykori vőlegény – akkor már családossal – nyári villát terveztetett Fonyódra, a pincében kriptával, és úgy rendelkezett, hogy hajdani szerelmét ott helyezték örök nyugalomra, és halála után őt is. A villa pincéjébe vörös homokkőből fa-

Balatonboglár, Kék kápolna

ragtatott hitvesi ágyat, benne Magdus és saját maga szobrával. Az épület elkészült, de az államosítás miatt a kriptá soha nem töltötte be eredeti funkcióját, raktárként és sportöltözőként használták. Pályázati forrásból újjáépült meg, és idén vált a nagyközönség számára látogathatóvá.

Bár kétségtelenül Balatonboglár ékesége az 1932-ben felépült, Kotsis Iván tervezte és mai szemmel is meglehetősen modernnek ható Szent Kereszt Felmagasztalása katolikus templom és az 1999-re elkészült, Nagy Tamás által megálmodott evangélikus templom, ezúttal az úgynevezett Vörös és Kék kápolnához látogatunk. A Vörös kápolna (színe ma inkább rózsaszínnek mondható) – az evangélikus gyülekezet honlapja szerint – 1856-ban épült, akkor még lutheránus célokra. Később a katolikus Gaál család

kezébe került az épület, de az 1962-ben bekövetkezett államosításáig az evangélikusok is rendszeresen tartottak itt istentiszteletet. Valamivel ismertebb a szomszédos, neogótikus stílusban épült Kék kápolna, amely 1970 és 1973 között Galántai György képzőművész kezdeményezésére a neoavantgárd művészet bázisa volt. Az underground kiállítási helyszín azonban hamar az akkori hatalom látóterébe került, és a hatóságok bezáratták. Tárlatokat ma is rendeznek a két kápolnában, azonban ennek hírértéke – érthetően – sokkal kisebb. A két épület környezetét pár éve rendbe tették; ritkán látni ennyire jól sikerült örökségvédelmi beruházást. A Kék kápolna melletti temetőből emlékhelyet létesítettek. A szeretet himnuszát ismerő látogató elmosolyodik, amikor felfedezi, hogy a hit, a remény és a szeretet padja közül a szeretet a legnagyobb. A Kék kápolna mellett pedig a boglári Árpád-kori templom alapjait is megtekinthetjük.

Körünket lassan bezárva keresztültekerünk Szántódra, egy pillanatra szembenézünk az utazók védőszentjének, Szent Kristófnak a szobrával. Nyaranta a településen katolikus testvéreink ünnepi autószentelést is tartanak.

Utunk végén pedig csak a hála marad, hogy ennyi látnivalóval ajándékozott meg bennünket a Teremtő. Ráadásul csak sejtjük, hogy még mindig maradt felfedezni való a magyar tenger partján.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Emlékpark Balatonbogláron; a legnagyobb a szeretet padja

Képek szöveg nélkül

Film az elengedésről és az újrakezdésről

A világhírű japán animációs stúdió, a Ghibli összeállt az Oscar-díjas Michaël Dudok de Wit rendezővel, hogy egy különleges rajzfilmet készítsenek, amely párbeszéd nélkül mesél el egy csoda szép történetet. A hazai mozivásznak után most már DVD-n is megtekinthető *A vörös teknős*.

Hajótörött férfit vet partra a tenger egy trópusi szigeten. Miután megbizonyosodik róla, hogy a sziget lakatlan, a férfi tutajt épít, hogy megmenekülhessen. Ám minden egyes alkalommal, amikor kihajózik a tengerre, megjelenik egy óriási vörös teknős, és elpusztítja a tutajt. A férfi kénytelen beletörődni a sorsába és elfogadni azt, hogy élete hátulévő részét a szigeten kell leélnie. Ahogy berendezkedik, egyre közelebbi kapcsolatba kerül a természettel és a sziget élővilágával. Ám minden megváltozik, amikor a férfi a tengerpart homokjában fekvé talal egy gyönyörű, vörös hajú nőt...

A vörös teknős története nem nevezhető fordulatosnak, de tulajdonképpen nincs is szüksége erre. Az élet örök körforgása olyan univerzális téma a művé-

szetekben, hogy biztosan találkozik vele az ember valamilyen formában. Már csak azért sem várható el a filmtől a csavaros cselekmény, mert a szereplők egyáltalán nem beszélnek. Nagyon bátor döntés a készítőik részéről, hogy párbeszéd nélkül alkották meg *A vörös teknőst*, kiváltképp manapság, amikor a filmek jelentős része mindent a néző szájába rág. Ez a film nem kínálja tálcán a válaszokat, s ezzel a nézőt arra készíti, hogy saját maga értelmezze a látottakat. Ebben segít a történetmesélés különösen erős vizualitása, amely fontos eleme az alkotásnak. Habár egyetlen szó sem hangzik el a szereplők szájából, a cselekmény mégis érthető és átélhető, köszönhetően a rendkívül hatásosan megteremtett képi világnak. A gyönyörű animációról elhi-

resült Studio Ghibli most is kitétt magáért: ugyan a karakterek egy kicsit sematikusak (főképp az arcuk), de a sziget, a tenger, az ottani élővilág olyan részletes-séggel van megrajzolva, hogy az még egy komputeranimációval készült filmnek is becsületére válna. A látvány mellett a zenei aláfestés is kiemelkedő, és sokat hozzátesz az egyes jelenetek hangulatához.

A vörös teknős elsősorban az idősebb korosztályt célozza meg, de az ifjabbaknak is remek szórakozást nyújthat. Az pedig külön öröm nekünk, magyar nézőknek, hogy a film elkészítéséből a Kecskemétfilm animátorai is tevékenyen kivették a részüket.

■ ILLISZ BALÁZS GERGELY

A vörös teknős. Színes, szöveg nélküli francia-japán animációs film, 80 perc, 2016. Rendezte: Michaël Dudok de Wit. Zene: Laurent Perez. A DVD ára 1999 forint.

FOTÓ: TAKÁCS ATTILA

Főszerepben a pénz

Szép Ernő újra „felfedezett” komédiája

A 20. század első évtizedeiben járnunk, egy elszegényedett családot ismerhetünk meg Szép Ernő *Vőlegény* című, először 1922-ben bemutatott vígjátékában. Az egyik testvér gépel, hogy valami pénz álljon a házhoz, a másik babákat varr, az apuka meg azt a keveset is, ami van, eladja s eljuttatja.

Azonban egyszer csak jön a jó hír: kérés érkezik Csuszikékhoz, ám ez hirtelenjében mégsem akkora öröm, ha nincsen a háznál ennivaló, és mivel a lakás legtöbb értékét is eladták már, lerí a szegénység még a falakról is. A család minden tagja eszeveszett rohángálásba kezd a szomszédba kuglófért, gyümölcseért, virágért, műveltséget mutató lexikonokért, de még függönyért és zsúrszalvétáért is. Csuszikéknál minden a pénz – és annak hiánya – körül forog. A lányos család egyetlen esélye a túlélésre a szép Kornélia kiházásítása, ahogyan Fox, a fog-

orvosnak titulált, ám inkább csak kezdő fogtechnikus is gazdag menyasszonyt keres magának. Kettejük megismerkedésének és egymásra találásának történetét tárja elénk a darab érzelmekkel gazdagon, szinte már nyers őszinteséggel.

Kovács Patrícia a szerelemért és vőlegényért folytatott küzdelemben csodás és izgalmas ívet mutat be az először tűndöklő, majd a ronda kardigánban elkese-redetten szerelemért könyörgő, végül dívaként megjelenő Kornélia szerepében. Szabó Kimmel Tamás a szerencsevadász Fox jellemváltozását mutatja meg remekül. Takács Kati és Gazsó György lubikolnak a gyerekeik pénzén csüngő, önző szülők karaktereiben, míg Tóth Ildikó az idősebb nővérként és egyetlen józan emberként, a család összetartójaként nyűgözi le a nézőt.

Szép Ernő sokáig elfeledett, majd szerencsésen újra „felfedezett” darabja egy-

szerre társadalomrajz, szerelmi történet és keserédes komédia. Valcz Gábor díszlete mindehhez érzékletesen adja vissza a lepusztultságot, ahogy Zeke Edit jelmezei is a valaha volt jómódot vagy épp a fényűző eleganciát. Novák Eszter jó ritmusú, humorral és érzelmekkel teli, mégis fajsúlyos rendezése a nyár egyik kiemelkedő színházi élménye, amelyet ősztől a Belvárosi Színházban is láthat a közönség.

■ KÉZDI BEÁTA

Szép Ernő: Vőlegény. Vígjáték. Szereplők: Kovács Patrícia, Szabó Kimmel Tamás, Takács Kati, Gazsó György, Tóth Ildikó, Fillár István/Kerekes József, Szabó Irén, László Lili, Hevesi László, Madácsi István, Gecse Noémi. Jelmez: Zeke Edit. Díszlet: Valcz Gábor. Dramaturg: Kárpáti Péter. Rendező: Novák Eszter.

A templom egere

Cím: Cin Bora, Legszébbfalu, Templom u. 1.
Feladó: Cinka, Másikváros, Luther tér 1.

Kedves Bora bátyó!

Újabb fontos megfigyelést tettem, és meg kell kérdeznem tőled valamit, amit az emberekkel kapcsolatban nem értek. Nálunk akkor van a reggeli, amikor felkelünk, aztán délelőtt a tízórai, délben az ebéd, délután az uzsonna és este a vacsora. Esetleg még egy-két pótvacsora, ha az egér később is megéhezik, vagy nem bír elaludni. De a legutóbbi istentiszteleten azt hallottam – nagyon figyeltem ám! –, hogy az emberek délelőtt úrvacsoráznak. Már korábban egyszer gyanús volt ez a szó, csak akkor pont súgott valamit az öcsém, és nem voltam benne biztos, hogy jól hallottam. De ma egé-

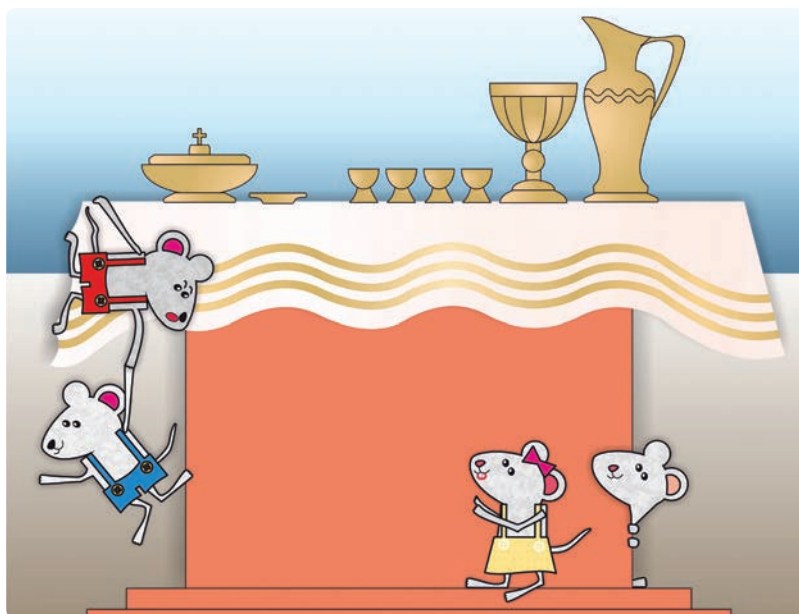
szen biztosan ezt mondták. Ráadásul elég érdekes délelőtti vacsorázás volt ez, mert állva ettek, és olyan keveset, hogy még én is kértem volna repetát. A poharuk is nagyon kicsi volt. Sok-sok aprócska pohár, benne fura illatú piros folyadékkal. Öcsi belekóstolt az istentisztelet után az egyikbe, és azt mondta, fanyar íze volt.

Az ennivalójuk sem volt szerintem valami jó: elég íztelen kis kekszet ettek, megrágsáltam egy lepottyant darabot. De az a legfurcsább, hogy amikor ott álltak az oltár körül, mégis olyan örömet láttam az arcukon, hogy egészen könnybe lábadt a szemem, és szerettem volna ott lenni közöttük.

Érzem, hogy itt valami titok lappang. Segítesz megfejteni a rejtélyt?

Szeretettel:

a te Cinkád

Úrvacsorai boroskanna (ón, Nemescsó, 1738)

Rébusz egér feladványa

Ha az összekeveredett betűket helyes sorrendbe rakjátok, akkor Jézus egyik mondatát kapjátok meg. Olvasátok el a Bibliában, mikor és kiknek mondta ezt a mondatot!

.....
.....

zE az né mvrée, a égzseövts éver, laemy
rasokékt tokintaik a nöbűk rásabocánta.
ámte 26, 28

Kedves kis Cinka!

Nagy titokba gabalyodtál, az az igazság, olyan titokba, amelyet a legtöbb kérdés vesz körül. De kezdjük az elején.

Az úrvacsora akár délelőtt, akár délután, akár reggel vagy éppen este van, mindig annak a vacsorának a felidézése, újra átélése, amelyet Jézus a földi élete végén a tanítványaival együtt fogyasztott el. Ez volt Jézus utolsó vacsorája, ezért nem változik a neve a napszakok szerint. Ezen az utolsó, ünnepi vacsorán a barátai és segítői új, fontos megjegyzivalókat kaptak a már távozni készülő Jézustól. Elmondta nekik, hogy ő az életet fogja értük adni, és ez az áldozat mindnyájuknak teljes életet és örömet ajándékozik. Ahogyan az emberek a gabonát összetörik, hogy kenyeret süthessenek ételül, és ahogy a szőlő levét kiperéselik, hogy ital (bor) lehessen belőle számunkra, úgy adja Jézus is oda a testét és a véré, hogy élhessünk Istennel.

Persze nem könnyű szavakba önteni azt, ami ennyire fontos és komoly. Jézus elmondta a tanítványainak, és ők is próbálták úgy megfogalmazni, hogy megértsük. Mostanra mégis többféle értelmezés alakult ki erről az egészből.

Vannak, akik szerint az ostya – ezt nevezted keksznek – és a bor elfogyasztásakor Jézust vesszük magunkhoz, az ostya Jézus teste, a bor Jézus vére. Vannak, akik úgy érzik, ebben a különleges vacsorában egy asztalhoz ülhetnek családtagként Isten-

nel. Van, akit Jézus áldozatára emlékeztet, és van, aki úgy érzi, ebből a vacsorából kap áldást és a bűneire megbocsátást. Egy biztos: Jézus örökségül adta nekünk az úrvacsorát, ezért akik az ő követőinek, tanítványainak vallják magukat, azok órá figyelve vannak együtt, amikor úrvacsoráznak. Ettől valóban sokkal mélyebb és titokzatosabb dolog az úrvacsora, mint egy egyszerű evés-ivás. Valódi találkozás ez, amely valahogy mindig kicsit – titok. És ebből fakad az öröm is, amelyet az emberek arcán láttál.

Az úrvacsorához több edényt is használnak. A kovásztalan kenyér mai megfelelője, az ostya ostyataratóban van. Az istentiszteleten a lelkész az ostyát az ostyatarató tányékráról – ezt paténának hívják – osztja. A bort vagy egyes gyülekezetekben a szőlőlét kehelyből isszák a gyülekezet tagjai. Régebben mindenki ugyanabból a közös kehelyből ivott az úrvacsora alkalmával, ma már sok helyen, ahogyan nálatok is, a sok kicsi kelyhecske helyettesíti ezt. Egyes templomokban láthatsz úrvacsorai kannt is, ebben tartják az úrvacsorai bort.

Mindenesetre ha Budapesten jársz, a Deák téren, az Evangélikus Országos Múzeumban mindenképpen nézd meg a kiállított úrvacsorai edényeket, gyönyörű, díszes, régi darabokat láthatsz. Addig is küldök néhány fényképet. Rébusz barátom pedig ismét készített a számotokra egy rejtvényt, és üdvözlétet küldi.

Szeretettel gondolok rád:

Cin Bora

FOTÓ: ALBIN HILLERT / LWF

Úrvacsoraoosztás a Lutheránus Világszövetség találkozóján

RAJZOK: LENTE ISTVÁN

Kehely, a tetején paténával (aranyozott ezüst, Gerge, 15. század vége)

FOTÓK: EOM / VÉSEY ENDRE

Ostyatarató doboz (részben aranyozott ezüst, Nemescsó, 1652)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Válaszúti Köz-Ép-Pont

Ifjúsági találkozó volt Erdélyben

A Kolozsvár közelében fekvő mezőszéki Válaszút község volt a helyszíne a harmadik Köz-Ép-Pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozóznak. Mintegy háromszáz fiatal vett részt július 18–22. között a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház legnagyobb, kétévente tartott ifjúsági rendezvényének ez évi programjain.

1973-as első erdélyi utam óta több mint száz alkalommal élhettem át az ottani kultúra erejét, a hitet, hűséget, nemzet iránti elkötelezettséget, de a „nyomást”, a fájdalmat, kiszolgáltatottságot, a napi harcokat is. Teológiai hallgatóként, még Ceaușescu idejében mentem fiatalokkal együtt a moldvai csángókhoz. A Gyimesben, partján sátoroztunk. Hűvös reggelen együtt olvastuk a jeremiási igéket a megtérés követelményéről és lehetőségéről. Amikor a próféta azt hirdette a babiloni fogságban élő népének, hogy a megtérés fontosabb a hazatérésnél, sokan hazaáruulónak tartották. A helyes útra térés ma sem bizonyul könnyűnek. Isten a ma egyházától is a szívből való megtérést várja. Népünk, hazánk, Európa jövője ezen áll vagy bukik.

A helyszínül szolgáló település neve – Válaszút – ihlette az idei együttlét igei mottóját: „...én ma eléd adtam az életet és a jót, de a halált és a rosszat is; válaszd hát az

életet, hogy élhess te és utódaid is!” (5Móz 30,15.19b) A jelen lévő több száz fiatalnak a szervezők szándéka és reménysége szerint segíthetett a választásaikban, döntéseikben a konferencia.

A tábor résztvevőit Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke köszöntötte. Magam öt igehirdetésben beszéltem a bibliai Dávid élete kapcsán az emberi élet fordulatairól, a csapdákról, zsákutcákról, bukásokról, de a harcokról és győzelmekről is.

Értékes, tartalmas előadások hangzottak el délelőttöként. Balázs Bécsi Attila művészettörténész a Mezőszégről beszélt történelmi, kulturális egyházi szempontból. Marosán Csaba kolozsvári színművész nagyszerű válogatást hozott Luther asztali beszélgetéseiből. Utóbbit talán az országos evangelizáción is hallhatjuk.

„A sajátos erdélyi magyar evangélikus létből fakadóan a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház számára minden más

rendezvényén, így a Köz-Ép-Ponton is hangsúlyosan szerepel a hagyományok tisztelete, őrzése és művelése. Ezért is esett a választás az ideai találkozó helyszínéül a választási Kallós Alapítvány által működtetett központra, amely hely a szellemiségével, az alapítója által kisugárzott üzenettel tökéletes helyszíne lehet egy hagyományokat tisztelő és kedvelő, keresztyén ifjúsági találkozó számára” – olvashattuk a meghívólevélben.

A résztvevők megtekintették a Kallós Zoltán által alapított múzeum nagyszerű kiállítását, de a felújítás alatt álló bonchidai Bánffy-kastélyt és a szamosújvári örmény katolikus templomot is felkereshették. A fiatalok néptáncot, népdalokat tanulhattak, esténként színvonalas zenei együttesek segítettek mindezt.

A záró istentiszteletnek a kolozsvári evangélikus templom adott helyet, Isten igéjét Adorjáni Dezső Zoltán hirdette. A találkozó zenei vezetését ihletetten, vidáman és professzionálisan végezte a Végh Szabolcs által vezetett magyarországi együttes.

■ SZEVEÉNYI JÁNOS

a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze

Dobozolás

Régi-új helyére, egyházunk Üllői út 24. alatti, immár felújított székházába költözik át augusztus első hetétől a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája, a Luther Kiadó és az Evangélikus Információs Szolgálat, benne az *Evangélikus Élet* szerkesztősége. A teljes renoválás Benczúr László Ybl Miklós-díjas építésznek, egyházunk Északi Egyházkerülete tiszteletbeli felügyelőjének a tervei alapján zajlott. A visszaköltözéssel mintegy két és fél évig tartó ideiglenes állapot ér véget. Újra régi helyén várja vásárlóit a Luther Kiadó könyvesboltja is augusztus 14-én, hétfőn reggel 9 órától. Kérjük a kedves testvéreket, imáikban gondoljanak a régi-új helyüket birtokba vevő irodai és kiadós dolgozókra, hogy a költözés végeztével mielőbb zökkenőmentesen folytathassák munkájukat, egyházunk népének szolgálatát a megújult épületben.

■ K. B.

FOTÓK: KISS TAMÁS

A soproni Fabricius Endre Evangélikus Szeretetotthonban (Kisfaludy S. u. 10.) augusztus 18-án, pénteken 15 órakor ünnepi istentisztelet keretében iktatják tisztségébe Kunstár Ágnes intézményvezetőt és Lázárné Tóth Szilvia intézményi lelkészt.

A soproni Eggenberg-ház udvarán (Szent György u. 12.) augusztus 20-án, vasárnap 17 órakor kétnyelvű – magyar és német – ünnepi evangélikus istentiszteletet tartanak. Igét hirdet Szemerei János püspök és Manfred Koch burgenlandi szuperintendens.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Bp., Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. Az augusztus 20-i, teljes liturgiájú, eucharisztikus istentisztelet szolgálattevője dr. Zsigmond Árpád evangélikus lelkész. Várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokolára, az Ökumenikus Lelkeszi Közösség, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcíme: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. Több mint 35 év referenciával. Bede László, 06-30/943-5089.

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE

TÉMA: KOMMUNIKÁTOROK PROTOKOLLJA

Protestáns médiaműhely – Mátraháza, szeptember 15-17.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 15-17. között tartandó médiaműhely elsősorban arra a napjainkban mind égetőbb kérdésre keresi a választ, hogy – szóban, írásban, vizuálisan – miként közvetíthetők hatékonyan az értékközpontú tartalmak, így az egyházi (biblikus) üzenetek.

A mátraházi konferencián tapasztalt kollégák és közéleti szereplők közreműködésével keresünk válaszokat, mutatunk be alkalmazható technikákat és módszereket. A gyakorlatokat sem nélkülöző klasszikus „műhelymunka” mellett a hétvége különböző témákban kínál lehetőséget az információszerezésre, információcserére. Meghívott vendégeinkre – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk. Vendégünk lesz – többek között – dr. Hafenschner Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizott-

ság kormánybiztosa és Vitéz Ferenc író-szerkesztő, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének vezetője. Gyakorlatokat vezet – mások mellett – az Evangélikus Információs Szolgálat korábbi és jelenlegi vezetője, Csoma Áron, illetve Illisz L. László. (A részletes program – szeptember 1-jétől – a Prúsz honlapján lesz olvasható.)

A protestáns médiaműhely helyszíne: Ráday Konferencia-központ (Mátraháza, Üdülőtelep 1.). Időpontja: szeptember 15-17. **Részvételi díj** (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 9500 Ft; Prúsz-tagoknak: 7500 Ft. Elhelyezés háromágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. **Jelentkezni szeptember 10-ig** a prusz@lutheran.hu e-mail-címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet Faggyas Ilona titkárságvezetőnél.

A Prúsz-elnökség nevében:
NOVOTNY ZOLTÁN elnök

T. PINTÉR KÁROLY titkár

Séta Tessedik városában

FOTÓ: MINI MAGYARORSZÁG MAKETTPARK

A debreceni református Nagytemplom a Mini Magyarország makettparkban

Magyarországi városokba eljutva úgy érzem, mintha varázspálca suhintott volna végig a települések során. Jó sorsom a világ sok szegletébe elvetett, s mindig büszkeséggel vegyes csodálkozással ébredek rá, hogy bizony idehaza is van épp elég látnivaló. Szarvas városába a „véletlen” vezette lépteimet. A Holt-Körös partján fekvő település arculatát, szellemét máig meghatározza Tessedik Sámuel evangélikus lelkész, agrár- és oktatásreformer személye.

Hosszú út vezetett a nagy hírű evangélikus lelkész színre lépéséig s napjainkig. Helyi emberábrázolások már a Kr. e. 4500–4000-es évekből maradtak ránk, ezek többnyire nőalakot mintázó agyagedények, melyek az úgynevezett Körös-kultúra darabjai. Ezt követték az alföldi vonaldíszes kerámiaalkotások, közülük megragadó egy istenszobrocska egyszerű megformálása. Híres emlék a csontból faragott avar kori rovásírásos tűtartó. Az évszázadok során egymást követték ezen a tájon a szarmaták, hunok, avarok, magyarok, törökök.

Hírességek a falon

A honfoglalás után a Körösök vidékét a Vata nemzetség birtokolta. A területet Anonymus is említi krónikájában Szarvasalom néven. A török időkben a

Hármas-Körös menti átkelőhely védelmére palánkvárat építettek. A város népesség-összetételét alapvetően meghatározta, hogy 1722-től báró Harruckern János György – aki Békés vármegye főispánja volt – főleg a Felvidékről jobbágyokat, többnyire szlovákokat telepített be.

A Tessedik Sámuel nevét viselő múzeum történelmi tárlata szemléletesen, jól összeszedetten és befogadható mennyiségben íveli át az elmúlt évezredek, a néprajzi gyűjtemények pedig a paraszti kultúra mindennapjairól adnak képet. Persze a névadónak is méltó emléket állítanak a tárlókban. Az időszaki kiállítások a ma művészeinek adnak teret: ottjártunkkor éppen új kiállításnak, a második szarvasi képzőművészeti tárlat *Betűírás* című rendezvényének megnyitására készültek. Kifejező az alkotók meghívásának mottója: „Könyvek révén sokan

lesznek tudóssá az iskolán kívül is, könyvek nélkül viszont senki nem lesz tudós, még az iskolában sem!” (Comenius)

A múzeum külső falán emléktáblák örökítik meg a város híres szülőiteit, illetve azokat, akik a valaha volt iskolaépületben végezték tanulmányaikat. A teljesség igénye nélkül említem néhányukat. Szabolcska Mihályt elsősorban a 19–20. század fordulójának költőjeként ismerjük; a népszerű költő református lelkész volt, verseiben idilli képet festett a vidéki élet szépségéről. Chován Kálmán zeneszerző, zongoravirtuóz is a város szülőtte, akit Erkel Ferenc halála után a budapesti Zeneakadémia zongora tanszékének vezetésével bíztak meg. Hozzá személyes élményem is kapcsolódik: gyermekkorom zongoraóráin az ő szerzeményein edződve tudatosulhatott bennem, hogy sohasem leszek virtuóz.

Emléktáblán olvashatjuk Gyóni Géza-nak, a korán elhunyt evangélikus teológushallgatónak, költőnek és újságírónak a nevét is; valaha ő is itt volt diák – költőként főleg első világháborús verseivel írta be magát a magyar irodalom történetébe. Melis György operaénekes neve is idekíváncozik, aki szintén Szarvas szülőtte volt. ►

Szarvas, Bolza-kastély

Emlékét nem a múzeum fala, hanem élet-nagyságú köztéri szobra őrzi. A Kossuth- és háromszoros Liszt Ferenc-díjas bariton, érdemes és kiváló művész a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja. Kiváló hangja mellett színészi képességeit is több opera-előadáson élvezhettem.

Máig ható polihisztor

A múzeum nem véletlenül viseli Tessedik Sámuel evangélikus lelkész (1742–1820) nevét, az épületet ugyanis ő emelte 1791-ben az ország első mezőgazdasági iskolája számára. Már 1780-ban gyakorlati gazdasági-szorgalmatossági iskolát alapított, amelyben – korát megelőzve – a nép szegény sorban élő gyermekeit szerette volna felemelni, a földműveléssel kapcsolatos szemléletük megváltozását elérni. Tessedik a szorgalom és a tudás fontosságát hangsúlyozta, miközben gyakorlati mezőgazdák, gazdaasszonyokat és tanítókat nevelt a falvaknak. Felesége is segítette ebben.

Ma már szinte ismeretlen az általa képviselt embertípus. A tudományok ismeretanyagának szélesedésével-mélyülésével egyre kevesebbeket nevezhetünk polihisztoroknak. Tessedik egyetemi tanulmányai során a teológia, a filozófia és a mezőgazdaság kérdéseivel egyaránt foglalkozott. A gyakorlatban német földön – idézve a múzeumi tábló szövegét – „a csatornarendszereket, a vízszabályozó gátakat, az öntözéses kísérleteket, a lecsapolási munkálatokat, a homokmegkötést, a közoktatás fejlett intézményeit és az oktatás tartalmi vonatkozásait tanulmányozta...”

Idehaza könyvtárat létesített, gépűdonságokat próbált ki, kertet hozott létre, új fajtákat, növényeket honosított meg: az eper-, akácfa és a lucerna elterjesztése fűződik nevéhez. S mindemellett – főleg német nyelven – oktatási és mezőgazdasági tanulmányokat írt. Nemcsak szűkebb hazája érdekeit nézte, hiszen részt vett például a keszthelyi Georgikon (1797), a nagyszentmiklósi gazdasági iskola alapításában, és a magyaróvári akadémia is az ő elméletei alapján szerveződött. Híre túl lépte a határokat: gyakorlati iskolarendszerről szóló javaslatot készített az oroszországi Petropavlovsk számára.

Tessedik nemcsak világi téren jeleskedett, egyházi rangja is volt: dékáni címet kapott, és a Békés megyei evangélikus iskolákat felügyelte. Lelkészként elérte, hogy – jelentős anyagi áldozatával – két év alatt felépült a méreteivel máig tiszteltet parancsoló evangélikus Ótemplom. Az evangélikus egyház súlyát jelzi, hogy a 19. század végén felszentelheték az Újtemplomot is a magyar anyanyelvű kisebbségnek. Ilyen sokoldalú tevékenységet csak biztos családi háttér mellett lehet jól végezni. Erre különösen szüksége van annak az embernek, akit kortársai jobb esetben nem értenek meg, rosszabb esetben támadnak.

Pepi gróf kertje

Szarvas tagadhatatlanul legismertebb lát-nivalója az arborétum. Az olasz eredetű Bolza család magyarországi házasság révén kapta grófi címét. A Körös-partra lefutó kertjükben szép kastélyt építettek, s egyikük megalapította az idegen földré-

szek növényeiből álló gyűjteményes kertet. A család Pepi grófnak becézett tagja után a helyiek az arborétumot Pepi-kertként is emlegetik. A mintegy nyolcvankét hektáron elterülő parkban sétálva csodálhattuk meg a 19. század vége óta egyre gyarapodó állományt.

Nemcsak fák, bokrok, virágok, madarak hívogatják a látogatót, hanem különleges látványosságok is, melyek közül kiemelkedik a Mini Magyarország makettpark. A Nagy-Magyarország egyes építményeit, épületeit kültéren bemutató kiállításon kisvasutak kanyarognak.

A színházi élményre vágyókat sem éri csalódás. A Cervinus Teátrum nyáron a víziszínházban mindennap szórakoztatja a nagyerdeműt.

A folyó vizét leginkább a kajakosok birtokolják, a folyón átívelő hídról letekintve színpompás látvány az előbukkanó sok, más-más színű vízi jármű.

Nem könnyű egy lát-nivalókban bővelkedő város hangulatát egy rövid írásban visszaadni. A nevezetességek ismertetéséből óhatatlanul sok minden kimaradt (a történelmi emlékút és a történelmi Magyarország földrajzi középpontja, a szárazmalom, a Körös-Maros Nemzeti Park, a Ruzicskay Alkotóház...).

Szarvasra visszagondolva a Tessediknek köszönhető tágas utcák, arányosan szép kisvárosi házak, ízléssel kialakított virágágyások, üde parkok, szépen kövezett járdák maradtak meg leginkább bennem. S persze az evangélikus lelkész önfeláldozó, népet nevelni akaró szelleme. Önéletrajzában így ír: „Én reméltem, az Isten megadja, hogy még síromon is ki fognak kelni ama virágok, melyeknek magvait ta-

lán idő előtt, talán terméketlen földbe, jó remény fejében elvettem.”

Szarvason ma szlovák és két tanítási nyelvű evangélikus óvoda, általános iskola, gyakorlóbölcsőde, óvoda, szakképző iskola, valamint evangélikus gimnázium szolgálja az oktatást, nevelést. Jőmagam a felsőoktatásban évtizedeket töltöttem el, s átélve sűrű szervezeti változtatásait, kiemelt érdeklődéssel kerestem a valaha volt Tessedik Sámuel Főiskola nyomait. Jelenleg a Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kara csecsemőgondozókat, óvónőket, tanítókat bocsát ki.

Az intézményes tanítóképzés 1857-ben kezdődött az evangélikus gimnáziumban. 2013-ban, 2015-ben és 2017-ben is a Gál Ferenc Főiskola szarvasi hallgatója vehetett át díjat kiváló dolgozatának elismeréseképpen. Ez évben egyházunktól az év óvodapedagógusának járó díjat Gácsi Krisztina, a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda óvodapedagógusa kapta meg.

A több mint két évszázados agrárképzés hagyományait a Szent István Egyetem Agrár- és Gazdaságtudományi Karának szarvasi Tessedik Campusa viszi tovább.

■ CSERMÁK JUDIT

FOTÓ: TESSEDIK SÁMUEL MŰZEUM

Tessedik Sámuel portréja

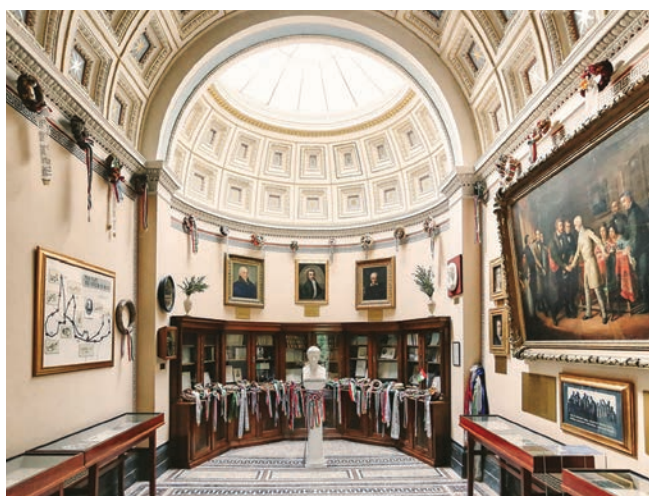

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szarvasi utcaképlet

Levéltárosok a magyar reformáció forrásvidékén

A Magyar Levéltárosok Egyesülete július 10–12. között Miskolcon tartotta vándorgyűlését. Ebben az évben a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójához kapcsolódva a forrásközlő szekció előadásai a reformáció köré szerveződtek, a szakmai kirándulások pedig Sárospatakra és Sátoraljaújhelyre vezettek.

Széphalom, a Magyar Nyelv Múzeuma

A forrásközlő szekció a 2001. évi megalakulása óta a tizenhetedik tanácskozását tartotta *A reformáció magyarországi történetének levéltári forrásai a 16. századtól napjainkig* címmel, csatlakozva a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójához kötődő előadásokhoz. Öríné dr. Bilkei Irén szekcióvezető röviden ismertette a Magyar Nemzeti Levéltárban (MNL) az elmúlt évben, illetve jelenleg is folyó forrásfeltáró munkákat. Az általa elmondottakhoz kapcsolódott Laczlavik Györgynek, az MNL Országos Levéltára főosztályvezetőjének előadása, aki *A reformáció története levéltári forrásainak feltárása az MNL-ben – az 1526 és 1570 közötti oklevelek adatbázisa* címmel ismertette az eddig elvégzett munkát, és beszélt a várható eredményekről.

Hudi József, a Dunántúli Református Egyházkerület Pápai Levéltárának vezetője *Reformáció- és egyháztörténeti kutatások a magyarországi református levéltárakban* című előadásában adott alapos tudománytörténeti és szakirodalmi áttekintést a református egyház levéltárainak iratanyagáról.

A forrásközlő szekció mindig feladatának tekintette, hogy bemutatkozási lehetőséget adjon fiatal kutatóknak. Ez alkalommal Világi Dávid, a győri Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény vezetője *Rejtett (erő)források – kutatási lehetőségek az evangélikus gyűjteményekben* című előadásában ismertette a magyarországi evangélikus levéltárakban őrzött iratanyagot. Befejezésül a forrásközlő szekcióülések visszatérő előadója, Sávoly Tamás, a Veritas Történetkutató Intézet főlevéltárosa *A protestáns egyházak és a*

reformáció a Magyar Rádió egykori archívumának írott dokumentumai között címmel mutatta be a rádió protestáns vallási műsorait.

A szakmai előadások után a szekció tisztújító gyűlésén a leköszönő Bilkei Irén szekcióvezető helyére a tagság Laczlavik Györgyöt, a helyettesének pedig Sávoly Tamást választotta meg.

A programot szakmai kirándulás zárta, amely a reformáció emlékhelyeit ismertette meg az érdeklődőkkel. Két helyszín közül választhattak. Az egyik csoport Sárospatakot kereste fel: a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeumát (Vörös-torony, állandó Rákóczi-kiállítás, A Rákócziak és a habánok, ágyúöntő műhely), valamint a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeit tekinthette meg. A pataki városnéző séta keretében a várkert és a külső vár érintésével jutottak el a résztvevők a Sárospataki Református Kollégiumhoz. A kollégium gyűjteményeit Szentimrey Márk levéltáros és Kovács Áron muzeológus mutatta be a csoportnak.

A Sátoraljaújhelyre kirándulókat a volt vármegyeháza, jelenlegi városháza épületében Szamosvölgyi Péter polgármester fogadta. Rövid pohárköszöntővel és közös koccintással (természetesen hegyaljai borral) várta a résztvevőket. Ezután több látnivaló megtekintésére nyílt lehetőség a Kazinczy Ferenc Múzeumban.

A Fő téren Fehér József irodalomtörténész, muzeológus tartott rövid városismertetést, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Sátoraljaújhelyi Fióklevéltárát pedig Oláh Tamás levéltáros, a Kazinczy Társaság alelnöke mutatta be. (Kazinczy Ferenc egykori munkahelyén még látható a neves levéltáros előd karosszéke, asztala, valamint a korabeli levéltári bútortartó.)

A kirándulás résztvevői eljutottak Széphalomba is, ahol a Petőfi Irodalmi Múzeum Magyar Nyelv Múzeuma, a Kazinczy-emléksarnok és a Kazinczy Ferenc Emlékpark megtekintésére nyílt lehetőség. Az út zárásaként Borsiba, Rákóczi Ferenc születési helyére látogattak el a résztvevők.

Forrás: reformacio.mnl.gov.hu

Borsi, Rákóczi szülőháza

Tojáshéj

A járatlan úton haladtunk egymás mellett. Mindkét oldalon napraforgók virágoztak. Tudtuk, hogy délután ötre kiürül az ipartelep, és hajnali hatig nem is jár erre más, legfeljebb pár kutyát sétáltató srác vagy nyugdíjas. Erzső boldog volt, mert bekerült a helyi rádióhoz, azt mondta, ezt cigányként sose hitte volna, hiába szerzett diplomát, mert ha valaki meglátja, általában azonnal tudni véli, hogy ő milyen, és nem is kíváncsi többé rá. Azt is mondta, hogy én ütöttem az egyik rést ezen a tojáshéjon, amelyben él, és hogy most talán sikerül tényleg kitörnie, hiába élnek tízen egy szobában, meg laknak lenn, messze, a vasútállomáson túl. Aztán sokáig hallgattunk, csak néztük a nagy napvirágokat, ahogy a délutáni fényben nézik az eget, és örültünk, hogy élünk.

Erzső nagyszerű rádiós lett. Kellően rámenős és megnyerő ahhoz, hogy boldoguljon, és csak ritkán mondta, hogy jó nekem, mert családom van, de ő ezt nem engedheti meg magának, ha karriert akar, márpedig a világ minden kincséért nem adná azt, ahova eljutott, és hogy igenis végig fogja csinálni így az életet, hormonok ide vagy oda.

A tojáshéjról csak sokkal később beszélt újra. Akkor már együtt voltak Karcsival, és titokban reménykedtem, hogy nem szúrja el. Hogy lesz családja is, mert egy ilyen állás azért ritkán tart ki nyugdíjig, Erzső meg annyira odavolt a gyerekekért, hogy meg se kellett szólalnia, már rajta csüngött az összes. Tudtam, hogy neki biztosan kellene saját. Van, aki megvan nélküle, jó, elhiszem, de Erzső nem ilyen.

És valahogy akkor is pont azon a járatlan úton sétáltunk, amikor azt mondta, hogy valami van vele. Vagy a menopauza jött rá, vagy terhes. És leste a tekintetemet, én meg próbáltam fegyelmезetten nézni, de hiába, a szám fülig szaladt, mert sejtettem, hogy azért harminchat évesen még nem lesz itt semmiféle klimaxgond. És akkor ő is elkezdett nevetni, és mondta, hogy nagyon rossz színész lennék, és csak örüljek nyugodtan, mert igazából ő is örül. Kicsit meg van ijedve, de ez most megint olyan, mintha egy kis fény jött volna be az életébe, és minden egész más. És hogy a rádiót szereti, de ezt a gyereket meg már

most is imádja, pedig még azt se tudja, milyen lesz. És önfeláldozóan kacagtunk meg futottunk végig azon a járatlan úton, ahol akkor éppen búza volt mindkét oldalon. Szép szőke, lányillatú búza.

Erzső szépen gömbölyödött. Már a rádiós évek alatt olyan csinosan öltözött, hogy utánafordultak, de most lett csak igazán gyönyörű – kismamaként. Kicsit nyavalygott azért, hogy dagad a lába, meg hogy elhízott, de látszott rajta, hogy majd szétszattan a büszkeségtől, és csak azért mondja, hogy hadd beszélgethesen a babáról, akit a szíve alatt hord, ne pedig valami teljesen lényegtelen dolog-

ról, mint például a rádió. Most kevesebbet találkozgattunk, mert persze Karcsi is sok időt töltött vele, és együtt szépítgettek egy régi parasztházat, amelyet közösen vettek a központtól nem messze, egy viszonylag csendes utcában.

Néha beszaladtam hozzájuk egy-egy helyes babaholmival, és akkor én mindig megcsodáltam a kicsi szobáját, a rácsos ágyat meg a lepkés forgót. Az ő szobájuk is alakulgatott, és Karcsi szorgalmasan telepítgette a gyümölcsfákat is, hogy mire nő a gyerek, legyen mivel elcsapni a hasikóját, és legyen mire felmászni, hogy frászt hozzon a szüleiére. ►

Egy szép téli napon aztán megszületett Áron. Jó nagy baba volt, Erzsót eléggé meggyötörte a szülés, „de legalább egészséges”, ezt mondogatta. Karcsi meg a nagy tenyerébe vette a nyújtózkodó, nyöszörgő, gyűrött újszülöttet, és csak nézte, nézegette, sehogy se unta meg. Végül rászóltak a csecsemős nővérek, hogy „apuka, adj ide a kicsit, mert még el kell látni”. És akkor az a nagy ember úgy összerезzent, mintha valami szégyenletes dologban tetten érték volna, és egészen piros volt, ahogy odanyújtotta a babát. Erzsóval neveltünk, hogy tessék, íme az „erősebbik nem”, de Karcsi csak a fejét vakarta, hogy mit tudja ő, hogy kell egy ilyen kis porontyal bánni, ő csak úgy elgyönyörködött benne, hogy tisztára olyan, mint egy ember. És mi megint neveltünk, hogy azért olyan, mert az is. És akkor Karcsi kiment, és elszívott egy cigit, pedig nem is volt dohányos amúgy.

A sétákon most már Áron is velünk tartott a járatlan úton. Általában aludt, vagy egykedvűen nézett maga elé. Nem elevenkedett vagy huncutkodott, mint ahogy a sajátjaimra emlékeztem, hogy bámészkodtak, vagy próbáltak kapcsolatot teremteni. És ahogy Erzsóval beszélgettünk, ő is csak csupa olyat mesélt, hogy nem nagyon ügyes, de igen nyugodt ez a gyerek, nekem meg valahogy nem tetszett ez az egész. Valami nagyon mély sejtés szurkált belül, hogy nem jó ez így. Hogy valahogy más ez a kicsi, és meg kellene nézetni, nincs-e valami baja, de sose mertem mondani. Mindig készültem rá, csak nem bírtam elkezdni. Aztán a védőnőnek is gyanús lett már valami, mert végre elkezdtek vizsgálni Áront, és kicsit lustának találták, de semmi több.

Erzsó most már tornáztatta, hordta ide-oda, és igen, látszott a szemén, hogy ő is sejt valamit, csak nem engedi magához közel a dolgot. Egész sok idő kellett, hogy megtudjuk, enyhe értelmi sérült és autista a kisfiú.

Hogy akkor Karcsi elment, már majdnem törvényszerű volt. Az évekig tartó küszködés és bizonytalanság is eléggé próbára tette a kapcsolatukat, most meg ez a diagnózis. Karcsi kudarcnak élte meg a „nem tökéletes” gyermeket, és el akart tűnni, amilyen messze csak lehet. Szégyellte magát, mintha ő tehetne Áronkáról, és haragudott ránk, hogy tudjuk, neki ilyen fia van.

Erzsó először elnéző volt. Azt mondta, csak kell neki egy kis idő feldolgoz-

ni, és majd visszajön. Aztán egy eltévedt levél nagyon kiborította. Megérkezett a kisfiú DNS-vizsgálati eredménye: valóban Karcsi a vér szerinti apja. Erzsót megdöbbsentette, hogy készült ilyen teszt a kisfiáról. Csak csapkodott a borítékkal, és sírt. Azt mondta, hogy inkább felneveli egyedül a sérült gyereket, mint egy olyan emberrel, aki azt feltételezi róla, hogy egy olcsó nő. Mikor kitombolta magát, már csak összekucorodva nyűszített a fotelban. Azt ismételtette, hogy minek kellett ez, és hiába mondtam, hogy amikor beteg a kicsi, majdnem minden apában felmerül, hogy talán neki nincs is köze ehhez az egészhez. És hogy ez ilyen. Fáj, és majd elmúlik. De Erzsót akkor már

ezek mégis szép évek voltak. Ha a járatlan úton sétáltunk, Erzsó már megint tudott nevetni és gyönyörködni. És ha Áron is jött, akkor vittünk magunkkal növényhatározót is, mert ha valami olyan növényt találtunk, amelynek nem tudtuk a nevét, azt megkerestük, mivel őt nagyon izgatják az ilyesmit. Sokáig állt, és nézett mozdulatlanul egy-egy virágot, és az se zavar-ta, ha nem nagyon történt vele semmi.

„Kicsit ő is olyan, mint egy növény” – mondta Erzsó fanyar kis mosollyal. A hangjában szomorúság volt. Én meg mondtam, hogy „igen, de ő attól ugyanaz az Áron, akit szeretünk”. Erzsó akkor átkarolta a vállam, és így mentünk együtt tovább – vállalva.

nem lehetett megállítani. Végig sértette ez a feltételezés, és hajthatatlan volt: kicseréltette a zárat a házon, „nehogy ide merje tolni a képét az a rohadék”.

Hogy ez is repedés volt, az csak később derült ki, mert a kisfia mellett Erzsó nagyon jó anya lett, és sokat tanult, képzésekre járt, és hasonló helyzetű anyákkal és apákkal beszélgetett. Áronka meg fejlődött a maga nyugodt tempójában. És

A neheze akkor következett, amikor a kisfiú megnőtt, és már tudta, hogy ő más, mint a többiek. Nézte a lányokat, ahogy elhaladtak az utcán a kerítésük előtt, és nyűszítva sírt. Karcsi akkor már régen nem látogatta őket. Pedig jó lett volna, ha jön. Kellott volna látnia a fiát és talán beszélni vele, kellott volna valamit kezdeni ezzel a felnőttben lévő fiúval, de nem jött. Erzsó már írt is neki, kérte, figyelemztette a kötelességére a saját gyere-

kével szemben, de csak egy végzés jött, hogy Karcsi munkanélküli, és nem tudja őket támogatni.

Erzsó amúgy addigra már egész türethően keresett megint. Nem a pénz miatt kereste a volt férjét. El tudta tartani kettőjüket. Művészi kis miniatűröket festett női körmökre. Egyedi manikűr – így hívták. Tényleg nem volt valami hétköznapi, és jól meg is fizették, meg Erzsó szerette is csinálni. Azt mondta, ez is nyitott egy kis rést az életén, mert ő sose gondolta, hogy ilyen öröm festeni, és talán rá se jött volna, ha nincs ennyit otthon, hanem rohangál mint rádiós. És úgy mosolygott, hogy közben azért érezni lehetett, hogy egy icipicit szívesen rohan-

ta, hogy költözni kell innen és bontani, mert teljesen felázott a fal, és megállíthatatlanul le fog dőlni. A papírra meg azt írta: „Visszafordíthatatlanul károsodott.”

Aznap este elég szótlanul sétáltunk a járatlan úton. Áron ott biciklizett körülöttünk, és folyton azt kérdezgette, hogy ő mikor lesz már felnőtt. Erzsó csak feleltett egyre türelmetlenebbül, hogy majd ha befejezte az iskolát, ha megtanult vezetni, de látszott rajta, hogy maga se tudja, hogy megy ez akkor, ha a többiektől ennyire különböző emberről beszélünk. Hogy lesz-e Áronnak valaha bizonyítványa vagy jogosítványa, és egyáltalán lesz-e igazán felnőtt valaha.

jön, de nem szóltam közbe. És elmesélte, hogy a férfi egyedül él, és szerinte kicsit depresszív is, de hogy ő semmi erőt nem érez magában, hogy még Karcsit is pátyolgatssa. Egyszerűen csak azt szeretné, ha valaki a karjába venné, és elvinné innen. Én meg azt gondoltam, hogy így is lesz. „Majd meglátod, Karcsi fog rést ütni a tojáshéjra, csak várd ki a reggelt” – akartam mondani, de nem mertem. Áron meg visszajött egy csokor csalánnal, és mondta, hogy tegyük el, mert jó vízhajtó teát lehet belőle főzni, és amúgy is tele van nyomelemekkel, Erzsó meg szó nélkül átvette a csalánt, még csak meg se szisszent.

A következő reggel megérkezett Karcsi. Kora reggel állt meg a ház előtt az autójával, és csengetés nélkül bement a házba, mert minden ajtó nyitva volt. Áron nem ismerte meg, de mondta neki, hogy jól tette, hogy jött, mert ő nagyon éhes, anya meg sehogy se akar felkelni, pedig már fél hét óta rázogatója. Karcsi akkor odatartotta Erzsó szája elé a tükröt, és amikor látta, hogy nem párák, kihívta az orvost.

Áron nyaggatta, hogy ne telefonál-gasson, hanem adjon neki enni, és akkor a férfi is olyan éhesnek érezte magát, hogy azonnal nekilátott összeütni egy rántottát a fiának. A tojáshéj elvágta az ujját, és ettől a gyerek vonyítani kezdett, mintha nyúznák, Karcsi meg leguggolt mellé a földre, az ölébe fogta a fiú fejét, és úgy nyugtatgatta, míg el nem hallgatott.

Aztán még mindig nem jött az orvos, úgyhogy leültek reggelizni. Áron utána megkérdezte, hogy biciklizhet-e egy kicsit a környéken, és ez pont jó is volt, mert aztán megérkezett az orvos, és akkor el is vitték hamarosan Erzsót, Karcsi meg találomra nyitogatta a szekrényeket, és összeszedett pár dolgot a fiának. A bicikliről le kellett szerelni a két kereket, de az is hamar meglett. Délután már úton voltak a férfi lakása felé.

Erzsó temetésére már csak egymaga jött vissza Karcsi. Áron új iskolába került, csupa hasonló fiatal közé. Elfogadó, fejlesztő környezetbe. Este és reggel van csak otthon, olyankor a két férfi együtt nézi a meccset, bicikliznek vagy főzőcskéznek. Jól kijönnek. Az apa tanulgatja megérteni a fiát, és érzi, hogy értelme van az életének. Azt mondja, valami rést ütött a sötétségbe...

■ FÜLLER TÍMEA

RAJZOK: LÉNTÉ ISTVÁN

gálna néha mégis olyan önállóan, szabadon és gondtalanul. Ezt értettem is.

Áron viszont egyre rosszabbul lett. Kellett volna valaminek történnie, ami segít rajta, és vártuk is, hogy majd megint reped a tojáshéj, és jön egy kis világosság, de csak a ház fala repedt meg a nagy esők idején, és Erzsó hiába próbálta leglettelni, nyílt tovább az a rés. Olyan megállíthatatlanul, hogy amikor kijött a statikus, és meglátta, azonnal azt mond-

ta, és egyszer csak, amikor ketten maradtunk, azt mondta, hogy elfáradt. Hogy ő is visszafordíthatatlanul károsodottnak érzi magát. Mindig kimerült, és egyre reménytelenebbnek látja a jövőt. Hogy fogalma sincs, merre tovább. És hogy jó lesz már, ha Karcsi megérkezik, mert akkor megbeszélük végre, hogy ő mit tudna vállalni, mert ezt már egyedül nem lehet tovább csinálni. És akkor szerettem volna azt mondani, hogy nem is mondtad, hogy

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER — Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA — A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA — Gyermeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS — Új nap — új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA — Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA — Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA — Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Keresztény teniszlegenda

A wimbledoni tenisztorna valaha volt legeredményesebb férfi játékos lett Roger Federer: a harminchat éves katolikus sportoló sikerével feltette eddigi pályafutására a koronát.

Roger Federer milliók példaképe: sportága történetének egyik, ha nem a legsikeresebb figurája, mégis szerény, kedves és közvetlen ember. Nincsenek botrányai, áldozatkész és rendkívül érzékeny a társadalmi problémákra: dollármilliókat adományozott különféle jótékony célokra, szívügye a szegény gyermekek segítése. Facebook-oldalán – amelyet tizenötmillióan (!) követnek – profil- és borítóképén egyaránt szegény sorsú gyerekekkel szerepel. Federer abban is „különc”, hogy nincsenek magánéleti botrányai: szeretetben és boldogságban él feleségével, négy gyermeket nevelnek – érdekesség, hogy két ikerpárról van szó.

A svájci teniszlegenda életében mindig is fontos szerepet játszott a hit. 2006-ban találkozott XVI. Benedek pápával, s a beszélgetés után úgy nyilatkozott, hogy ez egy tökéletes nap az életében. Hitéről ritkán beszél, a mérkőzésein nem hánynak a keresztek, mégis, ha rákérdeznek a vallásosságára, mindig büszkén mesél róla.

A svájci teniszező a sportszerűségéről is híres. 2011-ben ellenfele egy játszma közben elesett, Federer pedig nem volt hajlandó visszaütni a labdát a földön fekvő sportolót látva, sőt ő maga szökött a játéktérre, hogy a pont nem neki jár.

Legutóbbi, július 16-i győzelmével sporttörténelmi tettet hajtott végre: pályafutása nyolcadik wimbledoni sikerét alighanem csak nagyon soká fogják utolérni. De nemcsak döbbenetes sikerei miatt néznek rá fel sokan, hanem azért is, mert teljesen mást képvisel, mint sok más, „celeb” sportoló. Egy bulvármentes, családcentrikus, értékes és sikeres élet hiteles képviselője Roger Federer!

Forrás: Marti Zoltán – 777blog.hu

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk! Kiszabtad időnket, határt szabtal lehetőségeinknek, mégis úgy élünk, mintha életünk örök lenne és lehetőségeink korlátlanok. Adj nekünk bölcsességet, hogy felismerjük és elfogadjuk korlátainkat és határainkat. Adj belátást, hogy a lehetőségeinket felismerjük, és adj kellő erőt is, hogy azokkal akaratod szerint tudjunk élni.

Szabadíts meg a vakhittól és a vallási fanatizmustól. Adj az embereknek kellő kritikai érzéket, hogy felismerjék a hiteles és a hiteltelen tanítás közötti különbséget. Őriz meg bennünket az erőszak csábításától és az erő csodálatától, és add meg nekünk, hogy felismerjük azt az erőt, amely a gyengeség látszata mögött rejlik, amely szent Fiad keresztjének titkához vezet bennünket.

Add meg nekünk a közös emlékezés minden szépségét. Köszönjük neked, hogy közösen átélhetjük a régiók minden példás és akaratod szerinti döntésének áldását, de tévedéseink és botlásainak fájdalmát és szomorúságát is. Segíts bennünket, hogy szívünk ne legyen rest tanulni eleink példájából.

Urunk, látjuk és tapasztaljuk, milyen sérülékeny és sebezhető minden élet. Ezért hálát adunk minden egészségben eltöltött napért. Oltalmazd meg mindazokat, akiket testi gyengeség és lelki erőtlenség szakít ki a mindennapokból és az emberi közösségből. Éreztesd velük létezésedet. Adj melléjük szeretni kész embereket, akik életben tudják tartani bennük a remény lángját.

Könyörgünk hozzád a földért és a rajta élőkért: a növényekért és az állatokért, hogy az életüket meghatározó tényezők az általuk még elviselhető keretek között maradjanak.

Végül könyörgünk azért, hogy ha eljön a végső számadás, hitben és szerető bizalommal állhassunk meg színed előtt. Ehhez vezess bennünket, Urunk, Jézus Krisztus, kereszteden megmutatott szereteted által. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 10. (Jeruzsálem) vasárnap

Lk 19,41–48

Elszalasztott idő

A Messiás könnycseppjei. Jézus sír. Nem akkor sír, amikor kor-báccsal ütik, nem akkor, amikor a keresztet viszi, és nem is akkor, amikor keresztre szegezik, hanem akkor, amikor barátja, Lázár sírja előtt áll, és akkor, amikor megáll Jeruzsálem falainál, és rátekint a városra. A mélységes fájdalom jele a sírás. Érthetőnek tűnik, ha barátjának a sírjánál fakad könnyekre, de miért teszi ezt Jeruzsálem kapujában? A város békés és virágzik, tele van élettel, az újjáépített templomnak csodájára járnak. Épül és szépül Jeruzsálem – Jézus viszont sír, amikor megpillantja, mert tudja, néhány évtized, és nem marad kő kövön, a várost a római légiók földülják, a templomot elpusztítják, és ezek halnak majd meg „a béke városában”.

Jézus sír, mert Jeruzsálem vak, de nem akar látni, süket, de nem akar hallani, a Messiást várja, de nem hajlandó a Messiást elfogadni. Pedig ott van a lehetőség a találkozássra, gyógyulásra, megtérésre. Ott van a soha vissza nem térő alkalom, ott van a Messiás, de a város nemet mond a Messiásra. „Bárcsak felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat! De most már el van rejtve a szemed előtt.”

Annyi példát találunk arra az evangéliumokban, hogy mi történik akkor, ha az emberek felismerik „meglátogatásuk idejét”: Bartimeusnak megnyílik a szeme, Zákeusnak megváltozik az élete, a samáriai asszony megszabadul terheitől. Jeruzsálem sorsa is más lenne, ha felismerné a názáreti Jézusban a Megváltót. Jézus sír, mert Jeruzsálem el fog pusztulni.

Elszalasztott pillanatok. Életünk legfájóbb felismerései azok, amikor rádöbbenünk, hogy valamit végérvényesen elszalasztottunk. Valami elromlott, megszűnt, eltűnt, és ez már így is marad, nem lehet rajta változtatni. Korábban még meg lehetett volna látogatni, fel lehetett volna hívni, ki lehetett volna vele békülni..., de akkor nem tettem meg, és nem gondoltam, hogy több lehetőségem már nem lesz rá. Rosszul döntöttem, nem tettem meg, és ennek a következményeit örökre viselnem kell. Könny szökik a szemünkbe, amikor ezekre az elmulasztott pillanatokra gondolunk.

A Jeruzsálemet sirató Jézus szavai térdre kényszerítenek, és elgondolkodtatnak: vajon én felismerem-e „meglátogatásom idejét”, felismerem-e az engem is megszólító Krisztust? Miközben ezen gondolkodom, eszembe jutnak Pál apostol mondatai: „...úgy éljete, mint akik nem hiába kapták Isten kegyelmét. Mert ő mondja: »A kegyelem idején meghallgattalak, és az üdvösség napján megsegítettelek.« Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja!” (2Kor 6,1–2)

Helyes Isten-tisztelet. Az a szent indulat, amely könnyekre fakasztotta Jézust Jeruzsálem falainál, a templomnál arra vezeti őt, hogy megtisztítsa a szent helyet az árusoktól. Lukács evangélista nem részletezi, hogy ezt Jézus hogyan is teszi, ha-

nem azt húzza alá, hogy Jézus tettének a célja a helyes istentisztelet helyreállítása, az, hogy a templom az imádság háza legyen, és megvalósuljon a találkozás Isten és ember között. Ezt erősíti, hogy miután kiűzte a kufárokat, Jézus mindennap tanít a templomban, hogy aki meg akarja hallani, az meghallhassa az üzenetet.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mi van vagy éppen ki van az életem, a lelkem középpontjában – ezen áll vagy bukik minden. A külsőségekre vagy az üzenet-re figyelek? Észreveszem-e, hogy Jézus értem is eljött, engem is megszólít? Vagy meghallom, de nemet mondok a Messiásra? Az elszalasztott időben vagy a megélt találkozásban élek?

■ KOVÁCS ÁRON

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus! Kérlek, te nyisd meg vak szememet, hogy meglássalak, nyisd meg süket fülemet, hogy meghalljalak. Nyisd meg szívemet és lelkemet, hogy megtapasztaljam és átéljem jelenléted és megváltásod csodáját. Kérlek, add, hogy a veled való találkozás örök jelenében és ne az elszalasztott időben éljek! Ámen!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 20.) *De akik szeretnek, [Uram,] legyenek olyanok, mint a felkelő nap ereje teljében!* Bír 5,31b (Ef 5,8; Lk 19,41–48; Róm 9,1–8.14–16; Zsolt 62) *Szeretet.* A szeretet nem csupán érzem, hanem mindennapi elköteleződés. Ahogyan hajnalhasadáskor meglátod a napot, s tudhatod, hogy délre ereje teljében sütni fog, olyan legyen a szereteted. Ha reggel felkelsz, mint a nap, határozd el, hogy ma is kiteljesedsz az elköteleződésben. Szeress akkor is, ha felhő takarja el a fényt, ha megbántanak, ha fájdalom ér, ha rohanni kell! Hogyan? Jézus a szeretet, akit ha beengedsz életedbe, akkor ereje teljében át tud hatolni sötétséged, félelmeid és kétségeid falain, és megtanít elkötelezetten szeretni.

Hétfő (augusztus 21.) *A minden kegyelem Istene pedig, aki elhívott titeket Krisztusban az ő örök dicsőségére, miután rövid ideig szenvedtetek, maga fog titeket felkészíteni, megszilárdítani, megerősíteni és megalapozni.* 1Pt 5,10 (Jsir 3,31–32; Róm 11,1–12; ApCsel 26,24–32) *Felkészítés.* Isten elhívott. Kihívott az életellenes gondolkodásból, a devianciából, a magányból, az önzésből valami egészen nagyszerű, isteni létbe, a dicsőségbe. Isten dicsősége azonban nem glória a fejed fölött, amelyet te polírozol magadnak, hanem Jézus kisugárzása belőled. Ez akkor a tiéd, ha Jézus teljesen a tiéd. Mindenestül. A szenvedéssel együtt. Mert ez Isten eszköze arra, hogy felkészítsen ennek a dicsőségnek a megélésére. Hogy ne a fejedbe szálljon a dicsőség, hanem a szívedbe szálljon a dicsóság Ura, Jézus.

Kedd (augusztus 22.) *Ha pedig Krisztuséi vagytok, akkor Ábrahám utódai vagytok, és ígéret szerint örökösök.* Gal 3,29 (2Kir 13,23; Jsir 1,1–11; ApCsel 27,1–12) *Örökös.* Nem szolga, hanem örökös vagy. Nem bér munkás, hanem Isten gyermeke. Ahogyan konfirmációkor is valljuk: „Hálát adok Istennek, az én Teremtőmnek, hogy engem a keresztség által gyermekévé fogadott.” A gyermek jogokkal bír és örökséggel. Isten gyermeke isteni jogokkal és isteni örökséggel. Istentől kapott jog a bűnbánat és a bűnbocsánat, a kegyelem, amellyel mindig élhetünk. Istentől kapott örökségünk pedig mindazok a szellemi kincsek, kegyelmi ajándékok, amelyeket Isten tartogat számunkra országának felfedezése útján. Éljl velük!

Szerda (augusztus 23.) *Jézus... Így szólt: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön.* Mt 28,18 (5Móz 10,17; Jn 4,19–26; ApCsel 27,13–26) *Hatalom.* Talán úgy gondolod, kevés a lehetőséged, téged leírtak, benned csak ennyi van... Talán úgy gondolod, a világ erői igen hatalmasak, mit is tudnál tenni, hogy

jobb legyen... De minden hatalom az övé. Jézus sokkal többet ki tud hozni belőled, mint gondolnád. Neki hatalma van megváltoztatni téged, ahogyan hatalma, ereje van ahhoz is, hogy felülírja a körülményeket, megváltoztassa a rossz tendenciákat, és legyőzze a bűnt és a halált is. Kérd tőle, hogy hatalmával cselekedje meg azt, ami számodra lehetetlen!

Csütörtök (augusztus 24.) *Ha gyarapszik is vagyontok, ne bizakodjatok el!* Zsolt 62,11b (ApCsel 4,36–37; Róm 11,25–32; ApCsel 27,27–44) *Elbizakodás.* Amikor minden jól megy, hajlamosak vagyunk elfeledkezni arról, akitől kaptuk a jót. Isten áldásai nem élvezeti cikkek, hanem „használati tárgyak”, eszközök arra, hogy Istent dicsőítsük mindennel és mindenben. A pénz, a gyermek, az autó, a ház, a jó munkahely, a státusz nem érted vannak. Nem a te sikereid fokmérői, hanem az Úr jelzése feléd, hogy többet bíz rád, nagyobb hát a felelősséged és a lehetőség az Úr szeretetét hirdetni tettel, szóval, kapcsolatokkal. Vigyázz, mire használod a kapott áldásokat!

Péntek (augusztus 25.) *Ezt mondta Isai a fiának, Dávidnak: Tud meg, hogy jól vannak-e a testvéreid!* 1Sám 17,18 (2Kor 8,23–24; Jsir 5,1–22; ApCsel 28,1–16) *Testvér.* „Kedves testvéreim!” Így szólít meg minket a lelkész a prédikációban, pedig valószínű, nem is rokonunk. Miért? Ezért a két szóért: test és vér. Jézus teste és vére köt minket egybe. Miatta és általa vagyunk mi felelősek egymásért. Őbenne éljük meg azt, hogy egy család tagjai vagyunk. Isten gyülekezete, egyháza ezért lesz közös házunk. Egy ház, ahol egyek vagyunk. Egy ház, ahol megízleljük az üdvösséget és Isten szeretetét. Ezért vagy és ezért légy kedves testvér, testvérem!

Szombat (augusztus 26.) *Add meg szolgálóidnak, hogy teljes bátorsággal hirdessék igédet.* ApCsel 4,29 (1Kir 19,7; 5Móz 4,27–35[36–40]; ApCsel 28,17–31) *Bátorság.* Sokszor elbújunk, amikor ki kellene állni. Sokszor hallgatunk, amikor meg kellene szólalni. Sokszor félünk, amikor bátorra kellene lenni. Hitünk gyengesége mögé bújunk, pedig csak kérnünk kellene: Add meg, Uram, hogy teljes bátorsággal hirdessem igédet! Ne féltsem magamat, ne gondoljam, hogy nem fognak szeretni, ha kimondom igédet! Add, hogy ne magamat szóljam, hanem a te szavadat! Testvérem, ha változást szeretnél a világban, változtasd meg az ígéről alkotott elképzelésedet, engedd, hogy hasson rád, változtasson meg téged, és akkor többé nem félsz, nem rejtőzöl, nem hallgatsz, mert csontjaidba rekesztett tűzként ég benned.

■ FARKAS SÁNDOR

HIRDETÉS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Ha újság, akkor **Digital**stand

KEDVENC LAPJAID EGY KATTINTÁSRA!

WWW.DIGITALSTAND.HU

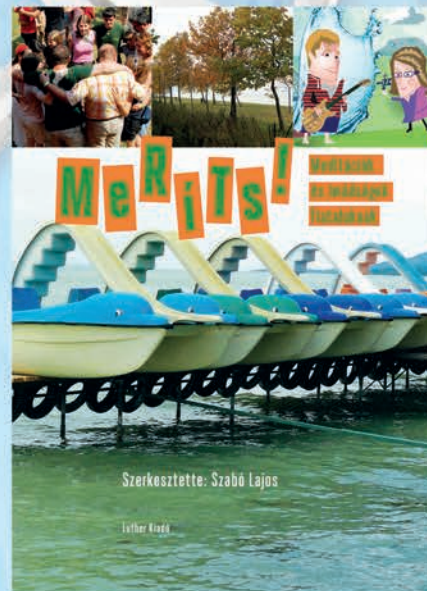
Kínálatunkból:

BO RS **Blikk** *Kishegyed* GLAMOUR *Auto* **GEO** *élet* *FÖLDGÖMB* GameStar goodfood **Haszon** hetiválasz **GPWAS** KISALFÖLD MÉHÉSZET lakáskultúra Magyar Nemzet MAGYAR HÍRLAP
Magyar konyha *MOGÁCS* NÉPSZAVA NATIONAL GEOGRAPHIC nők lapja **PROTECTOR** OTTHON ötlet *ÁRNYÉK* PCWorld praktika *gyógyász* *Ujfalva* VILÁGGAZDASÁG *Vidék íze*

Nyári
akció

LELKISÉGI KÖNYVCSOMAG

Kedvezményes könyvakciónk keretében az alábbi négy könyvet együtt több mint 50%-os engedménnyel, **2800 Ft-ért** vásárolhatják meg*

Mesterházy Balázs: Nyisszantások

A Szélrózsza atya Facebook-bejegyzései

1590-Ft / 132 oldal / 148x210 mm / kartonált / ISBN 978-963-12-1214-3

Mesterházy Balázs (szerk.): Nyisszantások 2.0

Facebook-bejegyzések a Szélrózsára való felkészülésre

2200-Ft / 192 oldal / 150x210 mm / kartonált / ISBN 978-963-380-089-8

Szabó Lajos (szerk.): Meríts!

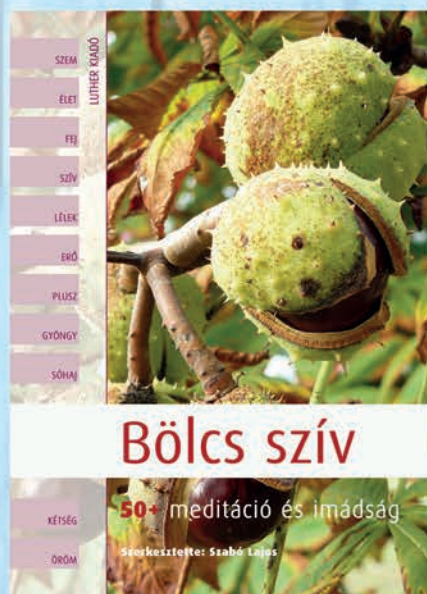
Meditációk és imádságok fiataloknak

980-Ft / 152 oldal / 150x207 mm / kartonált / ISBN 978-963-9979-62-8

Szabó Lajos (szerk.): Bölcs szív

50+ meditáció és imádság

990-Ft / 160 oldal / 148x210 mm / kartonált / ISBN 978-963-9979-04-8

* Az akció a készlet erejéig érvényes.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A KIADÓ
WEBÁRUHÁZÁBAN: WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.